СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 14 Год. LXII Петок, 3 февруари 2006 Цена на овој број е 350 денари

www.slvesnik.com.mk contact@slvesnik.com.mk

С О Д Р Ж И Н А

		Стр.
191.	**Закон** за воздухопловство.....	1
192.	**Закон** за изменување и дополнување на Законот за заштита на природата	55
193.	**Решение** за овластување.....	55
194.	**Решение** за овластување.....	56

		Стр.
	ЈП за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија	
35.	**Одлука** за измена и дополна на Одлуката за ослободување од плаќање на неплатена затезна камата бр. 02-4995/10 од 13.06.2005 година.....	56
	Огласен дел.....	1-72

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

191.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОЗДУХОПЛОВСТВО

Се прогласува Законот за воздухопловство, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 27 јануари 2006 година.

Бр. 07-452/1
27 јануари 2006 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски**, с.р.

З А К О Н
ЗА ВОЗДУХОПЛОВСТВО

ПРВ ДЕЛ

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат условите и начинот на вршење на дејностите од областа на воздухопловството во Република Македонија.

(2) Одредбите од овој закон се применуваат на сите воздухоплови, со тоа што на домашните државни и странските државни воздухоплови се применуваат само ако е тоа изречно предвидено со овој закон, а на странските цивилни воздухоплови, кога го користат македонскиот воздушен простор во согласност со меѓународните договори кои ја обврзуваат Република Македонија.

(3) Надвор од територијата на Република Македонија одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон се применуваат на воздухопловите регистрирани во Република Македонија доколку се во согласност со законодавството на државата на чија територија се наоѓа воздухопловот.

(4) Одредбите од овој закон се применуваат и на воените аеродроми и на воениот дел од воено-цивилните аеродроми (мешовити аеродроми), ако тоа е предвидено со овој закон.

Член 2

(1) Република Македонија има целосен и неограничен суверенитет на воздушниот простор над својата територија и обезбедува и организира услуги во воздушниот сообраќај во тој простор.

(2) Воздушниот простор на Република Македонија (во натамошниот текст: македонски воздушен простор) е неповредлив.

Член 3

(1) Подзаконските прописи предвидени со овој закон се изготвуваат во согласност со меѓународните воздухопловни стандарди, препорачаните практики и легислатива на ЕУ, ИЦАО, ЕЦАЦ, ЈАА/ЕАСА и ЕУРОЦОНТРОЛ.

(2) Меѓународните стандарди, регулативи, упатства и препорачани практики на кои подзаконските прописи вршат само упатување, директно се сметаат за прифатени и се применуваат.

Член 4

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. "Аеродром" е определена копнена или водна површина со површини за маневрирање и површини за полетување и слетување, платформи, објекти, уреди и опрема наменети за безбедно движење, слетување, полетување и престој на воздухоплови;

2. "Аеродром на дестинација" е аеродром на кој воздухопловот го завршува летот според утврдениот план на летот;

3. "Аеродромски услуги" се услуги што се даваат на воздухопловното пристаниште значајни за безбедно одвивање на воздушниот сообраќај и опфаќаат:

а) прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта,

б) противпожарна заштита,

в) медицински услуги за членови на екипаж и патници,

г) опслужување на воздухоплови со гориво и масло и

д) обезбедување од дејствија на незаконско постапување;

4. "Акробатско летање" е намерно менување на положбата на воздухоплов во лет со нагли промени на правецот, висината и брзината на летањето, при што воздухопловот зазема разни положби во однос на земјата;

5. "Безбедносно ограничена зона (Air Side)" е област за движење на аеродромот, ограничен терен, објекти или делови од истите до кои пристапот е контролиран;

6. "Безбедносна програма" е збир на мерки и активности коишто се применуваат на национално ниво и на ниво на аеродром, дадени во писмена форма, што се усвоени од надлежниот орган со цел заштита на цивилниот воздушен сообраќај од акти на незаконско постапување;

7. "Важечки стандард" е документ подготвен со консензус и усвоен од страна на признато тело, со кој заради заедничка и повторлива употреба се обезбедуваат правила, упатства и карактеристики за определени активности или резултати од тие активности, чија цел е постигнување најповолен степен на уредност во определено подрачје. Во случај на непостоење на домашен важечки стандард ќе се примени меѓународен;

8. "Водач на воздухоплов" е лице кое раководи со воздухопловот и е одговорен за безбедно одвивање на летот;

9. "Воздухопловно информативен регион (Flight Information Region- FIR)" е воздушен простор со определени димензии во чии рамки е обезбедена услуга на информирање во лет и услуга на тревожење;

10. "Воздушен сообраќај" е летање на воздухоплови или движење на воздухоплови по површините за маневрирање и платформите на аеродромите;

11. "Воздушен пат" е контролирана област или дел од воздушниот простор воспоставен во форма на коридор;

12. "Воздушен превоз" е дел од воздушниот сообраќај којшто се врши заради превоз на лица, предмети и пошта;

13. "Воздушен превоз за сопствени потреби" е некомерцијален превоз во домашниот, односно меѓународниот воздушен сообраќај којшто се врши со воздухоплов наменет за превоз на лица и предмети за сопствени потреби (личен превоз, превоз на деловни партнери, нивниот багаж и слично);

14. "Воздухопловна манифестација (Air Show)" е активност организирана заради изложба на воздухопловна техника (Stating display), изведба на летачка - падобранска програма (Flying display) или и двете истовремено, а која што е наменета за публика односно јавност;

15. "Воздухопловно-спортски дејности" се активности коишто опфаќаат летање со воздухоплови, скокање со падобрани, моделарство за рекреативни цели и спортски натпревари, односно постигнување на спортски резултати;

16. "Воздухопловно пристаниште" е аеродром или дел од аеродром оспособен и отворен првенствено за јавен воздушен превоз;

17. "Воздухоплов" е секоја направа што може да се одржува во атмосферата поради реакција на воздухот, освен реакцијата на воздухот што се одбива од површината на земјата;

18. "Воздухоплови кои не се според ИЦАО стандардите" се ултралесните летала (микролесните), моторизираните крила и крилата за слободно летање (змејови, параглајдери и други);

19. "Воздухопловна информација" е онаа информација која произлегува од групирање, анализирање и креирање на воздухопловни податоци;

20. "Воздухопловен информативен циркулар (Aeronautical Information Circular- AIC)" е известување што содржи информации кои не се издаваат со НОТАМ или што не влегуваат во АИП, а се од административна природа и се однесуваат на воздухопловна навигација, техничко-административни работи, на одредби од прописите или на безбедноста на летањето;

21. "Време во кое воздухопловното пристаниште е отворено" е времето од почетокот до завршетокот на работата на правното лице што дава аеродромски услуги;

22. "Граничен коридор" е дел од воздушниот пат по правило над државната граница, определен за влегување на воздухоплови во македонскиот воздушен простор и за излегување од тој простор;

23. "Дозвола" е исправа со која се потврдува дека лицето кое спаѓа во персонал во воздухопловството е оспособено за вршење на определени стручни работи;

24. "Државни воздухоплови", во смисла на овој закон, се воените, полициските и царинските воздухоплови;

25. "Екипажот на воздухопловот" го сочинуваат летачкиот персонал и кабинскиот персонал на воздухопловот;

26. "ЕЦАЦ (European Civil Aviation Conference)" - Европска конференција за цивилно воздухопловство;

27. "ЕУРОЦОНТРОЛ"- Европска организација за безбедност на воздушната пловидба;

28. "Забранета зона" е дел од македонскиот воздушен простор со утврдени димензии над одредена територија во која е забранет воздушен сообраќај;

29. "Зборник на воздухопловни информации на Република Македонија (Aeronautical Information Publication-AIP)" е публикација издадена од Агенцијата (во натамошниот текст: Зборник на воздухопловни информации);

30. "Зона на аеродром" е воздушен простор што е определен со систем од имагинарни површини со кои се овозможува безбедноста на воздушниот сообраќај на аеродромот или леталиштето;

31. "ИЦАО (International Civil Aviation Organization)" - Меѓународна организација за цивилно воздухопловство;

32. "Информирање во лет (Flight Information Service- FIS)" е услуга која има за цел давање на совети и информации корисни за безбедно и ефикасно одвивање на летот;

33. "Известување од контролата на летањето" е давање на информации на капетанот - командирот на воздухопловот, корисни за безбедно и ефикасно извршување на летот;

34. "Инструкција од контролата на летање" е упатство на капетанот - командирот на воздухопловот да го изврши летот на одреден начин;

35. "Инцидент" е настан, кој не е несреќа поврзан со работата на воздухопловот, кој влијае или можел да влијае врз безбедноста на работата на воздухопловот;

36. "Итно известување (Notice to Airman - NOTAM)" е известување дистрибуирано по пат на однапред дефинирана телекомуникациона мрежа и содржи информации кои се однесуваат на воспоставување, состојба или измена на воздухопловно техничко средство, објект, услуга, процедура или опасност, чиешто навремено доставување до учесниците во воздушниот сообраќај е од суштинска важност за нив, а се издава во сите случаи кога информацијата има привремен карактер или не може да биде дистрибуирана доволно брзо со публикување на амандман (АМД) или додаток (СУП) на АИП;

37. "Јавен воздушен превоз" е редовен и нередовен превоз на лица, предмети и стока од едно место на друго во домашниот, односно меѓународниот воздушен сообраќај;

38. "JAA (Joint Aviation Authorities)" - Здружени воздухопловни власти;

39. "Контрола на летањето" е услуга која има за цел раздвојување на воздухоплови и спречување на судир меѓу воздухоплови во лет и на површините за маневрирање и меѓу воздухоплови и препреки на земја, како и да обезбеди редовен и експедитивен проток на воздушниот сообраќај;

40. "Корисник на воздухоплов, аеродром, леталиште, објект, средства или опрема" е правно или физичко лице кое не е сопственик (носител на правото на располагање) , туку го користи врз основа на договор за закуп, концесија, или лизинг, акт на надлежен државен орган, или по друг правен основ;

41. "Леталиште" е определена копнена или водна површина што ги исполнува пропишаните услови за безбедно полетување и слетување на воздухоплови за вршење на специјални услуги кои, по правило, се користат за земјоделство, шумарство и слично;

42. "Линија во редовниот јавен воздушен превоз" е серија летови меѓу две или повеќе дестинации што се вршат според редот на летање;

43. "Македонски воздушен простор" е воздушниот простор над територијата на Република Македонија;

44. "Надлежна контрола на летање" е институција што ги врши работите на контрола на летањето во определен дел на воздушниот простор;

45. "Нередовен јавен воздушен превоз" е комерцијален воздушен превоз кој се врши како дополнување на редовниот воздушен сообраќај, чартер превоз (поединечен или сериски превоз) и авиотакси превоз;

46. "Несреќа на воздухоплов" е настан што ќе настапи од моментот кога едно лице или повеќе лица ќе се качат во воздухоплов со намера да извршат лет, до слегувањето на сите лица од воздухопловот, а има за последица смрт или тешка телесна повреда на едно или повеќе лица во воздухопловот или надвор од него, уништување на воздухопловот, исчезнување на воздухопловот како последица на несреќа, оштетување на основната конструкција на воздухопловот или поголемо оштетување на имотот на трети лица;

47. "Обезбедување (Security)" е збир на мерки и активности кои претставуваат комбинација на човечки и техничко-технолошки средства наменети за заштита на цивилниот воздушен сообраќај од акти на незаконско постапување;

48. "Објавување на начинот вообичаен во воздушниот сообраќај" е објавување во "Зборникот на воздухопловни информации (АИП)" или за итни известувања (НОТАМ) или со воздухопловни информативни циркулари (АИЦ);

49. "Одобрение од контролата на летањето" е одобрување на воздухопловот летот да го изврши под услови определени од надлежната контрола на летање;

50. "Овластување" е одобрение запишано во дозволата или е составен дел на дозволата, со коешто се утврдени посебните услови, права или ограничувања што се однесуваат на дозволата;

51. "Опасна зона" е дел од воздушниот простор во кој се одвива активност опасна за воздушниот сообраќај или во која можат да настанат појави опасни за воздушниот сообраќај во одредено време;

52. "Оперативен лет" е лет на државен воздухоплов со специјални потреби на кој не можат да се применат општите правила, постапки и прописи за летање туку се применуваат правила, постапки и прописи за летање донесени од страна на надлежните државни органи;

53. "Оперативен минимум за аеродром" се ограничувања на употребата на аеродром за полетување, или слетување, обично изразени преку видливост (visibility) или видливост на полетно слетна патека (RVR – runway visual range), висина на одлука (МДА/Х) или минимум висина на снижување (ДА/Х) и услови на облачност;

54. "Оцена на сообразност на воздухоплов, мотор, елиса и опрема на воздухоплов и падобран" е утврдување дали новиот тип на воздухоплов, мотор, елиса и опрема на воздухоплов и падобран одговара на пропишаните технички услови за техничките услови за пловидбеност, односно техничките услови за користење;

55. "Оператор на аеродром" е физичко или правно лице кое е сопственик или корисник на аеродром, односно леталиште;

56. "Панорамско летање" е летање по определена рута заради разгледување од воздух;

57. "Патека за возење" е патека на аеродром на земја, определена за движење на воздухоплови на земја и за поврзување на делови на аеродроми;

58. "Персонал во воздухопловството" се лица кои врз основа на степенот на стручна подготовка, стручната оспособеност, дозволата во која е впишано соодветно овластување или уверение за оспособеност, како и овластувањата, вршат и обезбедуваат работи од значење за безбедноста на воздухопловството.

Во персонал во воздухопловството спаѓаат:

а) летачки персонал кој управува со воздухоплов и врши други работи во врска со управување со воздухопловот,

б) воздухопловно-технички персонал кој врши работи во врска со одржувањето и измената на воздухоплови, мотори, елиси и опрема за воздухоплови,

в) персонал на контрола на летањето кој врши работи на контрола на летањето,

г) персонал кој врши работи во врска со утврдувањето на условите на летот и со постапките за подготвување на летот (flight dispatcher),

д) падобрански персонал кој искокнува од воздухоплови во лет со падобран,

ѓ) кабински персонал кој врши работи во патничката кабина на воздухопловот, кои се однесуваат на безбедноста на влезените лица кои не се летачки персонал или лица кои вршат верификација на радионавигациските уреди во воздухот,

е) персоналот за метеоролошко обезбедување на воздушниот сообраќај,

ж) персоналот за одржување на техничките средства, уредите и опремата за давање на услугите во воздушниот сообраќај,

з) персоналот кој врши подготовка и издавање на воздухопловни информации, карти публикации и процедури и работи во врска со регулирање и обезбедување на оптимален проток на воздушниот сообраќај и издавање на одобренија за генерална авијација и прелети и

ѕ) персоналот за прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта.

Друг стручен персонал се стручно оспособени лица кои врз основа на уверение за стручна оспособеност вршат други работи од значење за безбедноста на воздухопловството;

59. "План на летот" е збир на податоци што се однесуваат на планираниот лет или на дел од летот на воздухопловот;

60. "Платформа" е дел од аеродромот определен за прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта, за снабдување на воздухоплови со гориво и мазиво и за паркирање, престој и одржување на воздухоплови кои не го попречуваат вршењето на сообраќајот на аеродромот;

61. "Пловидбеност на воздухоплов" е на пропишан начин утврдена способност на воздухопловот за безбеден воздушен сообраќај;

62. "Површина за маневрирање" е дел од аеродромот определен за полетување, слетување и за движење на воздухоплови на земја во врска со полетување и слетување, исклучувајќи ги платформите;

63. "Полетно-слетна патека" е определена правоаголна површина на аеродромот наменета за полетување или слетување на воздухоплови;

64. "Потрага по воздухоплов и спасување на воздухоплов" е организиран систем за потрага по воздухоплови и спасување на патниците и екипажот;

65. "Превоз во домашен воздушен сообраќај" е превоз при чие вршење местото на поаѓање и дестинацијата се наоѓаат на територијата на Република Македонија;

66. "Превоз во меѓународен воздушен сообраќај" е превоз при чиешто вршење местото на поаѓање и дестинацијата се наоѓаат на територијата на две држави или на територијата на една држава, ако е предвидено слетување на територијата на друга држава;

67. "Прифатени стандарди и препорачани практики" се стандарди и препорачани практики кои се сметаат за дел од националните воздухопловни прописи на Република Македонија;

68. "Работно време на член на екипаж на воздухоплов" е времето што членот на екипажот ќе го помине на работа од еден час пред планираното време за полетување до 30 минути по слетувањето;

69. "Редовен јавен воздушен превоз" е воздушен превоз кој е наменет за целата јавност и кој се врши согласно со објавен распоред или со таква редовност што истата претставува лесно препознатлива, систематска серија од летови.

70. "Ред на летање" е утврдено време на полетување и слетување на воздухоплови во редовниот јавен воздушен превоз;

71. "Специјализирани услуги со воздухоплов (Aerial Work)" се воздухопловни активности во кои воздухопловот се користи за давање на специјализирани услуги како што се: за потребите на земјоделството, шумарството, здравството, градежништвото, за фотографирање и снимање, набљудување и патролирање, панорамско летање, рекламни цели (фрлање на летоци, влечење на рекламни пароли) и друго, односно услуги кои не спаѓаат во превоз на лица, предмети и пошта;

72. "Сериозен инцидент" е загрозување на безбедноста на еден воздухоплов којшто вклучува околности кои укажуваат дека речиси се случила несреќа;

73. "Стручна подготовка" е вид и степен на образование;

74. "Стручна оспособеност" е ниво на знаење и способност за вршење на посебни стручни работи во воздушниот сообраќај со која не се стекнува степен на стручна подготовка;

75. "Терен" е копнена површина која ги задоволува условите за повремено извршување на активности со воздухоплови од посебна категорија, падобрани, балони и хеликоптери;

76. "Технички лет" е летот на воздухопловот од аеродромот на кој ќе се затече до аеродромот на кој ќе се изврши сервис на воздухопловот;

77. "Уверение за работа" е исправа со која се потврдува дека правното лице ги исполнува условите да врши одредена дејност во воздухопловството;

78. "Упатство за работа (Maintenance Control Manual MCM & Maintenance Management Exposition Manual MMEM)" е прирачник што ги содржи процедурите, инструкциите и раководењето за работата на воздухопловно-техничкиот персонал при извршување на нивните должности и одговорности;

79. "Условно забранета зона" е дел од македонскиот воздушен простор над определена територија во која воздушниот сообраќај не може да се врши во определено време и под определени услови;

80. "Услуги во воздушниот сообраќај (ANS-Air Navigation Services)" се услуги кои се даваат во воздухопловно информативниот регион и опфаќаат:

а) ATM услуги (Air Traffic Management) опфаќаат:
- ATC услуги (ATS-Air Traffic Services):
контрола на летањето,
информирање во лет и
тревожење,
- регулирање на протокот на воздушен сообраќај и
- организација на воздушниот простор,

б) воздухопловно информирање (Aeronautical Information Service- AIS),

в) метеоролошко обезбедување на воздушниот сообраќај и

г) користење на техничките средства и уредите за воздушен сообраќај и

81. "ЦТР" е контролиран воздушен простор кој се протега од површината на земјата до определена висина.

ВТОР ДЕЛ

ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

1. НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

Член 5

За регулирање и спроведување на работите од областа на воздухопловството утврдени со овој закон надлежни се:
- Министерството за транспорт и врски и
- Агенцијата за цивилно воздухопловство.

Член 6

Министерството за транспорт и врски е надлежно за работите од областа на воздухопловството, и тоа:

а) ја подготвува националната стратегија за развој на воздухопловството;

б) ја реализира политиката на Владата на Република Македонија во областа на воздухопловството;

в) ја спроведува политиката на Владата на Република Македонија при доделување на концесии од областа на воздухопловството;

г) предлага закони од областа на воздухопловството и подготвува и донесува подзаконски акти;

д) врши надзор над работата на Агенцијата за цивилно воздухопловство;

ѓ) спроведува постапка за привремено ставање на концесија под привремена принудна управа (секвестар);

е) за именување на независен слот координатор за алокација на слотови за полетување и слетување и

ж) формира комисија за испитување на несреќи и сериозни инциденти.

Член 7

(1) За вршење на работите од областа на воздухопловството утврдени со овој закон се основа Агенција за цивилно воздухопловство (во натамошниот текст: Агенција).

(2) Агенцијата е самостоен орган на државната управа со својство на правно лице.

(3) Агенцијата ги има следниве надлежности:

- извршува работи од својот делокруг во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на него, како и врз основа на националната стратегија за развој на воздухопловството и меѓународните договори од областа на воздухопловството, ратификувани од Република Македонија со цел безбедно и редовно одвивање на цивилното воздухопловство,
- врши инспекциски надзор над примената на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон,
- подготвува предлог на закони и донесува подзаконски акти од областа на воздухопловството согласно со ЕУ, ИЦАО, ЕЦАЦ, ЕУРОЦОНТРОЛ и ЈАА/ЕАСА,
- издава Зборник на воздухопловни информации,
- водење на управна постапка за издавање, продолжување, промена, запирање од извршување и повлекување на дозволи, овластувања, уверенија, одобренија и други писмена утврдени со овој закон, како и издавање уверенија за исполнување на пропишаните услови за работа на даватели на аеродромски услуги и услуги во воздушен сообраќај,
- регистрација на воздухоплови, аеродроми, леталишта и евиденција на терени,
- предлага мерки за развој и примена на нови технологии во воздухопловството,
- организирање и координирање на активности поврзани со потрага и спасување на воздухоплови,
- изготвување на литература од областа на воздухопловството и
- врши други работи утврдени со овој закон.

Член 8

(1) Со работата на Агенцијата раководи директор кој го именува и разрешува Владата на Република Македонија.

(2) Директорот има заменик кој го именува и разрешува Владата на Република Македонија.

(3) Именувањето на директорот, односно на заменикот на директорот се врши врз основа на неговата стручност и други способности релевантни за вршење на функцијата.

Член 9

(1) Директорот ја претставува Агенцијата.

(2) Директорот е надлежен за:

- донесување на акти во првостепена управна постапка,
- предлагање, подготвување и донесување на подзаконски акти и
- издавање овластувања на правни лица за вршење на дел од надлежностите на Агенцијата.

Член 10

(1) Директорот донесува управни акти во прв степен.

(2) Против актите од ставот (1) на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управни работи во втор степен од областа на транспортот и врските и животната средина во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 11

(1) Директорот одлучува за правата, должностите и одговорностите на вработените во Агенцијата.

(2) Директорот обезбедува соодветна и правична застапеност на сите заедници кои живеат во Република Македонија.

(3) Директорот донесува акт за организација и акт за систематизација со кои се уредуваат организационите облици, нивните надлежности, начинот на раководење со организационите облици и утврдување на работните места и условите за нивно извршување.

(4) За вработените во Агенцијата се применуваат одредбите од Законот за работните односи и овој закон.

(5) Вработените во Агенцијата се должни за време на вршењето на службата да носат службена облека и службена легитимација.

(6) Прописите за службената облека, формата и содржината на службената легитимација, начинот за издавање и одземање ги донесува директорот на Агенцијата.

Член 12

(1) Агенцијата се финансира од:

- дел од надоместокот остварен врз основа за користење на услугите во воздушниот сообраќај во македонскиот воздушен простор,
- надоместок за издавање на уверенија, дозволи, одобренија, согласности и друго,
- надоместок за преглед на воздухоплов,
- надоместок за проверка на стручната способност на персоналот во воздухопловството и друг стручен персонал,
- дел од надоместокот за обезбедување на пристанишната платформа и зграда со придружни објекти и
- донации, заеми и друга финансиска и техничка помош и други надоместоци утврдени со овој закон и други прописи донесени врз основа на овој закон.

(2) Висината и начинот на утврдување на делот од надоместокот од ставот (1) алинеја 1 на овој член го пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

(3) Висината и начинот на утврдување на делот од надоместокот од ставот (1) алинеја 5 на овој член го пропишува Владата на Република Македонија и не може да изнесува повеќе од 10% од висината на надоместокот за обезбедување на пристанишната платформа и зграда со придружни објекти.

(4) Средствата од ставот (1) на овој член се уплаќаат на сметка на Агенцијата, а се користат за функционирање на Агенцијата, инвестиционо и тековно одржување, за месечни плати и други надоместоци на вработените, за обука и усовршување на вработените и за други неопходни работи.

Член 13

(1) Агенцијата има своја ознака, осмокрако сонце од знамето на Република Македонија со стилизација - изгрев од планина лоцирана во географска карта на Република Македонија, над ознаката се наоѓа двоен напис на кратенката на Агенцијата за цивилно воздухопловство АЦВ-ЦАА, (македонски-англиски).

(2) Формата, содржината и начинот на користење на ознаката од ставот (1) на овој член ја пропишува директорот на Агенцијата.

2. ДЕЈНОСТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО

Член 14

Дејности од областа на воздухопловството според овој закон се:

1) воздушен превоз;
2) специјализирани услуги со воздухоплов;
3) воздухопловно-спортските активности;
4) градбата и одржувањето на воздухопловите;
5) изградба, реконструкција и одржување на аеродроми, леталишта и терени;
6) аеродромски услуги;
7) услуги во воздушниот сообраќај;
8) обуката на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал и
9) други дејности утврдени со овој закон или други прописи.

ТРЕТ ДЕЛ

ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 15

(1) За воздушен сообраќај може да се користи воздухоплов кој ги исполнува условите пропишани со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Во воздушниот сообраќај воздухопловите се користат во согласност со видот, категоријата и намената, определени во уверението за пловидбеност.

(3) Правилата и постапките на летањето на воздухопловите поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Правилата и постапките на оперативното летање на државните воздухоплови ги пропишуваат:

- министерот за внатрешни работи за полициските воздухоплови,
- министерот за одбрана за воените воздухоплови и
- министерот за финансии за царинските воздухоплови.

Член 16

(1) Во случај кога воздухоплов што е запишан во регистарот на воздухоплови на Република Македонија се користи во друга земја, Република Македонија може, со меѓународен договор, да и ги пренесе на таа земја сите или дел од надзорните функции и должности на Агенцијата. Во тој случај Република Македонија како земја на регистарот на воздухопловот се ослободува од одговорноста во однос на пренесените обврски.

(2) Во случај кога воздухоплов што е запишан во регистарот на воздухоплови на друга земја се користи во Република Македонија, земјата на регистарот на воздухопловот може, со меѓународен договор, да и ги пренесе на Република Македонија сите или дел од надзорните функции и должности на воздухопловните власти на таа земја. Во тој случај земјата на регистарот на воздухопловот се ослободува од одговорноста во однос на пренесените обврски.

Член 17

(1) Забрането е летање на воздухоплов без екипаж во контролираната аеродромска зона на воздухопловните пристаништа.

(2) Во македонски воздушен простор може да лета и воздухоплов без екипаж во согласност со условите што ги пропишува Владата на Република Македонија.

Член 18

(1) Воздушниот сообраќај може постојано или привремено да се забрани над определено подрачје што е прогласено за забранета, условно забранета или за опасна зона.

(2) Воздушниот сообраќај над определени подрачја може да се ограничи временски или со определување на висината под која или над која истиот не смее да се врши.

(3) Забранетите, условно забранетите и опасните зони ги определува Владата на Република Македонија и се објавуваат на начинот вообичаен во воздушниот сообраќај.

(4) Ако воздухопловот се приближува кон подрачје на забранета, условно забранета или опасна зона или лета низ неа, надлежната контрола на летање во тој дел на македонскиот воздушен простор е должна да ги преземе пропишаните мерки за враќање на воздухопловот на патеката на летот определена во одобрениот план на летот.

(5) Ако водачот на воздухопловот од ставот (4) на овој член не постапи по инструкцијата на надлежната контрола на летањето, истата по потреба иницира постапка за присилно слетување на воздухопловот.

(6) Министерството за транспорт и врски го пропишува начинот и постапката за враќање и присилно слетување на воздухоплов од ставовите (4) и (5) на овој член.

(7) Забранет е воздушен сообраќај под определена висина над градовите и другите населени места и индустриските објекти.

(8) Висината од ставот (7) на овој член ја пропишува директорот на Агенцијата.

(9) Забрането е акробатско летање над градовите и другите населени места и индустриските објекти.

(10) По исклучок од одредбата на ставот (7) од овој член, воздушниот сообраќај над градовите и другите населени места и индустриските објекти е дозволен под определената висина ако Агенцијата за тоа издаде одобрение.

(11) Одобрението од ставот (10) на овој член не е потребно за хеликоптери за давање на медицинска помош и за државните хеликоптери при вршење на оперативни летови.

Член 19

(1) За време на летот од воздухопловот не смеат да се исфрлаат предмети.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, ако е тоа во интерес на безбедноста на воздухопловот или на заштитата на животите и здравјето на лицата во воздухопловот, водачот на воздухопловот може да нареди од воздухопловот да се исфрли горивото, товарот или дел од товарот над ненаселени места, според редоследот што тој ќе го определи.

(3) Исфрлањето на хемиски средства и вода од воздухопловот за потребите на земјоделството, шумарството и здравството или за гаснење на шумски и други пожари, исфрлањето на опрема, прехранбени производи, лекови и друго, во случај на елементарни непогоди, односно исфрлањето на летоци и на други рекламни предмети се врши на начинот и под условите што ги пропишува Агенцијата.

Член 20

Ракети и други летачки објекти за научни, спортски и други цели што можат да ја загрозат безбедноста на воздушниот сообраќај во македонскиот воздушен простор можат да се лансираат на начинот и под условите што ги пропишува Агенцијата.

Член 21

(1) Ракети против градоносни облаци можат да се лансираат само врз основа на согласност од надлежната контрола на летање.

(2) Субјектите, условите и начинот на лансирање на ракетите од ставот (1) на овој член ги пропишува Владата на Република Македонија.

Член 22

На воздушниот пат, односно во завршната контролирана област и аеродромската зона и над воздухопловното пристаниште, е забрането скокање со падобран од воздухоплов, освен ако воздухопловот се наоѓа во опасност или одобрение за скокање дала надлежната контрола на летање во согласност со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 23

(1) Агенцијата, односно давателот на услуги во воздушниот сообраќај, по барање на Министерството за одбрана е должна, во определен дел на воздушниот простор или на определен аеродром, привремено да го забрани или да го ограничи летањето ако тоа го бараат интересите на одбраната, националната безбедност или безбедноста на летањето на определен воздухоплов или на група воздухоплови.

(2) Забраната на летањето, односно ограничувањето на летањето од ставот (1) на овој член, се објавува на начин вообичаен во воздушниот сообраќај, најмалку 48 часа пред часот на влегувањето во сила на забраната или ограничувањето, односно веднаш ако тоа го бараат исклучителни околности.

Член 24

(1) Летовите на македонските воени воздухоплови со цел за заштита на суверенитетот и територијалниот интегритет на Република Македонија, летовите на полициските воздухоплови кои се извршуваат со цел за заштита на јавниот ред и мир и царинските воздухоплови во вршење на својата должност, се сметаат за летови од посебно значење за безбедноста на Република Македонија.

(2) Летовите на македонските воени, полициски и царински воздухоплови од ставот (1) на овој член имаат предност пред останатите летови, освен ако се работи за летови каде што пилотот пријавил инцидент.

Член 25

(1) Воздухоплов може да влезе во македонски воздушен простор, односно да излезе од тој простор само на граничен коридор, освен ако поинаку не е пропишано со меѓународен договор кој го ратификувала Република Македонија.

(2) Граничните коридори ги пропишува Владата на Република Македонија.

(3) По исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член во случај на опасност или неповолни метеоролошки услови, хуманитарни акции, акции за заштита на луѓето и материјалните добра, поради пожар, град и слично и заради експедитивност на воздушниот сообраќај надлежната контрола на летање може да одобри влегување, односно излегување на воздухоплов и надвор од граничниот коридор, при што за издаденото одобрение веднаш ги известува Министерството за одбрана и Министерството за внатрешни работи.

Член 26

(1) Странски воздухоплов може да лета во македонски воздушен простор само врз основа на одобрение за летање, освен ако поинаку не е пропишано со меѓународен договор кој го ратификувала Република Македонија.

(2) За цивилни странски воздухоплови одобрението за летање од ставот (1) на овој член го издава Агенцијата.

(3) За странски државни воздухоплови, воздухоплови на Обединетите нации, воздухоплови кои се користат за потребите на Обединетите нации, воздухоплови кои се користат исклучиво за превоз на лица кои уживаат посебен статус, одобрението за летање од ставот (1) на овој член го издава Министерството за надворешни работи, по претходно мислење на Министерството за одбрана и Министерството за внатрешни работи.

(4) Посебните услови, начинот и постапката за добивање на одобрение за летање, ги пропишува Владата на Република Македонија.

Член 27

(1) По исклучок од членот 26 став (1) на овој закон за оперативните летови на домашните државни воздухоплови не е потребно одобрение за летање.

(2) Странски државен воздухоплов кој не се користи за државни цели, ако има одобрение за летање од членот 26 на овој закон, се смета за цивилен воздухоплов и врз него се применуваат одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 28

(1) Странски воздухоплов кој според членот 26 од овој закон има одобрение за летање во македонски воздушен простор, може да полета и слета на аеродром што е отворен за меѓународен воздушен сообраќај.

(2) За полетување и слетување на аеродром, односно леталиште што не е отворено за меѓународен сообраќај во ставот (1) на овој член, како и за летање по воздушни патишта определени за домашен воздушен сообраќај или надвор од воздушните патишта, странскиот воздухоплов мора да има посебно одобрение што го издава Агенцијата по претходно мислење на Министерството за одбрана и Министерството за внатрешни работи.

(3) Министерството за внатрешни работи и Министерството за финансии - Царинската управа, задачите од своја надлежност во врска со слетување на аеродром кој не е отворен за меѓународен воздушен сообраќај ќе ги извршат на местото на слетување на странскиот воздухоплов, а трошоците за овие активности паѓаат на товар на лицето корисник на услугите.

Член 29

(1) На странски воздухоплов му е забрането во македонски воздушен простор да носи активно наполнето стрелачко, ракетно или бомбардерско вооружување, како и активна опрема за снимање, освен ако со меѓународен договор што го ратификувала Република Македонија поинаку не е определено.

(2) За вршење на аерофото снимање на странскиот воздухоплов мора да има посебно одобрение што го издава Агенцијата по претходно мислење на Министерството за одбрана и Министерството за внатрешни работи.

II. УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ

1. ВОЗДУШЕН ПРЕВОЗ

Член 30

Воздушен превоз во домашниот и меѓународниот воздушен сообраќај може да се врши како јавен воздушен превоз и воздушен превоз за сопствени потреби.

1.1. Услови за вршење на јавен воздушен превоз

Член 31

Јавен воздушен превоз може да се врши како редовен или како нередовен превоз во домашниот или во меѓународниот воздушен сообраќај.

Член 32

(1) Јавен воздушен превоз се врши по правило по воздушни патишта.

(2) Воздушните патишта ги пропишува Владата на Република Македонија по предлог на директорот на Агенцијата по претходно мислење на Министерството за одбрана.

(3) Јавен воздушен превоз може да се врши и надвор од воздушните патишта под условите утврдени со овој закон.

Член 33

(1) Заради безбедност и уредност на јавниот воздушен превоз, правното лице што врши јавен воздушен превоз (во натамошниот текст: превозник) мора да ги исполнува условите пропишани од Владата на Република Македонија.

(2) На превозникот кој ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата му издава уверение за работа.

(3) На превозникот кој не ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата нема да му издаде уверение за работа, за што донесува решение.

(4) На превозникот кој ќе престане да ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе му го одземе уверението за работа, за што донесува решение.

(5) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 34

(1) Јавен воздушен превоз во меѓународниот воздушен сообраќај може да врши домашен превозник кој покрај условите од членот 33 на овој закон ги исполнува и условите предвидени со меѓународни договори што ја обврзуваат Република Македонија, како и со други меѓународни акти со кои се регулира безбедното и уредното вршење на превозот во меѓународниот воздушен сообраќај.

(2) Странски превозник може да врши јавен воздушен превоз во меѓународниот воздушен сообраќај со Република Македонија во согласност со условите од билатералниот и мултилатералниот договор за меѓународен редовен или нередовен јавен воздушен превоз што ја обврзува Република Македонија или во согласност со условите од посебната дозвола за вршење на редовен или нередовен јавен превоз во меѓународниот воздушен сообраќај.

(3) Дозволата од ставот (2) на овој член ја издава Агенцијата.

(4) Странски превозник кој не врши јавен воздушен превоз во меѓународниот воздушен сообраќај со Република Македонија може да лета во македонски воздушен простор без дозволата од ставот (2) на овој член во согласност со поднесениот план на летот.

(5) Формата, содржината и начинот на издавање на дозволата ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 35

Превозникот самостојно одлучува за воспоставувањето на линија за превоз во домашниот воздушен сообраќај, а во меѓународниот воздушен сообраќај - во согласност со соодветната билатерална и мултилатерална спогодба што ја склучила Република Македонија.

Член 36

(1) Редовниот јавен воздушен превоз се врши според редот на летање.

(2) Редот на летање се утврдува посебно за летниот, а посебно за зимскиот сообраќаен период.

(3) Редот на летање го предлагаат превозниците по претходно усогласување со операторот на воздухопловното пристаниште, а го одобрува Агенцијата, освен ако поинаку не е пропишано со меѓународен договор кој го ратификувала Република Македонија.

(4) Измени во редот на летање се вршат по постапката предвидена за неговото донесување.

(5) Редот на летање превозникот мора да го објави најдоцна 15 дена пред влегувањето во сила на редот на летање за определениот сообраќаен период, а измените во редот на летање најдоцна десет дена пред денот на влегувањето во сила на измените во редот на летање.

Член 37

(1) Превозникот е должен редовно и уредно да го одржува превозот во воздушниот сообраќај во согласност со редот на летање.

(2) Операторот на воздухопловното пристаниште (службата за прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта, службата за обезбедување, службата за одржување на површини за маневрирање, платформи, објекти, инсталации, уреди и опрема, медицинската служба и противпожарна служба), правното лице кое го снабдува воздухопловот со гориво, службата на органите за внатрешни работи, службата на царина, надлежната контрола на летање, службата за метеоролошко обезбедување на воздушниот сообраќај, се должни своите работи да ги вршат така што ќе обезбедат редовно и уредно одвивање на воздушниот сообраќај.

(3) Превозниците и операторот на воздухопловното пристаниште се должни да доставуваат месечен извештај за редовноста и уредноста на воздушниот сообраќај до Агенцијата.

Член 38

(1) Во текот на важењето на редот на летање превозникот може да запре со превозот во воздушниот сообраќај, односно да го измени редот на летање на линијата во случај на виша сила или на други вонредни настани кои го оневозможуваат одржувањето на таа линија.

(2) Известувањето за прекинувањето на превозот во воздушниот сообраќај, односно за измената на редот на летање поради виша сила што независно од волјата на превозникот го оневозможува одржувањето на линијата, превозникот задолжително веднаш го објавува во средствата за јавно информирање.

Член 39

(1) Во воздухоплов можат да се качат онолку лица колку што има вградени седишта со појаси за врзување.

(2) Во воздухоплов со кој се врши јавен превоз можат да се качат онолку патници колку што има вградени седишта наменети за превоз на патници.

(3) По исклучок од одредбата на ставот (2) од овој член во воздухоплов можат да се качат и повеќе патници ако се превезуваат деца, со тоа што вкупниот број на патници во воздухопловот не може да биде поголем од бројот на маски за кислород вградени во патничката кабина на воздухопловот.

(4) Масовниот превоз на деца, превоз на деца без придружба, на лица заболени од определени болести, на инвалиди од определени категории и на трудници се врши под услови и на начин што ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 40

(1) Во патничката кабина можат да се превезуваат предмети во согласност со техничките услови пропишани за пловидбеноста на воздухопловот од соодветна категорија.

(2) Посмртни останки не смеат да се превезуваат во патничката кабина на воздухопловот во којашто се наоѓаат лица кои не се придружници на посмртните останки.

(3) Со воздухопловот со кој се превезуваат лица можат да се превезуваат и животни под услови и на начин што ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 41

(1) Забрането е внесување на студено и огнено оружје, муниција или други експлозивни и запаливи средства во патничката кабина на воздухопловот.

(2) Лицето кое поседува студено и огнено оружје или муниција или други експлозивни и запаливи средства врз основа на дозвола од надлежен орган е должно тоа оружје, односно муниција или други експлозивни и запаливи средства, пред качувањето во воздухоплов со кој се врши јавен воздушен превоз, да му ги предаде на претставник на Министерството за внатрешни работи на воздухопловното пристаниште, односно на овластеното лице на превозникот ако аеродромот на поаѓање се наоѓа во странство.

(3) Постапувањето со студено и огнено оружје, муниција или други експлозивни и запаливи средства го пропишува министерот за внатрешни работи по претходно мислење на Агенцијата.

(4) Студеното и огненото оружје или муницијата или други експлозивни и запаливи средства, по слегување на аеродромот на дестинација на лицето од ставот (2) на овој член, му ги враќа претставник на Министерството за внатрешни работи, а доколку аеродромот на дестинација се наоѓа во странство тогаш водачот на воздухопловот или лицето кое тој ќе го определи.

1.2. Услови за вршење на воздушен превоз за сопствени потреби

Член 42

(1) Правно или физичко лице може со воздухоплов да превезува лица и предмети за сопствени потреби ако ги исполнува условите што ги пропишува Агенцијата.

(2) На правното, односно на физичкото лице од ставот (1) на овој член што ќе ги исполни условите за вршење на овој вид на воздушен превоз, Агенцијата му издава уверение за работа.

(3) На правното, односно физичкото лице кое не ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата нема да му издаде уверение за работа, за што донесува решение.

(4) На правното односно физичкото лице кое ќе престане да ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе му го одземе уверението за работа, за што донесува решение.

(5) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

2. СПЕЦИЈАЛИЗИРАНИ УСЛУГИ СО ВОЗДУХОПЛОВ

Член 43

(1) Правно или физичко лице може да врши специјализирана услуга со воздухоплов која не спаѓа во воздушен превоз на лица, предмети и стока, ако ги исполнува условите што ги пропишува Агенцијата.

(2) На правно или физичко лице кое ќе ги исполни условите за вршење на некоја од специјализираните услуги со воздухоплов, Агенцијата му издава уверение за работа.

(3) На правното или физичкото лице кое не ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата нема да му издаде уверение за работа, за што донесува решение.

(4) На правното или физичкото лице кое ќе престане да ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе му го одземе уверението за работа, за што донесува решение.

(5) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

3. ВОЗДУХОПЛОВНО-СПОРТСКИ ДЕЈНОСТИ

Член 44

(1) Правно лице може да организира воздухопловно-спортска дејност ако ги исполнува условите што ги пропишува Агенцијата.

(2) На правното лице од ставот (1) на овој член, кое ги исполнува условите за организирање на воздухопловно-спортска дејност, Агенцијата му издава уверение за работа.

(3) На правното лице кое не ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата нема да му издаде уверение за работа, за што донесува решение.

(4) На правното лице кое ќе престане да ги исполнува условите од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе му го одземе уверението за работа, за што донесува решение.

(5) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

(6) Начинот и правилата на летање со едрилици, балони, ултралесни летала и моторизирани крила, крила за слободно летање (змејови, параглајдери и други), за скокање со падобрани, за моделарство и за организирање на натпревари, ги пропишува директорот на Агенцијата.

4. ПОТРЕБЕН ПЕРСОНАЛ

Член 45

Потребниот персонал во воздухопловството за вршење на дејностите од членовите 33, 42, 43 и 44 на овој закон ги пропишува Агенцијата.

5. НАДОМЕСТОЦИ

Член 46

(1) За издавање, промена и продолжување на уверенијата за работа од членовите 33, 42, 43 и 44 на овој закон се плаќа надомест на Агенцијата.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член ја пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

6. ВОЗДУХОПЛОВНИ МАНИФЕСТАЦИИ

Член 47

(1) Трговско друштво, орган на државната управа, здружение на граѓани или друго физичко или правно лице може да бара организирање на воздухопловна манифестација, под услови и на начин што ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) На субјектите од ставот (1) на овој член коишто ќе ги исполнат условите за организирање на воздухопловна манифестација Агенцијата, по претходно извршен надзор, ќе им издаде одобрение.

7. ИСПРАВИ, КНИГИ И ДРУГИ ДОКУМЕНТИ НА ВОЗДУХОПЛОВ

Член 48

(1) Воздухопловот што се користи за воздушен сообраќај за време на лет мора да ги има исправите, книгите и другите документи пропишани со овој закон.

(2) Исправите, книгите и другите документи на воздухопловот служат како доказ за идентитетот, пловидбеноста и другите карактеристики на воздухопловот.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на книгите и другите документи од ставот (1) на овој член што не се однесуваат на државните воздухоплови, ги пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Формата, содржината и начинот на водење на книгите и другите документи од ставот (1) на овој член што се однесуваат на државните воздухоплови ги пропишуваат, и тоа:

- министерот за внатрешни работи за полициските воздухоплови,
- министерот за одбрана за воените воздухоплови и
- министерот за финансии за царинските воздухоплови.

Член 49

(1) За време на воздушниот сообраќај, во воздухопловот, освен балонот и воздухопловите коишто не се според ИЦАО стандарди, мораат да се наоѓаат следниве исправи, книги и други документи:

1) уверение за регистрација - (Registration Certificate);

2) уверение за пловидбеност - (Airworthiness Certificate);

3) дозвола за работа на радиостаницата - (Aircraft Radio License);

4) дозвола на член на екипажот - (Crew License) и

5) оперативен дневник на воздухопловот - (Aircraft Journey Log).

(2) Во воздухопловот што се користи за воздушен превоз, покрај исправите, книгите и другите документи од ставот (1) на овој член, мораат да се наоѓаат и исправите, книгите и другите документи што ги пропишува директорот на Агенцијата.

(3) Исправите, книгите и другите документи што се наоѓаат во воздухопловот мораат да бидат уредни, ажурирани и мораат да се покажат по барање на овластените лица.

Член 50

(1) Исправите од членот 49 на овој закон мораат да бидат составени на македонски јазик и на англиски јазик.

(2) Книгите и другите документи на воздухопловите што учествуваат во меѓународен воздушен сообраќај мораат да бидат составени на англиски јазик.

Член 51

Ако воздухопловот биде избришан од регистарот на воздухоплови на Република Македонија, исправите на воздухопловот се доставуваат во Агенцијата.

Член 52

(1) Исправите, книгите и другите документи на странските воздухоплови издадени според прописите на земјата на регистрација на воздухопловот важат во Република Македонија, ако тоа е определено со меѓународна спогодба или под услов на реципроцитет.

(2) По исклучок од одредбата од ставот (1) на овој член исправите, книгите и другите документи на странските воздухоплови важат во Република Македонија и без реципроцитет, ако за тоа на странскиот воздухоплов му е признато во одобрението за летање во македонскиот воздушен простор.

III. УСЛУГИ ВО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 53

(1) Услугите во воздушниот сообраќај се даваат во воздухопловно информативниот регион во рамките на посебните блокови на воздушниот простор со цел за безбедно, редовно и ефикасно одвивање на воздушниот сообраќај.

(2) Услугите во воздушниот сообраќај се даваат врз ексклузивна основа од страна на дезигнираниот давател на услуги определен со овој закон.

Член 54

(1) Условите и начинот на давање на услугите во воздушниот сообраќај ги пропишува Владата на Република Македонија.

(2) Агенцијата му издава уверение за исполнување на пропишаните услови за работа, на давателот на услуги во воздушниот сообраќај.

(3) Ако Агенцијата утврди дека давателот на услуги во воздушниот сообраќај од ставот (2) на овој член повеќе не ги исполнува условите за работа треба да преземе соодветни мерки за да обезбеди континуитет на давањето на услугите во воздушниот сообраќај кои го вклучуваат и одземањето на уверението.

(4) Формата, содржината, рокот на важење, начинот на издавање и продолжување на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува Агенцијата.

(5) За издавање, промена и продолжување на уверението од ставот (2) на овој член се плаќа надоместок чија висина ја пропишува Владата на Република Македонија.

(6) Владата на Република Македонија ги пропишува начинот, постапките и условите при давање на услугите во воздушниот сообраќај за оперативните летови на државните воздухоплови според потребите на надлежните министерства, и тоа:

- Министерството за внатрешни работи за полициските воздухоплови,
- Министерството за одбрана за воените воздухоплови и
- Министерството за финансии за царинските воздухоплови.

Член 55

При давање на услуги во воздушниот сообраќај се употребуваат мерните единици, кратенките и мерилата што се утврдени со закон, важечките стандарди или меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија.

Член 56

(1) За користење на услугите во воздушниот сообраќај во македонскиот воздушен простор, операторот на воздухопловот плаќа надоместок.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член и начинот на наплата ја пропишува Владата на Република Македонија, во согласност со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија.

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член, надоместок не се плаќа за летовите:

- на домашните државни воздухоплови и воздухопловите на Владата на Република Македонија,
- за хуманитарни цели,
- за воздухопловно-спортска дејност,
- за обука на домашен воздухопловен персонал,
- за потрага и спасување и
- за калибража и тестирање на технички средства и уреди за воздушен сообраќај.

Член 57

АТМ услугите можат да се даваат и надвор од границите на воздухопловно информативниот регион или пак правото за нивно обезбедување во некој дел од воздухопловно информативниот регион да се делегира на друг меѓународен субјект врз основа на меѓународни договори кои ја обврзуваат Република Македонија.

Член 58

(1) АТМ услугите се даваат во согласност со утврдената поделба и класификација на воздушниот простор.

(2) Поделбата и класификацијата на воздушниот простор ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

Член 59

(1) Препреки, емисиони уреди, објекти, далноводи или други уреди што емитираат електромагнетни бранови не смее да се поставуваат на оддалеченост од која со својата работа можат да ја попречат работата на техничките средства и уредите за давање на услугите во воздушниот сообраќај.

(2) Правните лица што даваат телекомуникациски и поштенско-телеграфски услуги се должни да обезбедат приоритет во врските неопходни за давање на услугите во воздушниот сообраќај.

2. ДАВАТЕЛ НА УСЛУГИ ВО ВОЗДУШНИОТ СООБРАЌАЈ

Член 60

(1) За вршење на услуги во воздушниот сообраќај Владата на Република Македонија основа акционерско друштво со еден акционер, државата - давател на услуги во воздушниот сообраќај, согласно со Законот за трговските друштва.

(2) Начинот на основање, дејностите и начинот на управување се регулирани со актот за основање и статутот на друштвото.

(3) Односите меѓу единствениот акционер и друштвото од ставот (1) на овој член се уредуваат со договор склучен во писмена форма.

(4) Акционерското друштво од ставот (1) на овој член е дезигниран давател на услуги во воздушниот сообраќај во рамките на македонскиот воздушен простор, доколку има уверение од членот 54 на овој закон и го одржува во постојана важност.

ЧЕТВРТИ ДЕЛ

АЕРОДРОМИ, ЛЕТАЛИШТА И ТЕРЕНИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 61

(1) Аеродром и леталиште можат да се користат за воздушен сообраќај само ако ги исполнуваат условите за безбедност на воздушниот сообраќај пропишани со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон, ако ги исполнува условите пропишани со прописите за планирање, проектирање, изградба и реконструкција на градби, ако е запишан во регистар на аеродроми, односно леталишта и доколку има одобрение за користење од надлежен орган.

(2) Терен може да се користи за полетување и слетување на воздухоплови ако ги исполнува условите за безбедност на воздушниот сообраќај што ги пропишува Агенцијата.

Член 62

(1) Аеродромите можат да бидат цивилни, воени и мешовити (цивилно-воени).

(2) Аеродромите според намената се делат на:

1) аеродроми првенствено наменети за јавен воздушен превоз - воздухопловни пристаништа;

2) аеродроми првенствено наменети за воздухопловно-спортски активности - спортски аеродроми и

3) аеродроми за сопствени потреби.

(3) Според видот на воздухопловите и местото на слетување, аеродромите можат да бидат аеродроми за воздухоплови на копно, на вода - хидродроми и аеродроми за хеликоптери - хелидроми (на копно, вода и подигнат објект).

Член 63

(1) Воениот аеродром може да се користи како воздухопловно пристаниште под услов и на начин утврдени со договор меѓу Министерството за одбрана и корисникот.

(2) Со договорот од ставот (1) на овој член се определуваат деловите од аеродромот што можат да се користат за потребите на воздушниот превоз, начинот на користење, условите за одржување и меѓусебните права и обврски на договорните страни.

Член 64

За секој аеродром Агенцијата утврдува постапки, процедури и минимум услови за безбедно полетување и слетување на воздухопловите кои се објавуваат во Зборникот на воздухопловни информации.

Член 65

Операторот на воздухоплов е должен да го утврди оперативниот минимум за секој аеродром што го користи за полетување и слетување на воздухоплови, кои не можат да бидат помали од минималните услови пропишани од директорот на Агенцијата.

Член 66

(1) Аеродромите се делат на класи според физичките, градежните и сообраќајните карактеристики на главната полетно-слетна патека и патеките за возење и на категории според степенот на опременост со уреди и средства за приоѓање, слетување, маневрирање и полетување на воздухопловите.

(2) Класификацијата и категоризацијата на аеродромите од ставот (1) на овој член ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

II. ИЗГРАДБА, ОДРЖУВАЊЕ И КОРИСТЕЊЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА НА АЕРОДРОМ, ОДНОСНО ЛЕТАЛИШТЕ

Член 67

(1) Аеродромот, односно леталиштето мора да биде изграден така што ќе ги исполнува условите за безбедно полетување, слетување и престој на сите или само на определени видови и типови на воздухоплови.

(2) Посебните услови за планирање, проектирање, изградба и реконструкција на аеродром и леталиште ги пропишува министерот за транспорт и врски.

(3) Посебните услови за планирање, проектирање, изградба и реконструкција на воените аеродроми ги пропишува министерот за одбрана.

Член 68

(1) Пред изградбата или реконструкцијата на аеродромот, леталиштето или друг објект во зоната на аеродромот, односно леталиштето, инвеститорот е должен да прибави согласност за услови за градба од аспект на безбедноста на воздушниот сообраќај за локацијата.

(2) Согласноста за исполнување на условите за градба од ставот (1) на овој член ја дава Агенцијата.

(3) Во комисиите за технички преглед на објектите на аеродромот, леталиштето или на објектите во зоната на аеродромот и леталиштето учествува и претставник од Агенцијата, при што се утврдува дали се исполнети техничките и другите услови што овозможуваат безбедно полетување, слетување, маневрирање и престој на воздухопловите на аеродромот, односно леталиштето, што е услов за издавање на одобрение за користење.

Член 69

(1) Операторот на аеродромот или леталиштето е должен да ги искористува полетно-слетните и другите патеки, платформата, објектите, инсталациите, уредите и опремата според нивната намена и капацитет во согласност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Операторот на аеродромот или леталиштето е должен на воздухоплов кој има одобрение за летање во македонскиот воздушен простор да му овозможи користење на аеродромските објекти и инфраструктура во согласност со важечките прописи и во границите на расположливите капацитети.

Член 70

(1) Авиопревозниците, патниците и давателите на аеродромските услуги и другите корисници на аеродромската инфраструктура плаќаат надоместок, и тоа:

- за користење на полетно-слетната патека и патеките за возење, односно за полетување, слетување и осветлување,
- за престој на воздухоплови (паркинг) и
- за користење на пристанишна платформа и зграда со придружни објекти.

(2) Надоместокот од ставот (1) на овој член се приход на операторот на аеродромската инфраструктура.

(3) Висината на надоместокот од ставот (2) на овој член за користење на аеродромската инфраструктура ја определува операторот на аеродромот, ја пропишува Владата на Република Македонија, а висината на надоместокот за дадените аеродромски услуги ја пропишуваат давателите на аеродромските услуги.

(4) По исклучок од одредбата од ставот (1) на овој член, надоместок не се плаќа за летовите:

- на домашните државни воздухоплови и воздухопловите на Владата на Република Македонија,
- за хуманитарни цели,
- за воздухопловно-спортска дејност,
- за обука на домашен воздухопловен персонал,
- за потрага и спасување и
- за калибража и тестирање на техничките средства и уредите за воздушен сообраќај.

Член 71

(1) Времето во кое аеродромот е отворен за сообраќај го утврдува операторот.

(2) Времето на отвореност на воздухопловното пристаниште го утврдува операторот, најмалку 30 дена пред денот на отворањето на пристаништето, односно пред промената на времето на отвореност на пристаништето.

Член 72

(1) Аеродромот, леталиштето и теренот кои ги исполнуваат условите за безбедно полетување, слетување и престој на воздухоплови се запишуваат во регистар на аеродроми, регистар на леталишта, односно евиденција на терен.

(2) Регистарот на аеродроми, регистарот на леталишта и евиденцијата на терен од ставот (1) на овој член ги води Агенцијата.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот на аеродроми, односно регистарот на леталишта и евиденцијата на терен ги пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Аеродромот, односно леталиштето се брише од регистарот доколку се констатира дека трајно не ги исполнува условите за безбедно користење или ако сопственикот на аеродромот, односно леталиштето тоа го бара.

(5) Терен кој не ги исполнува условите за безбедно користење се брише од евиденцијата на терени.

Член 73

(1) За аеродромот или леталиштето кој ги исполнува условите за безбедно користење, Агенцијата издава уверение за исполнување на условите за безбедно користење, на операторот на аеродромот, односно леталиштето.

(2) На аеродромот или леталиштето кој не ги исполнува условите од ставот (1) на овој член Агенцијата нема да му издаде уверение, за што донесува решение.

(3) На аеродромот или леталиштето кој ќе престане да ги исполнува условите од ставот (1) на овој член Агенцијата ќе му го одземе уверението, за што донесува решение.

(4) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверението од ставот (1) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

(5) За издавање, продолжување промена и пренос на уверението од ставот (1) на овој член се плаќа надомест во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

Член 74

(1) Операторот на аеродромот ја известува Агенцијата и давателот на услуги од членот 60 на овој закон за секоја планирана промена на намената, класата или категоријата на аеродромот најмалку 60 дена пред денот на настанувањето на промената.

(2) За секоја планирана работа од поголем обем којашто предизвикува затворање на делови од аеродромот или ограничување на користењето на површините за маневрирање, известувањето се доставува најмалку седум дена пред почетокот на работите.

(3) За ненадејни и непредвидени промени, работи и интервенции операторот на аеродромот веднаш ја известува Агенцијата и давателот на услуги од членот 60 на овој закон.

Член 75

(1) Површините за маневрирање, платформите и другите површини на аеродромот, односно леталиштето определени за движење на воздухопловите по земјата, мораат да бидат обележани.

(2) Начинот на обележувањето на површините од ставот (1) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 76

(1) Изградбата, поставувањето и обележувањето на објекти, инсталации и уреди во зоната на аеродромот и леталиштето, вклучувајќи ги и објектите и уредите за контрола на летањето, како и на објектите надвор од зоната на аеродромот и леталиштето, коишто можат да влијаат врз безбедноста на воздушниот сообраќај (антенски столбови, оцаци, кули и слично), се вршат на начин пропишан со овој и друг закон.

(2) Земјиштето во зоната на аеродромот, односно леталиштето и земјиштето во нивна непосредна близина се обработува и користи на начин пропишан со овој и друг закон.

(3) Условите за поставување, градба и обележување на објектите од ставот (1) на овој член и условите и начинот за обработка и користење на земјиштето од ставот (2) на овој член ги пропишува министерот за транспорт и врски .

Член 77

Обележувањето на објектите од членот 76 став (1) на овој закон го врши операторот на објектот доколку е изграден по изградбата на аеродромот, односно леталиштето, а операторот на аеродромот, односно леталиштето доколку објектот е изграден пред изградбата или реконструкцијата на аеродромот, односно леталиштето.

Член 78

(1) Ако објектот од членот 76 став (1) на овој закон е изграден спротивно на овој закон или прописите донесени врз основа на овој закон, сопственикот е должен да го отстрани на свој трошок доколку објектот е изграден после изградбата на аеродромот или леталиштето, а доколку е изграден пред изградбата и реконструкцијата на аеродромот или леталиштето отстранувањето ќе го изврши сопственикот или инвеститорот на аеродромот, односно леталиштето на свој трошок и со правичен надоместок.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член се применува и на природни препреки во приодно-одлетните правци на аеродромот, односно леталиштето (дрвја, жбунови и слично).

Член 79

(1) Површините за маневрирање, платформите, објектите, инсталациите, уредите и опремата на аеродромот се одржуваат и контролираат на начин што го пропишува Агенцијата.

(2) На воен аеродром и воен дел на мешовит аеродром, површините за маневрирање, платформите, објектите, инсталациите, уредите и опремата се одржуваат и контролираат на начин што го пропишува министерот за одбрана.

Член 80

Операторот на леталиштето го одржува леталиштето на начин и под услови што ги пропишува директорот на Агенцијата.

III. АЕРОДРОМСКИ УСЛУГИ

Член 81

(1) Аеродромски услуги даваат трговски друштва.

(2) Авиопревозниците, патниците и другите корисници на аеродромските услуги плаќаат надоместок.

(3) Надоместокот од ставот (2) на овој член е приход на давателите на аеродромските услуги.

(4) Висината на надоместокот од ставот (2) на овој член ја определуваат самите даватели на аеродромски услуги.

Член 82

(1) На аеродром и леталиште е организирано противпожарно обезбедување во согласност со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон, а на воздухопловното пристаниште е организирана служба за прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта, давање на медицинска помош, опслужување со гориво и мазиво и обезбедување од дејства на незаконско постапување.

(2) На воздухопловното пристаниште се организира снабдување на клипните и млазните воздухоплови со гориво и мазиво во согласност со важечкиот стандард за квалитет.

(3) На воздухопловното пристаниште треба да има обезбедено гориво и мазиво најмалку за тридневна употреба, во зависност од планираниот обем на сообраќајот на воздухопловното пристаниште.

(4) Ако поради виша сила или друг вонреден настан, правното лице што врши снабдување на воздухопловите со гориво и мазиво, не е во можност воздухопловот да го снабдува со гориво и мазиво е должно веднаш по настанувањето на тие околности да ги извести операторот на аеродромот, Агенцијата и надлежната контрола на летање.

(5) Условите и начинот на вршење на дејностите од ставот (1) на овој член ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

Член 83

(1) Во безбедносно ограничената зона на аеродромот, по површините за маневрирање и платформите на аеродромот или леталиштето можат да се движат само лица кои вршат службени работи и кои имаат службена дозвола за движење, како и возила со коишто се служат тие лица во вршењето на своите работи.

(2) Дозвола од ставот (1) на овој член ја издава Министерството за внатрешни работи за воздухопловните пристаништа, операторот за другите аеродроми и леталишта, а за воениот дел на мешовитиот аеродром Министерството за одбрана.

(3) По платформата на воздухопловното пристаниште можат да се движат и други лица заради натоварување, односно истоварување од воздухоплови и вршење на други работи, со тоа што мораат да имаат придружник којшто го определува операторот на воздухопловното пристаниште.

(4) Возилата се движат по платформата според упатствата од надлежната служба на операторот на воздухопловното пристаниште.

(5) Лицата и возилата што се движат по површините за маневрирање на воздухопловните пристаништа мораат да одржуваат непрекината радиоврска со надлежната контрола на летање и да постапуваат според нејзините упатства.

Член 84

(1) Лицата кои се наоѓаат на воздухопловното пристаниште (службени лица и патници) мораат да се придржуваат кон условите за безбедност што ги пропишува Владата на Република Македонија и условите за ред на воздухопловното пристаниште, што ги пропишува Агенцијата.

(2) Владата на Република Македонија ги пропишува мерките за олеснување на прифаќањето, престојот и испраќањето на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта, како и начинот, организацијата и условите за доделување на слотови.

Член 85

(1) Операторот на аеродромот, домашните превозници, Агенцијата, давателот на услуги од членот 60 на овој закон, Министерството за внатрешни работи, Царинската управа и Министерството за одбрана формираат Комитет за безбедност на воздушниот сообраќај и Комитет за олеснување на воздушниот сообраќај (во натамошниот текст: комитети).

(2) Комитетите се советодавни органи за координација на активностите на субјектите од ставот (1) на овој член и се задолжени за одредени сегменти на безбедноста и олеснувањето на едно воздухопловно пристаниште, односно безбедноста и олеснувањето на воздушниот сообраќај.

(3) Комитетите се конституираат од страна на операторот на воздухопловното пристаниште, а субјектите од ставот (1) на овој член определуваат претставници.

(4) Комитетите за безбедност и олеснување донесуваат Деловник за работа со кој го утврдува начинот на работа.

Член 86

(1) Заради преземање на превентивни мерки, организирано постапување и отстранување на последиците од дејствијата насочени против безбедноста на цивилниот воздушен сообраќај, како и заради преземање на мерки за олеснување на прифаќањето, престојот и испраќањето на воздухоплови, патници, багаж, стока, пошта и друго, Владата на Република Македонија основа Национален комитет за безбедност и Национален комитет за олеснување на превозот во воздушниот сообраќај (во натамошниот текст: национални комитети).

(2) За членови на националните комитети се именуваат претставници на Министерството за транспорт и врски, Агенцијата, давателот на услуги од членот 60 на овој закон, операторите на воздухопловните пристаништа, домашните превозници, органите на државната управа надлежни за внатрешни работи, одбрана и царински работи.

(3) Со националните комитети раководи директорот на Агенцијата во својство на национален координатор за безбедност и олеснување на превозот во воздушниот сообраќај.

(4) Националните комитети, во согласност со другите претставници на субјектите кои се вклучени во спроведувањето на мерките за заштита на цивилниот воздушен сообраќај, изготвуваат национални програми за безбедност, тренинг, контрола на квалитетот, олеснување и друго, кои ги пропишува Владата на Република Македонија, согласно со прифатените меѓународни стандарди.

(5) Операторите на воздухопловните пристаништа и домашните превозници, изготвуваат Програма за безбедност која мора да биде во согласност со Националната програма за безбедност.

IV. КОНЦЕСИИ

Член 87

(1) Концесија може да се даде за следниве добра и дејности од општ интерес, и тоа:

- изградба и користење на нов аеродром или летелиште,
- реконструкција и користење на постојните аеродроми или леталишта и
- давање на аеродромски услуги.

(2) Концесија од ставот (1) на овој член се дава во согласност со Законот за концесии и овој закон.

Член 88

(1) Концесијата од членот 87 на овој закон може да се даде на домашно или странско правно лице по пат на јавен конкурс, организиран и спроведен согласно со одредбите на Законот за концесии.

(2) Во јавниот конкурс за давање на концесијата се определува:

- описот на објектите, односно услугата која се дава на концесија,
- основните услови за изградба, одржување и реконструкција, односно ниво на услуги кои се предмет на концесијата,
- посебните услови за вршење на дејноста,
- времетраењето на концесијата, како и условите за раскинување на договорот за концесија,
- висината и начинот на плаќање на надоместокот за концесија,
- начинот на извршување на надзор на концесиската дејност и
- други услови кои треба да се исполнат за издавање на концесијата утврдени во Законот за концесии и овој закон.

(3) Почетокот на концесијата, меѓусебните права и обврски, периодот, условите под кои се издава и врши концесијата, како и висината на надоместокот за концесија се утврдува со договор.

(4) Критериумите за определување на висината и начинот на плаќање на надоместокот за концесиите од ставот (2) алинеја 5 на овој член ги пропишува Владата на Република Македонија.

(5) Средствата остварени од надоместокот за доделената концесија се уплатуваат на сметката на Буџетот на Република Македонија.

Член 89

а) Периодот за којшто се дава концесијата не може да биде подолг од 30 години за дејностите од членот 87 на овој закон.

б) Концесиите од членот 87 на овој закон можат да бидат продолжени, но вкупното времетраење на концесискиот период не може да изнесува повеќе од 30 години за еден концесионер.

в) За продолжување на концесијата одлучува концедентот врз основа на оцена за успешноста и квалитетот на концесионерот во вршење на концесиската дејност за време на концесискиот период, согласно со Законот за концесии.

По истекот на периодот за кој се дава концесијата, а по барање на концесионерот, Владата на Република Македонија врз основа на мислење од Министерството за транспорт и врски и Агенцијата, за квалитетот на вршењето на концесиската дејност за време на концесискиот период, може да ја продолжи концесијата за периодот определен во новиот договор, кој не може да биде подолг од 30 години.

Член 90

Концесијата од членот 87 на овој закон не може да се пренесе.

ПЕТТИ ДЕЛ

РЕГИСТРАЦИЈА, ДРЖАВНА ПРИПАДНОСТ И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ВОЗДУХОПЛОВИ

I. РЕГИСТРАЦИЈА И ЕВИДЕНЦИЈА НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 91

(1) Во македонскиот воздушен простор не смее да лета воздухоплов што не е регистриран, односно евидентиран.

(2) Воздухопловот регистриран во Република Македонија (во натамошниот текст: македонски воздухоплов) има македонска државна припадност.

(3) Агенцијата го води регистарот на воздухоплови на Република Македонија (во натамошниот текст: регистарот на воздухоплови).

Член 92

(1) Воздухопловот е регистриран во Република Македонија, ако е впишан во регистарот на воздухоплови.

(2) Во регистарот на воздухоплови се впишуваат сите воздухоплови во согласност со ИЦАО стандарди.

(3) Агенцијата води посебна евиденција за воздухопловите кои не се според ИЦАО стандарди (ултралесни летала, моторизирани крила и крила за слободно летање).

(4) Воздухопловите во градба и аматерски градените воздухоплови се запишуваат во регистарот на воздухоплови, односно во евиденцијата на воздухоплови на начин што го пропишува директорот на Агенцијата.

Член 93

(1) Во регистарот на воздухоплови, освен воздухопловите коишто се во сопственост на државјани на Република Македонија, односно домашни правни лица, можат да се впишуваат и странски воздухоплови земени на користење врз основа на договор за лизинг или закуп.

(2) Кога домашно правно лице или државјанин на Република Македонија зема странски воздухоплов под закуп за вршење на воздушен сообраќај, истиот може да се впише во регистарот на воздухоплови, ако:

- тоа е предвидено со договорот за закуп,
- тоа е дозволено со прописите на земјата во која претходно е регистриран и
- се закупува само воздухоплов без екипаж, односно летачките операции ги врши со сопствен екипаж.

(3) Кога домашно правно лице или државјанин на Република Македонија зема странски воздухоплов со екипаж под закуп за вршење на воздушен сообраќај истиот не се впишува во регистарот на воздухоплови, туку Агенцијата му издава одобрение за закуп.

(4) Македонски воздухоплов кој му е даден под закуп на странско правно или физичко лице заради вршење на воздушен сообраќај во странство може, на барање од закупецот, а со согласност на сопственикот, да се запише во странски регистар на воздухоплови ако тоа е предвидено со прописите на односната земја.

Член 94

(1) Регистарот на воздухоплови се состои од главна книга и збирка на исправи.

(2) Главната книга се состои од уписен, товарен и сопственички лист.

(3) Податоци од главната книга се доставуваат до Централниот регистар на Република Македонија. Агенцијата е должна да го известува Централниот регистар на Република Македонија за секоја промена или бришење на тие податоци во регистарот на воздухоплови.

(4) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот, како и податоците што се доставуваат до Централниот регистар на Република Македонија ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 95

Воздухоплов може да се впише во регистарот на воздухоплови ако ги исполнува следниве услови:

1) операторот на воздухопловот да е државјанин на Република Македонија, односно правното лице каде што мнозинскиот вложен капитал е во сопственост на државјани на Република Македонија со седиште во Република Македонија;

2) ако воздухопловот е веќе запишан во странскиот регистар на воздухоплови, да има доказ дека е избришан од странскиот регистар на воздухоплови;

3) да има уверение за пловидбеност на воздухопловот за извоз што го издал надлежниот орган на земјата во која е регистриран воздухопловот;

4) воздухопловот да ги исполнува пропишаните услови во поглед на бучавата и другите емисии согласно со членот 133 од овој закон;

5) сопственикот на воздухопловот да се согласи истиот да се запише во регистарот на воздухоплови и

6) воздухопловот да има техничка документација.

Член 96

(1) Воздухопловот се запишува во регистарот на воздухоплови врз основа на барање на операторот на воздухопловот.

(2) Барањето за упис се поднесува до Агенцијата.

(3) Кон барањето за упис на воздухопловот во регистарот на воздухоплови задолжително се поднесуваат докази за исполнетоста на условите од членот 92 на овој закон.

Член 97

(1) Упис во уписниот лист на регистарот на воздухоплови се врши врз основа на решението за упис што го донесува директорот на Агенцијата.

(2) Упис во сопственичкиот и товарниот лист на регистарот на воздухоплови се врши врз основа на доказ за сопственост и/или залог.

Член 98

(1) Агенцијата е должна во рок од 30 дена од денот на приемот на уредното барање од членот 96 на овој закон да изврши упис во регистарот на воздухоплови и на подносителот на барањето за упис да му издаде уверение за регистрација на воздухопловот.

(2) За издавање на уверение за регистрација на воздухоплови операторот на воздухопловот плаќа надомест во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

(3) Формата, содржината и начинот на издавање и промената на уверението за регистрација на воздухоплови ја пропишува директорот на Агенцијата.

Член 99

(1) Операторот на воздухопловот е должен секоја промена на податоците внесени во регистарот на воздухопловите да ја пријави во рок од 15 дена од денот на настанатата промена и да бара таа промена да се запише во регистарот.

(2) Промените внесени во регистарот на воздухопловите се внесуваат и во уверението за регистрација на воздухопловот, ако тие промени се однесуваат на фактите кои се внесуваат во тоа уверение.

Член 100

Бришење на воздухопловот од регистарот на воздухоплови се врши:

1) на барање на сопственикот, односно корисникот на воздухопловот;

2) ако воздухопловот е уништен или станал трајно неупотреблив за воздушен сообраќај или од други причини е повлечен од употреба;

3) ако воздухопловот е впишан во регистар на државни воздухоплови;

4) ако воздухопловот во последните три години нема важечко уверение за пловидбеност и

5) ако сопственикот, односно корисникот на воздухопловот престане да биде државјанин на Република Македонија.

Член 101

Агенцијата е должна по бришењето веднаш да го повлече издаденото уверение за регистрација на воздухоплов и за бришењето на воздухопловот од регистарот на воздухоплови да ги извести лицата чиишто права се запишани во товарниот лист.

Член 102

(1) Министерството за внатрешни работи го води регистарот за полициските воздухоплови, Министерството за одбрана го води регистарот за воените воздухоплови и Министерството за финансии го води регистарот за царинските воздухоплови.

(2) Условите и процедурата за впишување на државните воздухоплови во регистрите на државните воздухоплови, содржината и начинот на водење на регистрите на државните воздухоплови, како и условите за бришење на државните воздухоплови во регистрите на државните воздухоплови ги пропишуваат Министерството за внатрешни работи, Министерството за одбрана и Министерството за финансии.

II. ДРЖАВНА ПРИПАДНОСТ И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 103

(1) Воздухоплов регистриран во Република Македонија врз основа на овој закон, задолжително мора да носи знаци на државна припадност и регистарски ознаки.

(2) Знаци на државна припадност се знамето на Република Македонија и ознаката "Z3" (зулу три).

(3) Регистарските ознаки во зависност од видот, категоријата и намената на воздухопловот ги пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Сите други ознаки и натписи на воздухопловот не смеат да ја попречуваат видливоста на знаците на државната припадност и регистарските ознаки.

Член 104

Воздухопловот впишан во македонскиот регистар на воздухоплови може да носи ознаки на сопственикот, односно корисникот на воздухопловот. Државен воздухоплов носи сопствени ознаки.

Член 105

Странски воздухоплов за време на летањето во македонскиот воздушен простор мора да носи ознаки определени со прописот на земјата во која е регистриран или ознаки предвидени со меѓународна спогодба.

ШЕСТИ ДЕЛ

УСЛОВИ ЗА БЕЗБЕДНО КОРИСТЕЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ, МОТОР, ЕЛИСА, ПАДОБРАН И ОПРЕМА НА ВОЗДУХОПЛОВ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 106

(1) Воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов може да се користат само доколку ги исполнуваат условите за безбеден воздушен сообраќај, односно техничките услови за пловидбеност предвидени со овој закон и со прифатените меѓународни стандарди.

(2) Условите за безбеден воздушен сообраќај од ставот (1) на овој член се определуваат во зависност од видот, категоријата и намената на воздухопловот, односно намената на моторот, елисата, падобранот и опремата на воздухопловот.

Член 107

Воздухопловите според видот се делат на воздухоплови потешки од воздухот (авион, жироплан, хеликоптер, едрилица и воздухоплов којшто не е според ИЦАО стандарди) и воздухоплови полесни од воздухот (слободен балон, врзан балон и воздушен брод).

Член 108

(1) Воздухопловите според категоријата се делат на транспортна категорија, нормална полуакробатска, акробатска, комутер и посебна категорија (аматерски граден воздухоплов, експериментален и воздухоплов којшто не е според ИЦАО стандарди).

(2) Воздухопловите во зависност од условите за користење (максимална тежина, максимален коефициент на оптоварување и максимална брзина) за кои се пропишани ограничувања во начинот на користењето, се воздухоплови со ограничување.

Член 109

Воздухопловите според намената се делат на: воздухоплови за превоз на лица и предмети, воздухоплови за превоз на товар, воздухоплови за вршење на специјализирани услуги, воздухоплови за воздухопловноспортски активности, воздухоплови за обука на летачки персонал и воздухоплови за укажување на медицинска помош.

Член 110

(1) Воздухопловот може да се користи само за намената што е назначена во уверението за пловидбеност на начин пропишан во одобрениот летачки прирачник на воздухопловот.

(2) Во воздухопловот, во зависност од категоријата и намената, мораат да бидат вградени уреди и опрема за безбеден воздушен сообраќај што ги пропишува Агенцијата.

Член 111

Државните воздухоплови се распоредуваат во класи и категории што ги пропишуваат:

- министерот за внатрешни работи за полициските воздухоплови,
- министерот за одбрана за воените воздухоплови и
- министерот за финансии за царинските воздухоплови.

II. ГРАДБА НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 112

(1) Градба на воздухоплови и измена на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов се вршат според прифатените меѓународни технички прописи за градба на воздухоплови и измена на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов за квалитет на материјалите.

(2) Пред почетокот на градба на воздухоплов или измена на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов или измена во текот на градењето на воздухопловите, на Агенцијата и се поднесува на увид техничката документација за таа градба.

Член 113

(1) Градба на воздухоплов и измена на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов, техничка контрола на градбата и изработка на технички-технолошката документација за градба и измени може да врши правно лице коешто покрај општите услови за вршење на стопанска дејност ги исполнува и посебните услови што ги пропишува Министерството за транспорт и врски.

(2) На правното лице од ставот (1) на овој член што ќе поднесе докази дека ги исполнува условите од ставот (1) на овој член Агенцијата му издава уверение за работа.

(3) За издавање на уверението од ставот (2) на овој член се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

(4) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 114

(1) Градба на воздухоплови од посебна категорија може да врши и физичко лице.

(2) Условите за градба, надзорот над градбата и начинот на утврдување на пловидбеност на воздухопловите од посебна категорија ги пропишува Агенцијата.

Член 115

Агенцијата може да стави забелешки на техничката документација и да бара таа да се измени, ако утврди дека не им одговара на техничките прописи за градба на воздухоплови и измени на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов од членот 112 на овој закон, односно ако утврди дека проектираниот воздухоплов не ги исполнува техничките услови за пловидбеност.

Член 116

Производителот на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов е должен кон производот на нарачувачот, односно на купувачот да му испорача документација за употребата, одржувањето, обновувањето и поправката на производот, како и да обезбеди негово навремено и непрекинато известување за техничките измени, односно за промената на употреба, одржување и вршење поправки на тој тип производ.

Член 117

(1) Новиот тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов мора да се подложи на постапка за оцена на сообразност или признавање на оцената на сообразност заради утврдување дали им одговара на техничките услови за пловидбеност пропишани во согласност со овој закон, со прописите донесени врз основа на овој закон и со прифатените меѓународни стандарди.

(2) Испитување заради оцена на сообразност на новиот тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов врши правно лице кое има соодветен персонал, опрема и објекти.

(3) Условите во поглед на персоналот, опремата и објектите што треба да ги исполнува правното лице од ставот (2) на овој член ќе ги пропише Агенцијата.

Член 118

(1) Агенцијата издава уверение за тип на воздухоплов, врз основа на летачкиот прирачник, прирачникот за одржување на новиот тип на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов, проектна и пресметковна документација и резултати од испитувањето, што ги врши правното лице од членот 117 на овој закон.

(2) Признавањето на испитувањата за сообразност извршени во странство, на тип на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов го врши Агенцијата со издавање на уверение за сообразност.

(3) Сериска градба на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов може да започне по издавањето на уверение за сообразност.

(4) За издавање или валидација на уверение за сообразност се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија.

(5) Аматерски граден и експериментален воздухоплов не подлежат на постапка за оцена на сообразност.

(6) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверенијата ги пропишува директорот на Агенцијата.

III. ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 119

(1) Сопственикот, односно корисникот на воздухоплов е должен во текот на користењето да врши прегледи и проверки на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов и да ги одржува во состојба која обезбедува безбеден воздушен сообраќај во согласност со одредбите од овој закон и со прописите за одржување на воздухоплови донесени врз основа на овој закон.

(2) Прегледите и проверките, поправките, замените и обновите на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов (во натамошниот текст: одржување на воздухоплов), превентивно одржување на воздухоплов и измените на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов, како и техничката контрола и контролата на квалитетот на работите мораат да се вршат во согласност со прописите донесени врз основа на овој закон и со техничките упатства на производителот на определен тип на воздухоплов.

Член 120

(1) Одржувањето и техничката контрола на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов се вршат според техничкиот систем за одржување за секој тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран, односно вид на опрема.

(2) Техничкиот систем од ставот (1) на овој член треба да биде во согласност со барањата за одржување, одобрени од надлежните воздухопловни органи на земјата на производителот, со техничките упатства на производителот за одржување на тој тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов, начинот на нивното користење и резултатите од проверката на нивната сигурност во текот на користењето.

(3) Техничкиот систем за одржување од ставот (1) на овој член го изготвува носителот на правото на располагање, односно сопственикот на воздухопловот или корисникот, а го одобрува Агенцијата

Член 121

(1) Ако операторот на воздухопловот му го доверува на странско правно лице базното одржување на воздухопловот, моторот, елисата, падобранот и опремата на воздухопловот е должен на Агенцијата да и поднесе доказ дека надлежниот воздухопловен орган, на странската земја го овластила тоа лице за базно одржување на тој тип на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов.

(2) Ако воздухоплов запишан во регистарот на воздухоплови се даде под закуп на странско лице, операторот на воздухопловот е должен со договорот да обезбеди одржување на воздухопловот, моторот, елисата, падобранот и опремата на воздухопловот според одобрениот технички систем за одржување и тоа кај лицето кое е овластено за тие работи согласно со ставот (1) од овој член.

(3) На операторот на воздухопловот од ставот (1) на овој член, по негово барање, а по извршениот надзор на странското правно лице за условите и начинот на одржувањето на воздухопловот, Агенцијата му издава уверение за исполнување на условите за одржување на воздухопловот запишан во регистарот на воздухоплови.

(4) За издавање на уверението од ставот (3) на овој член, се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

(5) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверенијата ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 122

(1) Одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов може да врши, како и да изработува техничко-технолошка документација за одржувањето, правно лице кое ги исполнува условите пропишани од Агенцијата.

(2) На правното лице од ставот (1) на овој член кое ќе поднесе доказ дека ги исполнува условите од ставот (1) на овој член Агенцијата му издава уверение за работа.

(3) За издавање на уверението од ставот (2) на овој член се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

(4) Едномоторни воздухоплови од нормална, полуакробатска и акробатска категорија и едрилици, изземајќи ја обновата, може да ги одржува и овластено физичко лице ако поседува дозвола за одржување на воздухоплов.

(5) Одржувањето и техничката контрола на државните воздухоплови се врши на начин што го пропишуваат министерот за внатрешни работи за полициските воздухоплови, министерот за одбрана за воените воздухоплови и министерот за финансии за царинските воздухоплови.

(6) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 123

Операторот на воздухопловот е должен во согласност со одобрениот технички систем за одржување, да обезбеди преглед на воздухопловот пред секое стартување на моторите со намера за извршување на лет, заради утврдување дали воздухопловот е способен за безбеден воздушен сообраќај, а лицето овластено за преглед на воздухоплови е должно со својот потпис во оперативниот дневник на воздухопловот да потврди дека прегледот е извршен и дека воздухопловот е способен за безбеден воздушен сообраќај.

IV. ПЛОВИДБЕНОСТ НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 124

(1) Способноста на воздухоплов за безбеден воздушен сообраќај (во натамошниот текст: пловидбеност на воздухоплов) се утврдува со преглед, а се докажува со уверение за пловидбеност на воздухопловот.

(2) Уверение за пловидбеност на воздухопловот се издава ако воздухопловот одговара на оценатa за сообразност, ако е снабден со пропишаните уреди и опрема за безбеден воздушен сообраќај и ако со преглед се утврди дека е способен за безбеден воздушен сообраќај, односно пловидбен.

(3) Начинот и постапката за утврдување на пловидбеноста на воздухопловите ги пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Прегледот на воздухоплови заради утврдување на нивната пловидбеност го врши Агенцијата.

(5) За издавање на уверение за пловидбеност се плаќа надомест во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

(6) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 125

(1) Преглед на воздухоплов заради утврдување на пловидбеноста се врши со испитување на воздухопловот на земја и во лет и може да биде основен, редовен и вонреден.

(2) Основен, редовен и вонреден преглед на воздухоплов се врши по барање на сопственикот, односно корисникот на воздухопловот.

(3) Вонреден преглед на воздухоплов може да се изврши и по барање на воздухопловен инспектор ако тој оправдано се посомнева дека воздухопловот што лета не е способен за безбеден воздушен сообраќај.

Член 126

(1) Преглед на воздухоплов во лет се врши со испитување на воздухопловот во лет (пробен лет) или со проверка на воздухопловот во лет (функционална проверка).

(2) Испитување на воздухопловот во лет се врши на лет без патници и опфаќа испитување на летачко-техничките карактеристики и на однесувањето на воздухопловот во летот врз основа на програма изготвена од носителот на правото на располагање, односно од сопственикот на воздухопловот или корисникот, одобрена од Агенцијата.

(3) Проверка на воздухоплов во лет се врши на лет и со патници и опфаќа контрола на функционалноста на уредите и системот на воздухопловот на начин којшто не ја загрозува безбедноста на летот.

(4) За испитување на воздухопловите во лет, на членовите на екипажот и воздухопловно техничкиот персонал кој се наоѓа во воздухопловот се плаќа надомест во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

(5) Одредбите од овој член се применуваат и на државните воздухоплови.

Член 127

(1) За извршениот преглед на воздухопловот операторот на воздухопловот плаќа надомест во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија.

(2) По исклучок на одредбата од ставот (1) на овој член, ако вонреден преглед на воздухоплов се врши по барање на инспекторот, надомест за извршениот преg-

лед не плаќа операторот на воздухопловот доколку со прегледот се утврди дека воздухопловот е исправен за безбеден воздушен сообраќај.

Член 128

Ако на воздухопловот кој има уверение за пловидбеност се случи дефект, но воздухопловот е способен за безбедно летање со определени ограничувања, Агенцијата може да дозволи таквиот воздухоплов да изврши летање од аеродромот на кој ќе се затекне до аеродромот на кој ќе се изврши поправка.

Член 129

(1) Ако со прегледот се утврди дека воздухопловот не ги исполнува условите за безбеден воздушен сообраќај и не одговара на категоријата или намената утврдена во издаденото уверение за пловидбеност на воздухопловот, уверението ќе се повлече.

(2) По барање на сопственикот, односно корисникот на воздухопловот ќе се издаде ново уверение за пловидбеност на воздухопловот за соодветната категорија, односно намена за која воздухопловот може безбедно да се користи.

Член 130

Уверението за пловидбеност на странски воздухоплов издадено во земјата на регистрација на воздухопловот важи во Република Македонија, ако е издадено во согласност со меѓународната спогодба за воздушен сообраќај што ја обврзува Република Македонија или под услови на реципроцитет.

Член 131

(1) Агенцијата ќе го запре од извршување уверението за тип на воздухоплов, односно уверение за пловидбеност, ако утврди или добие извештај од воздухопловните власти на земјата што извршила оцена на сообразност на определен тип на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов, од нивниот производител или корисник дека настанала грешка поради пропуст во конструкцијата, вградениот материјал, постапката за градба и оцена на сообразноста, како и поради непрописниот начин на користење и одржување на воздухопловот, моторот, елисата, падобранот и опрема на воздухопловот додека таа грешка не се отстрани.

(2) Агенцијата ќе наложи да се провери дали постои грешка на воздухопловот, моторот, елисата, падобранот и опремата на воздухопловот што е регистриран во Република Македонија поради пропуст во конструкцијата, вградениот материјал, постапката за градба и оцена на сообразноста, како и поради непрописниот начин на користење и одржување и на сопственикот, односно корисникот на воздухопловот ќе му наложи таа грешка да ја отстрани во определен рок.

(3) Ако сопственикот, односно корисникот на воздухопловот не постапи согласно со налозите од ставот (2) на овој член, Агенцијата ќе го повлече уверението за пловидбеност на односниот воздухоплов и ќе ја забрани неговата употреба.

(4) Ако на воздухоплов од домашно производство кој има уверение за сообразност во Република Македонија се утврди грешка од ставот (1) на овој член, Агенцијата веднаш ќе ги извести воздухопловните власти на земјата во која воздухопловот е извезен и во која е регистриран.

(5) Ако на македонски воздухоплов произведен во странство, чијашто оцена на сообразност е призната во нашата земја и за која е издадено уверение за пловидбеност, се утврди грешка од ставот (1) на овој член, Агенцијата за тоа веднаш ќе ги извести воздухопловните власти на земјата во која е извршена оцена на сообразноста.

Член 132

(1) За пловидбеноста на воздухопловот е одговорен операторот на воздухопловот.

(2) Уверението за пловидбеност ќе запре од извршување, доколку воздухопловот или неговата опрема не се одржуваат во согласност со прописите донесени врз основа на овој закон, ако на воздухопловот или неговата опрема се извршени измени што не се одобрени од Агенцијата или пак ако не се извршени задолжителни измени и други работи наложени од страна на Агенцијата.

(3) Операторот на воздухопловот мора да ја извести Агенцијата за сите околности, настани, пропусти и откриени неправилности како на воздухопловот, така и во поглед на документацијата што можат негативно да влијаат на пловидбеноста на воздухопловот.

Член 133

(1) Воздухоплов кој лета во македонски воздушен простор мора да има уверение за јачина на бучавата која се создава при полетување, во текот на летот и при слетување, како и уверение за емисија на гасови при согорување која настанува при полетување, во тек на лет и слетување.

(2) На македонски воздухоплов уверенијата од ставот (1) на овој член ги издава Агенцијата, по претходно прибавено мислење од Министерството за животна средина и просторно планирање. За издавање на уверенијата од ставот (1) на овој член се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

(3) На странски воздухоплов нема да му се одобри лет во македонски воздушен простор ако ги нема уверенијата од ставот (1) на овој член.

(4) Максимално дозволена јачина на бучавата, односно максимално дозволено количество емисија на гасови кои се создаваат при полетување, во текот на лет и при слетување, ги пропишува министерот за животна средина и просторно планирање, во претходно мислење на Агенцијата.

(5) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверенијата од ставот (1) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

СЕДМИ ДЕЛ

ПЕРСОНАЛ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО И ДРУГ СТРУЧЕН ПЕРСОНАЛ

УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА РАБОТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 134

(1) Персоналот во воздухопловството за вршење на работите во воздухопловството мора да има пропишана стручна подготовка, да биде стручно оспособен, да поседува дозвола и овластување и да ги исполнува и другите услови определени со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Другиот стручен персонал за вршење на други работи од значење за воздухопловството треба да биде стручно оспособен и да поседува уверение за стручната оспособеност.

Член 135

(1) Агенцијата води регистар на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал.

(2) Формата, содржината, како и начинот на водење на регистарот на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 136

(1) Стручната подготовка на персоналот од членот 134 на овој закон се стекнува во средни и високо образовни институции во Република Македонија или во странство.

(2) Стручната оспособеност се стекнува во организации или центри за обука на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал кои ги исполнуваат условите за обука што ги пропишува Агенцијата.

(3) Со стручна оспособеност, персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал можат да се стекнат и во странство.

(4) Стручната оспособеност се врши врз основа на програми донесени од организации и центри за обука претходно одобрени од Агенцијата.

(5) На барање на организациите кои ги исполнуваат условите за обука на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал, Агенцијата им издава уверение по претходно извршен надзор.

(6) За издавање на уверението од ставот (5) на овој член се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

(7) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверението од ставот (5) на овој член го пропишува директорот на Агенцијата.

Член 137

(1) Стручната оспособеност се проверува преку полагање на испити.

(2) Испитот го спроведува овластен испитувач од листата на воздухопловни стручњаци.

(3) Листата на воздухопловни стручњаци на почетокот на секоја календарска година ја пропишува директорот на Агенцијата, врз основа на критериуми што ги пропишува Министерството за транспорт и врски.

(4) Кандидатите за полагање на испит за стручната оспособеност на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал плаќаат надоместок.

(5) На овластените испитувачи им следува надоместок.

(6) Висината на надоместоците од ставовите (4) и (5) на овој член ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

Член 138

(1) Проверката на стручната оспособеност од членот 137 на овој закон може да биде редовна или вонредна.

(2) Редовната проверка на стручната оспособеност се врши при издавање или продолжување на важење на дозволата или овластувањето на персоналот во воздухопловството, како и при издавање на уверението за стручна оспособеност на другиот стручен персонал.

(3) На лицето кое спаѓа во персоналот во воздухопловството нема да му се издаде или продолжи рокот на важење на дозволата или овластувањето, ако:

1) со проверка на неговите физички или психички способности се утврди дека не ги исполнува пропишаните услови за вршење на определени работи;

2) со проверка се утврди дека нема потребна стручност за успешно вршење на определени работи и

3) со проверка се утврди дека е зависен од алкохол, дрога или психотропни средства.

(4) Одредбата од ставот (3) на овој член се применува и при издавање на уверение за стручна оспособеност на другиот стручен персонал.

(5) Вонредната проверка се врши по упатување од воздухопловен инспектор по пријава на физичко или правно лице и доколку основано се посомнева во стручното извршување на работите од страна на лице кое поседува дозвола, овластување или уверение за стручна оспособеност или констатира повреда на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(6) Начинот на спроведување на редовната и вонредна проверка ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 139

(1) На кандидатот кој го положил испитот од членот 137 на овој закон, Агенцијата му издава или ја продолжува дозволата, односно овластувањето или му издава уверение за стручна оспособеност.

(2) Формата, содржината, видот на дозволите, овластувањата и уверенијата за стручна оспособеност, рокот на нивното важење, условите за стекнување и начинот на нивно издавање и продолжување ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 140

(1) Стручната подготовка и стручната оспособеност на воениот персонал во воздухопловството се стекнува во воената академија и во военото воздухопловство на АРМ.

(2) Со стручна подготовка и стручна оспособеност воениот персонал во воздухопловството може да се стекне и во странство.

(3) Програмите за стручна подготовка и стручната оспособеност, условите и начинот за издавање, продолжување и времено одземање на воените дозволи и овластувања, формата и содржината на образецот на воената дозвола и овластување ги пропишува министерот за одбрана.

Член 141

Соодветна воздухопловна стручна подготовка и стручна оспособеност на воениот персонал во воздухопловството стекнати во АРМ и други армии ќе се признаат за добивање на дозвола во цивилното воздухопловство ако им одговараат на условите за издавање дозвола и овластување предвидени со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 142

(1) Персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал за време на вршењето на своите работи не смее да биде под влијание на алкохол, опојна дрога или други психотропни средства.

(2) Персоналот од ставот (1) на овој член не смее да ги врши своите работи ако е уморен или болен или е во таква психофизичка состојба што го прави неспособен за правилно вршење на тие работи.

(3) За отстранување на персоналот од ставот (1) на овој член, додека не престанат последиците од ставовите (1) и (2) на овој член, одлучува непосредниот раководител и ја известува Агенцијата во рок од 24 часа од донесувањето на одлуката за отстранување.

Член 143

(1) На персоналот во воздухопловството ќе му се суспендира дозволата доколку:

1) против него во кривична или прекршочна постапка е изречена мерка на безбедност забрана на вршење на професија, за време на траењето на таа мерка;

2) физички или психички не е способен за вршење на работи и задачи за чиешто извршување му е издадена дозволата;

3) со проверка се утврди дека не е способен стручно да ги врши работите за кои му е издадена дозволата и

4) со проверка се утврди дека работите за коишто му е издадена дозволата ги врши под дејство на алкохол, дрога или други психотропни средства.

(2) Во случајот од ставот (1) точка 1 на овој член дозволата ја суспендира Агенцијата.

(3) Ако воздухопловниот инспектор во вршењето на инспекцискиот надзор утврди дека постојат причините од ставот (1) точки 2, 3 и 4 на овој член е должен

лицето да го упати на вонредна проверка на здравствената, односно стручната способност и привремено да му ја одземе дозволата и во рок од три дена да му ја достави на органот што ја издал.

(4) Постапката за проверка на здравствената и стручната способност мора да се заврши во рок од 30 дена од денот на привремено одземање на дозволата.

(5) Ако при проверката (редовна или вонредна) на здравствената способност на персоналот во воздухопловството се утврди дека е склон кон употреба на алкохол, дрога или други психотропни средства, дозволата трајно ќе му се одземе.

Член 144

Признавањето на завршената обука и програмите за обука, положени испити, стекната дозвола и овластување во странство се врши врз основа на критериуми, на начин и во постапка што ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 145

(1) Персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал мора работите од своја надлежност да ги врши совесно, квалитетно, уредно и во согласност со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Правното лице кое произведува, користи, одржува, обновува и поправа воздухоплов или врши измени на воздухоплов, мотор, елиса, опрема на воздухоплов и падобран, снабдува воздухоплов со гориво, врши воздушен превоз, врши специјализирани услуги со воздухоплов, организира воздухопловно-спортски активности, дава услуги во воздушниот сообраќај, дава аеродромски услуги, односно користи аеродром или леталиште, е должно со своите општи акти поблиску да ја утврди одговорноста на работниците кои, во смисла на овој закон, се сметаат како персонал во воздухопловството и друг стручен персонал, ако во вршењето не се придржуваат кон одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(3) Со општите акти од ставот (2) на овој член се утврдува особено:

1) случаи во кои работникот од ставот (2) на овој член кој не ги исполнува условите непосредно да учествува во вршењето на работите за безбедност на воздушниот сообраќај ќе биде привремено или трајно распореден на други работи, односно работни задачи и

2) случаи во кои на работникот од ставот (2) на овој член ќе му престане работниот однос со отказ.

2. ЗДРАВСТВЕНА СПОСОБНОСТ НА ПЕРСОНАЛОТ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО И ДРУГИОТ СТРУЧЕН ПЕРСОНАЛ

Член 146

(1) Утврдувањето на здравствената способност (физичка и психичка) на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал се врши врз основа на здравствени прегледи.

(2) Посебните услови, начин и постапка на утврдување на здравствената способност на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал, како и роковите на важење на лекарското уверение ги пропишува Владата на Република Македонија по претходно мислење на министерот за здравство и директорот на Агенцијата.

(3) За извршениот здравствен преглед се издава лекарско уверение.

Член 147

(1) Здравствените прегледи на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал се редовни и вонредни и се вршат во здравствени установи или од овластен лекар - поединец, кои ги исполнуваат посебните услови што ги пропишува Владата на Република Македонија по предлог на министерот за здравство и директорот на Агенцијата.

(2) На субјектите кои ќе ги исполнат условите од ставот (1) на овој член Агенцијата им издава уверение за исполнување на услови за преглед на персонал во воздухопловството.

(3) За издавање, продолжување и промена на уверението од ставот (2) на овој член се плаќа надоместок во висина што ја утврдува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

(4) Формата, содржината и начинот на издавање и продолжување на уверението од ставот (2) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

(5) За редовните и вонредните здравствени прегледи се плаќа надоместок во висина што ја пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

3. ЕКИПАЖ НА ВОЗДУХОПЛОВ

Член 148

(1) Во воздухопловот за време на воздушниот сообраќај се наоѓа екипаж во соодветен состав.

(2) Член на екипаж на македонски воздухоплов може да биде домашен или странски државјанин.

(3) Бројот, составот, старосната граница и задачите на членовите на екипаж во воздухоплов ги пропишува директорот на Агенцијата според видот, категоријата и намената на воздухопловот.

Член 149

(1) Работното време на членовите на екипажот на воздухоплов во јавниот воздушен превоз може да трае до 40 часа неделно, со тоа што во текот на 30 последователни дена да не изнесува повеќе од 160 часа.

(2) Времето на летање на членовите на екипажот може да трае до 28 часа неделно со тоа што во текот на 30 последователни дена да изнесува до 85 часа.

(3) Дневниот одмор на член на екипажот трае најмалку 10 часа непрекинато.

(4) Времето на летање, времето на летање во долголинискиот сообраќај, времето на летање ноќе, бројот на полетувањата и слетувањата во текот на работното време и времетраењето на одморот на член на екипажот на воздухоплов поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(5) Лицето кое управува со воздухоплов има право на користење на посебно отсуство од работа со надоместок на плата и други права од работен однос во текот на календарската година заради одржување на психофизичката кондиција на начин и во рок што го пропишува директорот на Агенцијата.

Член 150

(1) Членот на екипажот на воздухоплов ги врши работите за кои му е издадена дозволата, односно овластувањето.

(2) Во случај на опасност водачот на воздухопловот може да му нареди на член на екипажот да врши и други работи.

Член 151

(1) Член на екипаж е должен за секој инцидент во врска со воздухопловот, лицата и предметите во воздухопловот веднаш да го извести водачот на воздухопловот.

(2) Во случај на опасност или несреќа на воздухопловот, членовите на екипажот се должни да ги преземат сите потребни мерки заради спасување на лицата и предметите од воздухопловот, како и на самиот воздухоплов.

4. ВОДАЧ НА ВОЗДУХОПЛОВ

Член 152

(1) Сопственикот, односно корисникот на воздухопловот за секој лет, односно дел од летот ќе одреди водач на воздухопловот.

(2) Водач на воздухоплов на македонски воздухоплов кој се користи за јавен воздушен превоз е државјанин на Република Македонија, определен од операторот.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, водач на воздухоплов може да биде и странски државјанин кога:

- врши обука на македонски летачки персонал и
- врши технички лет.

Член 153

(1) Водачот на воздухопловот е одговорен за летот на воздухопловот и не смее да полета или слета под оперативниот минимум за секој аеродром.

(2) Водачот на воздухопловот мора да биде запознат со содржината на товарот што го превезува.

(3) Водачот на воздухопловот е должен пред полетување да провери дали во листата на оптоварување и положба на тежиштето правилно е пресметана тежината и положбата на тежиштето на воздухопловот и дали таа листа ја заверило лицето кое ја подготвило, како и сам да ја завери со свој потпис.

(4) Водачот на воздухопловот е должен пред полетувањето да провери дали екипажот на воздухопловот и воздухопловот се способни за безбеден воздушен сообраќај и дали во воздухопловот ги има сите исправи, книги и други документи.

Член 154

(1) Водачот на воздухопловот е должен лично или преку членовите на екипажот да обезбеди сите патници пред полетувањето да се запознаат со постапката во случај на опасност, начинот на употреба на сигурносната опрема во случај на опасност, како и местото каде што е сместена.

(2) Во случај на опасност сите членови на екипажот и патниците ги извршуваат упатствата и наредбите на водачот на воздухопловот.

Член 155

(1) Ако лице кое се наоѓа во воздухопловот со своите постапки ја загрозува безбедноста на воздушниот сообраќај или безбедноста на лицата и имотот, или ги нарушува редот и дисциплината во воздухопловот, водачот на воздухопловот на најсоодветен начин ќе го оневозможи во натамошното загрозување на безбедноста, а може на првиот аеродром на кој воздухопловот ќе слета да го отстрани од истиот.

(2) Водачот на воздухоплов е должен при преземањето на мерките од ставот (1) на овој член да ги обезбеди сите услови за безбедно летање на воздухопловот.

Член 156

Ако за време на воздушниот сообраќај член на екипаж на воздухоплов или друго лице во воздухопловот подготвува, се обиде да изврши или изврши кривично дело со кое се загрозува безбедноста на воздухопловот или на лицата во него, водачот на воздухопловот е должен да преземе мерки таквото дело да се спречи, а ако делото е извршено, да ги ублажи неговите последици водејќи сметка за безбедноста на патниците, екипажот и воздухопловот.

5. ВОЗДУХОПЛОВНО-ТЕХНИЧКИ ПЕРСОНАЛ

Член 157

Сопственикот, односно корисникот на воздухопловот е должен во согласност со одобрениот технички систем за одржување да обезбеди воздухопловно-технички персонал.

Член 158

Работите на одржувањето на техничките средства, уредите и опремата во состојба која овозможува безбеден и уреден воздушен сообраќај ги врши инженерскиот и техничкиот оперативен персонал компетентен во согласност со членот 137 став (1) од овој закон.

Член 159

Инженерскиот и техничкиот оперативен персонал од членот 158 на овој закон е должен за дефектите или престанување на работата на техничките средства, уредите и опремата веднаш да го извести непосредниот раководител со цел за информирање на учесниците во воздушниот сообраќај.

6. ПЕРСОНАЛ НА КОНТРОЛАТА НА ЛЕТАЊЕ

Член 160

Работите на контролата на летање ги врши контролорот на летањето. Во вршењето на работите на контролорот на летање му помага помошникот на контролорот на летање.

Член 161

Контролорот на летањето и помошникот на контролорот на летањето не смеат без одобрение на непосредниот раководител да го напуштат работното место на кое се распоредени, односно да се оддалечат од службената просторија во која ги вршат работите.

Член 162

Контролорот на летање и помошникот на контролорот на летање се должни за секое загрозување на безбедноста, односно инцидент во врска со работите на контролата на летање веднаш да го известат својот непосреден раководител.

Член 163

(1) Работното време на контролорот на летање и на помошникот на контролорот на летање може да трае до 40 часа неделно, со тоа што во текот на 90 последователни дена да не изнесува повеќе од 462 часа.

(2) Траењето на непрекинатата работа, траењето на смените и должините на дневниот одмор на контролорот на летање и на помошникот на контролорот на летање ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 164

Контролорот на летањето и помошникот на контролорот на летањето имаат право на користење на посебно отсуство од работа со надоместок на плата и други права од работен однос во текот на календарската година заради одржување на психофизичката кондиција на начин и во рок што го пропишува директорот на Агенцијата.

ОСМИ ДЕЛ

ИСПИТУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВНИ НЕСРЕЌИ, СЕРИОЗНИ ИНЦИДЕНТИ, ИНЦИДЕНТИ И ПОСЕБНИ НАСТАНИ ПОВРЗАНИ СО АТМ

I. ИСПИТУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВНИ НЕСРЕЌИ И СЕРИОЗНИ ИНЦИДЕНТИ

Член 165

Секоја несреќа или сериозен инцидент на воздухоплов или падобран мора да биде сестрано испитана и анализирана заради утврдување на фактите и околностите под кои се случила и преземање на соодветни мерки за спречување на нови несреќи и сериозни инциденти.

Член 166

(1) Несреќите и сериозните инциденти на воздухоплови или падобрани ги испитува Комисија за испитува-

ње на несреќи и сериозни инциденти, која предлага мерки за спречување на нови несреќи и сериозни инциденти.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член е самостојна во својата работа.

(3) Комисијата за испитување на несреќи и сериозни инциденти има постојан член именуван од Владата на Република Македонија и променлив состав именуван од министерот за транспорт и врски од листата на воздухопловни стручњаци, во зависност од типот на воздухопловот за кој се работи.

(4) Ако поради несреќа на воздухоплов настапи смрт или тешка телесна повреда на некое лице или поголема материјална штета, или ако е во прашање несреќа на странски воздухоплов, во Комисијата за испитување на несреќи и сериозни инциденти се именува и претставник од Министерството за внатрешни работи.

(5) Ако во несреќата или сериозниот инцидент учествувал и воен воздухоплов, во Комисијата за испитување на несреќи и сериозни инциденти се именува и претставник од Министерството за одбрана.

Член 167

(1) Ако странски воздухоплов претрпи несреќа на територијата на Република Македонија, во работата на Комисијата за испитување на несреќи и сериозни инциденти може да присуствуваат претставници од воздухопловните власти или организации на земјата каде што е регистриран воздухопловот, земјата на авиопревозникот, земјата на производство и земјата чии државјани настрадале во несреќата, на нивно барање.

(2) Ако македонски воздухоплов претрпи несреќа на територијата на странска држава, Агенцијата определува овластен претставник кој ќе присуствува во текот на испитувањето на несреќата на тој воздухоплов.

Член 168

(1) Постапката и начинот на пријавување, испитување на несреќи или сериозни инциденти на воздухоплови или падобрани, анализа, процена и квалификација, како и начинот на работа на Комисијата за испитување на несреќи и сериозни инциденти, начинот на обезбедување на местото на несреќата, мерките за спречување на нови несреќи и сериозни инциденти, евиденцијата и известувањето за случените несреќи и сериозни инциденти ги пропишува Владата на Република Македонија.

(2) Постапката и начинот на испитување на несреќи на државни воздухоплови, начинот на работата на Комисијата за испитување, мерките за спречување на несреќи и евиденцијата на случени несреќи ги пропишуваат министерот за внатрешни работи за полициските воздухоплови, министерот за одбрана за воените воздухоплови и министерот за финансии за царинските воздухоплови.

II. ИСПИТУВАЊЕ НА ИНЦИДЕНТИ И ПОСЕБНИ НАСТАНИ ПОВРЗАНИ СО АТМ

Член 169

(1) Секое лице вклучено во или кое е сведок на инцидент или посебен настан поврзан со АТМ согласно со овој закон, мора да го пријави истиот користејќи утврдени процедури.

(2) Секој АТМ инцидент, или посебен настан поврзан со АТМ, мора веднаш да се испита од страна на давателот на АТМ услуги.

(3) Агенцијата покренува и врши испитување на кој било инцидент, а по свое наоѓање и на кој било АТМ инцидент. Соодветниот давател на АТМ услуги мора да ги достави сите податоци и помош за тоа испитување како што се бара од страна на Агенцијата.

(4) Целта на испитувањето од ставовите (2) и (3) на овој член не е да се утврди вина и да се изречат казнени мерки, туку да се утврдат причините за инцидентот или посебниот настан поврзан со АТМ и да се спроведат соодветни поправни мерки заради спречување на нивно повторно настанување.

(5) Агенцијата ја проверува ефективноста на секоја поправна мерка.

Член 170

Постапката и начинот на пријавување, испитување, анализа, процена и класификација на инцидентите и посебните настани поврзани со АТМ, мерките за нивно спречување, водењето на евиденција, архивирањето и известувањето за инциденти и посебни настани поврзани со АТМ, ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

III. ПОТРАГА ПО ВОЗДУХОПЛОВ И СПАСУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ

Член 171

(1) Агенцијата организира и координира ефикасна потрага и спасување на домашен или странски воздухоплов што претрпел несреќа или има потреба за спасување на територијата на Република Македонија.

(2) Начинот, организацијата и субјектите на потрага и спасување на воздухоплов ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на Агенцијата.

Член 172

(1) Субјектите што учествуваат во потрагата и спасувањето имаат право на надоместок во висина на реалните трошоци што ги имале при потрагата и спасувањето.

(2) Трошоците од ставот (1) на овој член ги намирува сопственикот, односно корисникот на воздухопловот по кој се трагало, односно кој е спасуван и е должен да ги надомести во рок од 60 дена од денот на настанот.

(3) Ако субјектите надоместокот од ставот (1) на овој член не можат да го наплатат во предвидениот рок од сопственикот, односно корисникот на воздухопловот, тој надоместок ќе го наплатат од Буџетите на Агенцијата за цивилното воздухопловство и давателот на услуги од членот 60 на овој закон.

ДЕВЕТТИ ДЕЛ

НАДЗОР

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 173

(1) Надзор над примената на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството за транспорт и врски.

(2) Инспекциски надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Агенцијата преку воздухопловни инспектори (во натамошниот текст: инспектори).

(3) Начинот, правилата и посебните услови за вршење на инспекциски надзор ги пропишува министерот за транспорт и врски.

Член 174

Начинот, правилата и посебните услови за вршење на инспекцискиот надзор на државните воздухоплови, правата, должностите и одговорностите, како и условите коишто треба да ги исполнуваат лицата за вршење на надзор ги пропишуваат министерот за внатрешни работи за полициските воздухоплови, министерот за одбрана за воените воздухоплови и министерот за финансии за царинските воздухоплови.

Член 175

Правните и физичките лица чиишто персонал и средства, односно работа подлежат на инспекциски надзор, се должни на инспекторот да му овозможат вр-

шење на инспекцискиот надзор и без одлагање да му достават точни податоци, информации и материјали што ги бара, а се потребни за извршување на инспекцискиот надзор.

II. ИНСПЕКЦИСКИ РАБОТИ

1. ОПИС НА ИНСПЕКЦИСКИТЕ РАБОТИ

Член 176

Инспекцијата на воздухопловите и на воздушниот сообраќај го опфаќа особено надзорот над примената на прописите за: воздухопловот, посебно во поглед на условите за безбедно користење и правилно одржување на воздухопловот и способноста за безбеден воздушен сообраќај; градењето, одржувањето, поправката, обновата на воздухоплови, мотори, елиси, падобрани и опрема за воздухоплови; исправите, книгите и другите документи што мораат да бидат во воздухопловот; исполнувањето на пропишаните услови за безбедно вршење на воздушен превоз, на специјализирани услуги со воздухоплов, како и користење на воздухопловите за спортски, школски и за други цели.

Член 177

Инспекцијата на аеродромите, леталиштата и теренте го опфаќа особено надзорот над примената на прописите за: безбедно користење на аеродромите, леталиштата и теренте; проектирањето, изградбата и реконструкцијата на аеродромот и објектите во зоната на аеродромите, како и објектите надвор од таа зона кои можат да влијаат врз безбедноста на воздушниот сообраќај; обработката на земјиштето во зоната на аеродромите и земјиштето во нивна непосредна близина; одржувањето на аеродромските објекти, инсталации, уреди и опрема што служат за безбеден воздушен сообраќај; поставувањето, исправноста и одржувањето на знаците за воочување на објектите; состојбата на полетно-слетните и другите патеки и на пристанишната платформа и други површини за движење на воздухопловите на аеродромот; исправноста на светлосните системи што служат за приоѓање, слетување и полетување на воздухопловот и за обезбедување на исправноста на основното и резервното напојување со електрична енергија на овие системи.

Член 178

Инспекцијата на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал го опфаќа особено надзорот над примената на прописите за: работата и начинот на вршење на стручни работи на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал; едукација, стручната обука и тренингот, дозволите, овластувањата и уверенијата за стручна оспособеност на тој персонал, нивната стручна и здравствена способност; траењето на работното време; времето на летање; времето на летање во долголиниски сообраќај; времето на летање ноќе, бројот на полетувања и слетувања во текот на работното време, должината на дневниот одмор на членовите на екипажот на воздухоплов, како и траењето на непрекинатата работа.

Член 179

Инспекцијата на давањето на аеродромски услуги го опфаќа особено надзорот над примена на прописите за: техничките и други услови за безбедно прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници и предмети на воздухопловното пристаниште; оптоварувањето на воздухопловот и редоследот на товарот во него; видот на товарот и безбедноста кога товарот се состои од опасни материи и предмети; постапките на одмрзнување на воздухопловите и полетно-слетната патека, како и начинот и постапките за нивна заштита од замрзнување, квалитетот на горивото и мазивото и исправноста на системите што служат за снабдување на воздухопловот со гориво и мазиво; просториите, техничката опрема и начинот на вршење преглед на воздухопловите, на патничкиот багаж и стоките, обезбедувањето на воздухопловните пристаништа, противпожарното обезбедување и условите за безбедна противпожарна заштита, како и организацијата, условите и начинот на давање на медицинска заштита.

Член 180

Инспекцијата на давањето на услуги во воздушниот сообраќај го опфаќа особено надзорот над примената на прописите за: начинот на давањето на АТМ услуги, воздухопловното информирање, метеоролошкото обезбедување, како и за состојбата, одржувањето и правилната работа на техничките средства, уредите и опремата значајни за безбедно одвивање на воздушниот сообраќај.

2. УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА ИНСПЕКЦИСКИ РАБОТИ

Член 181

Работите на инспектор може да ги врши лице кое ги исполнува општите услови согласно со Законот за работните односи, да има најмалку пет години работно искуство на соодветни работни задачи од областа на воздухопловството, како и да ги исполнува посебните услови што ги пропишува Владата на Република Македонија.

III. ПОВРЕДА НА ПРОПИСИТЕ

Член 182

(1) Во случај на повреда на одредбите на овој закон инспекторот прави записник и подготвува решение кое го донесува директорот на Агенцијата.

Со решението од ставот (1) на овој член се:

а) наредува на сторителот на повредата во определен рок да преземе мерки за отстранување на утврдените неправилности и недостатоци,

б) забранува активности кои се вршат во спротивност со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и

в) покренува постапка во согласност со Законот за прекршоци или Законот за кривичната постапка.

(2) Против решението на инспекторот незадоволната странка може да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управни работи во втор степен од областа на транспортот и врските и животната средина, во рок од осум дена од приемот на решението.

(3) Жалбата не го одлага извршувањето на решението донесено од инспекторот.

Член 183

При вршењето на инспекциски надзор во воздухоплов, инспекторот е должен за своето присуство да го извести водачот на воздухопловот, а ако врши инспекција во трговско друштво, државен орган или друго правно лице, одговорното лице на тие субјекти.

Член 184

Ако инспекторот во работата на трговското друштво, државниот орган или друго правно лице утврди недостатоци и неправилности во поглед на безбедноста на воздушниот сообраќај, е должен да го извести за тоа одговорното лице.

Член 185

Инспекторот е должен да ги чува како тајна податоците што ќе ги дознае при вршењето на инспекцијата.

Член 186

(1) При вршењето на инспекциските работи, инспекторот мора да има службена легитимација со која се утврдуваат неговото својство и овластување.

(2) Формата, содржината и начинот на издавањето и одземањето на службената легитимација ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 187

Инспекторите имаат право и должност на стручно оспособување, усовршување и обновување на стекнатото знаење во согласност со годишната програма за работа на Агенцијата.

ДЕСЕТТИ ДЕЛ

КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

ПРЕКРШОЦИ

Член 188

(1) Со парична казна од 30.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, ако:

1) врши јавен воздушен превоз во воздушниот сообраќај, а не ги исполнува условите пропишани од Агенцијата (член 33 став (1));

2) редот на летање не го утврди во согласност со одредбите од овој закон или измените во редот на летање не ги врши според постапка предвидена за негово донесување или редот на летање, односно измените во редот на летање не ги објави во пропишаниот рок (член 36);

3) превозот во воздушниот сообраќај не го одржува редовно и уредно во согласност со редот на летање (член 37 став (1));

4) своите работи ги врши така што не овозможува редовно и уредно одвивање на воздушниот сообраќај (член 37 став (2));

5) не доставува месечен извештај за редовноста и уредноста на воздушниот сообраќај на Агенцијата (член 37 став (3));

6) во текот на важењето на редот на летање запре со превозот во воздушниот сообраќај на линија или го измени редот на летање на линијата во случај на влијание на виша сила или од други вонредни настани без претходно добиено одобрение од Агенцијата, или ако во тие услови веднаш не го објави прекинот на превозот во воздушниот сообраќај или измената во редот на летање (член 38);

7) со воздухоплов врши превоз на лица или предмети за сопствени потреби, а не ги исполнува условите пропишани од Агенцијата (член 42 став (1));

8) со воздухоплов врши специјализирани услуги, а не ги исполнува условите пропишани од Агенцијата (член 43 став (1));

9) користи воздухоплов за воздухопловно-спортски активности, а не ги исполнува условите пропишани од Агенцијата (член 44 став (1));

10) воздухопловот што се користи за воздушен сообраќај ги нема исправите, книгите и другите документи пропишани од директорот на Агенцијата (член 49 став (2));

11) се даваат АТМ услуги спротивно на поделбата и класификацијата на воздушниот простор што ја пропишува Владата на Република Македонија (член 58);

12) се постават препреки, емисиони уреди, објекти, далноводи или други уреди што емитираат електромагнетни бранови на оддалеченост од која со својата работа можат да ја попречат работата на техничките средства и уредите за давање на услугите во воздушниот сообраќај, или ако не обезбедат приоритет во врските неопходни за давање на услугите во воздушниот сообраќај (член 59);

13) планирањето, проектирањето, реконструкцијата и изградбата на аеродромот или леталиштето не ги врши согласно со посебните услови коишто ги пропишува директорот на Агенцијата (член 67 став (2));

14) пред изградбата или реконструкцијата на аеродромот, леталиштето или друг објект во зоната на аеродромот, односно леталиштето инвеститорот не прибави согласност за услови за градба (член 68 став (1));

15) полетно-слетните и другите патеки, платформата, објектите, инсталациите, уредите или опремата не ги користува според нивната намена и капацитет во согласност со одредбите од овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон и ако не му овозможи користење на аеродромските објекти и инфраструктура на воздухоплов кој има дозвола за летање во македонскиот воздушен простор (член 69 ставови (1) и (2));

16) аеродромот не е отворен за воздушен сообраќај во утврденото време и во согласност со условите што ги пропишува директорот на Агенцијата (член 71 став (1));

17) не ја извести Агенцијата и давателот на услуги од членот 60 на овој закон во пропишаниот рок за секоја планирана промена на намената, класата или категоријата на аеродромот, потоа за секоја планирана работа во поголем обем што предизвикува затворање на делови од аеродромот или ограничување на користењето на површините за маневрирање, како и за секоја ненадејна и непредвидена промена, работа или интервенција (член 74 ставови (1), (2) и (3));

18) површините за маневрирање или платформите или другите површини на аеродромот, односно леталиштето определени за движење на воздухопловите по земја не се обележани во согласност со начинот пропишан од директорот на Агенцијата (член 75);

19) изградбата, поставувањето и обележувањето на објекти, инсталации и уреди во зоната на аеродромот или леталиштето, вклучувајќи ги и објектите и уредите за контрола на летањето, како и на објекти надвор од зоната на аеродромот и леталиштето коишто можат да влијаат врз безбедноста на воздушниот сообраќај не ги врши на начин пропишан со овој и друг закон и согласно со условите што ги пропишала Агенцијата или ако земјиштето во зоната на аеродромот, односно во близина на аеродромот не го обработува или не го користи на начин пропишан со овој и друг закон и согласно со условите што ги пропишал министерот за транспорт и врски (член 76);

20) површините за маневрирање, платформите, објектите, инсталациите, уредите и опремата на аеродромот не ги одржува и не ги контролира на начин што го пропишува Агенцијата (член 79 став (1));

21) леталиштето не го одржува на начин и под услови што ги пропишува директорот на Агенцијата (член 80);

22) на аеродромот или леталиштето не е организирано противпожарно обезбедување, а на воздухопловното пристаниште не е организирана служба за прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта, давање на медицинска помош, опслужување со гориво и мазиво, како и обезбедување од дејствија на незаконско постапување (член 82 став (1));

23) на воздухопловното пристаниште не го организира снабдувањето на клипни и млазни воздухоплови со гориво и мазиво во согласност со важечкиот стандард за квалитет или ако не обезбеди гориво и мазиво за најмалку тридневна употреба според планираниот обем на сообраќајот на воздухопловното пристаниште, како и ако поради виша сила или друг вонреден настан не ги извести операторот на аеродромот, Агенцијата и надлежната контрола на летање дека не е во можност да го снабди воздухопловот со гориво и мазиво (член 82 ставови (2), (3) и (4));

24) дозволи во безбедносно ограничената зона на аеродромот, по површините за маневрирање и по платформата на аеродромот или леталиштето да се движат лица кои не вршат службени работи и кои немаат службена дозвола за движење или возило со коешто не

се служи лице кое врши службени работи и неговото движење не е во согласност со надлежната служба на операторот на воздухопловното пристаниште или ако друго лице кое се движи по платформата на воздухопловното пристаниште заради натоварување и растоварување од воздухопловот нема придружник или ако лицето и возилото што се движат по површините за маневрирање не одржуваат непрекината радиоврска со надлежната контрола на летањето или ако не постапуваат според нејзините упатства (член 83);

25) операторите на воздухопловните пристаништа и домашните превозници не изготват програма за безбедност во согласност со Националната програма за безбедност (член 86 став (5));

26) странски воздухоплов за време на летањето во македонскиот воздушен простор не ги носи ознаките определени со прописот на земјата во која е регистриран или ознаките предвидени со меѓународна спогодба (член 105);

27) врши градба или измена на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов или техничка контрола на градбата и изработка на техничко-технолошка документација за градбата и измени, а не ги исполнува општите услови за вршење на стопанска дејност и посебните услови што ги пропишала Агенцијата (член 113 став (1));

28) испитување заради оцена на сообразност на новиот тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов не ги врши според условите во поглед на персоналот, опремата и објектите што ги пропишува Агенцијата (член 117 став (2));

29) врши одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов и изработува техничко-технолошка документација за одржувањето, спротивно на условите пропишани од Владата на Република Македонија (член 121 став (1));

30) не ја извести Агенцијата за околности, настани, пропусти и откриени неправилности како на воздухопловот, така и во поглед на документацијата што можат негативно да влијаат на пловидбеноста на воздухопловот (член 132 став (3));

31) врши обука на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал спротивно на одобрените програми за обука или ако врши обука, а не ги исполнува пропишаните условите за вршење на обука на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал (член 136 ставови (4) и (5));

32) со своите општи акти поблиску не ја утврди одговорноста на работниците кои, во смисла на овој закон, се сметаат како персонал во воздухопловството и друг стручен персонал (член 145 став (2));

33) согласно со одобрениот технички систем за одржување не обезбеди воздухопловно-технички персонал (член 157) и

34) не организира и воспостави систем за пријавување, испитување, анализа, процена и класификација на АТМ инцидентите и посебните настани поврзани со АТМ (член 169).

(2) За прекршокот од ставот (1) на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице со парична казна од 10.000 до 50.000 денари.

Член 189

(1) Со парична казна од 30.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, ако:

1) користи воздухоплов кој не ги исполнува условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон (член 15 став (1));

2) во воздушниот сообраќај се користи воздухоплов спротивно на видот, категоријата и намената утврдени во уверението за пловидбеност (член 15 став (2));

3) не се придржува кон пропишаните правила и постапки за летање на воздухопловите (член 15 став(3));

4) воздухоплов без екипаж лета во контролирана аеродромска зона на воздухопловно пристаниште и спротивно на условите што ги пропишала Владата на Република Македонија (член 17);

5) воздушен сообраќај се врши над подрачје што е прогласено за забранета, условно забранета зона или опасна зона или ако врши воздушен сообраќај над определени подрачја во забрането време или под или над определената висина (член 18 ставови (1) и (2));

6) спрема воздухопловот којшто се приближува или лета преку забранета, условно забранета зона или опасна зона или лета низ неа, не ги преземе пропишаните мерки за враќање на воздухопловот на патеката на летот определена со одобрениот план за летање или ако не иницира постапка за присилно слетување на воздухопловот (член 18 ставови (4) и (5));

7) без одобрение од Агенцијата врши воздушен сообраќај под пропишаната минимална безбедна висина за летање над градови, населени места и индустриски објекти или ако врши акробатско летање над градови, населени места и индустриски објекти (член 18 ставови (7) и (9));

8) исфрлањето на хемиски средства, вода, прехранбени производи, лекови, опрема, летоци и други рекламни предмети го врши спротивно на условите и начинот пропишан од Агенцијата (член 19 став (3));

9) употребува ракети и други летачки објекти што можат да ја загрозат безбедноста на воздушниот сообраќај спротивно на условите и начинот пропишан од Агенцијата (член 20);

10) употребува ракети против градоносни облаци без согласност од надлежната контрола на летање и спротивно на условите и начинот што ги пропишува Владата на Република Македонија (член 21);

11) без одобрение од надлежната контрола на летање воздухоплов влегува во македонскиот воздушен простор или излегува од тој простор надвор од граничниот коридор (член 25 став (1));

12) во воздухопловот се качат повеќе лица отколку што има вградени седишта со појаси за врзување или ако во воздухоплов со кој се врши јавен воздушен превоз качи повеќе патници отколку што има вградени седишта наменети за превоз на патници (член 39 ставови (1) и (2));

13) врши масовен превоз на деца, превоз на деца без придружба, на лица заболени од определени болести, на инвалиди од определени категории и на трудници спротивно на пропишаните услови и начин (член 39 став (4));

14) во патничката кабина превезува предмети спротивно на техничките услови пропишани за пловидбеност на воздухопловите од соодветна категорија или превезува посмртни останки во патничката кабина на воздухоплов во која се наоѓаат лица кои не се придружници на посмртните останки (член 40 ставови (1) и (2));

15) со воздухоплов превезува животни спротивно на условите и начинот пропишан од директорот на Агенцијата (член 40 став (3));

16) не се придржува кон начинот и правилата на летање со едрилици, балони, ултра лесни летала и моторизирани крила, крила за слободно летање, за скокање со падобрани, за моделарство и за организирање на натпревари пропишани од Агенцијата (член 44 став (4));

17) не се придржува кон условите и начинот за организирање на воздухопловни манифестации пропишани од директорот на Агенцијата (член 47 став (1));

18) за време на воздушниот сообраќај во воздухопловот не се наоѓаат исправите и книгите пропишани со овој закон или ако книгите и исправите не се уредни, ажурирани и не се покажат по барање на овластено лице (член 49 ставови (1) и (3));

19) на Агенцијата не и ги достави исправите на воздухопловот избришан од регистарот на воздухоплови на Република Македонија (член 51);

20) не се придржува на пропишаните услови и начин за давање на услугите во воздушен сообраќај што ги пропишува Владата на Република Македонија (член 54 став (1));

21) при давање на услуги во воздушниот сообраќај не се употребуваат мерните единици, кратенките и мерилата што се утврдени со закон, важечките стандарди или меѓународните договори што ја обврзуваат Република Македонија (член 55);

22) користи аеродром и леталиште што не ги исполнува условите за безбедност на воздушниот сообраќај пропишани со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон (член 61 став (1));

23) користи терен спротивно на условите што ги пропишува Агенцијата (член 61 став (2));

24) не се придржува на пропишаните услови и начин за вршење на аеродромските услуги (член 82);

25) користи воздухоплов кој не е регистриран, односно евидентиран (член 91 став (1));

26) секоја промена на податоците внесени во регистарот на воздухоплови не ја пријави во рок од 15 дена од денот на настанатата промена и не бара таа промена да се запише во регистарот (член 99 став (1));

27) на воздухопловот што е запишан во регистарот на воздухоплови не ги носи пропишаните знаци на државна припадност и регистарските ознаки и ако сите други ознаки и натписи на воздухопловот ја попречуваат видливоста на знаци на државна припадност и регистарските ознаки (член 103 ставови (1) и (4));

28) користи воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов коишто не ги исполнуваат условите за безбеден воздушен сообраќај, односно техничките услови за пловидбеност определени со овој закон и со прифатените меѓународни стандарди (член 106 став (1));

29) воздухопловот го користи спротивно од намената што е назначена во уверението за пловидбеност и спротивно на начинот пропишан во одобрениот летачки прирачник на воздухопловот (член 110 став (1));

30) во воздухопловот не се вградени пропишаните уреди или опрема за безбеден воздушен сообраќај (член 110 став (2));

31) одржувањето и техничката контрола на воздухопловот, моторот, елисата, падобранот и опремата на воздухопловот не ги врши според техничкиот систем за одржување за секој тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран, односно вид на опрема одобрен од Агенцијата (член 120 ставови (1) и (3));

32) во согласност со одобрениот технички систем за одржување не обезбеди преглед на воздухопловот пред секое стартување на моторите со намера за извршување на лет заради утврдување дали воздухопловот е оспособен за безбеден воздушен сообраќај и ако нема потпис од овластено лице за извршен преглед во оперативниот дневник на воздухопловот (член 123);

33) користи воздухоплов што нема уверение за пловидбеност (член 124);

34) воздухоплов во македонскиот воздушен простор лета без уверение за јачина на бучава и емисија на гасови (член 133);

35) при вршење на определена работа поврзана со воздушниот сообраќај персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал нема соодветна стручна подготовка, стручна оспособеност, дозвола или овластување или не ги исполнува другите услови определени со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон (член 134 став (1));

36) утврди здравствена способност за вршење на работи на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал спротивно на посебните услови, начин и постапка пропишани од Владата на Република Македонија (член 146 став (2));

37) врши здравствени прегледи на персоналот во воздухопловството и другиот стручен персонал без уверение за исполнување на условите за преглед на персонал на воздухоплов (член 147);

38) во воздухопловот за време на воздушниот сообраќај не се наоѓа екипаж во пропишан број и состав и пропишана старосна граница и ако не се придржува кон пропишаните задачи на екипажот (член 148 став (3));

39) постапува спротивно на пропишаното време на летање, број на полетувањата и слетувањата, работното време и времето за одмор на членовите на екипаж на воздухопловите (член 149 став (4));

40) за секој лет, односно дел од летот не определи водач на воздухопловот (член 152 став (1)) и

41) не му овозможат на инспекторот вршење на инспекциски надзор или ако без одлагање не му ги достави точните податоци, информации и материјали коишто ги бара, а се потребни за извршување на инспекцискиот надзор (член 179).

(2) За прекршокот од ставот (1) на овој член ќе се казни и одговорното лице во правното лице со парична казна од 10.000 до 50.000 денари.

(3) За прекршокот од ставот (1) на овој член ќе се казни и физичкото лице со парична казна од 10.000 до 50.000 денари.

Член 190

(1) Со парична казна од 10.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок физичко лице, ако:

1) за време на летот од воздухопловот исфрла предмети (член 19 став (1));

2) на воздушниот пат или во завршната контролирана област или во аеродромската зона или над воздухопловното пристаниште скока со падобран од воздухопловот (член 22);

3) воздухоплов лета во македонскиот воздушен простор без одобрение за летање (член 26 став (1));

4) без посебно одобрение од Агенцијата полетува и слетува на аеродроми, односно леталиште што не се отворени за меѓународен воздушен сообраќај или лета по воздушен пат определен за домашен воздушен сообраќај или надвор од воздушните патишта (член 28);

5) странскиот воздухоплов носи активно наполнето стрелачко, ракетно или бомбардерско вооружување, активна опрема за снимање, а тоа не е предвидено со меѓународен договор што го ратификувала Република Македонија или врши аерофото снимање без посебно одобрение од Агенцијата (член 29);

6) странскиот воздухоплов не лета по воздушни патишта пропишани од Владата на Република Македонија (член 32 став (1));

7) внесе студено или огнено оружје или муниција или други експлозивни или запаливи средства во патничката кабина на воздухопловот (член 41 став (1));

8) не се придржува на условите за безбедност, што ги пропишува Владата на Република Македонија и условите за ред на воздухопловното пристаниште, што ги пропишува Агенцијата (член 84);

9) не се придржува на условите за градба, надзорот над работата и начинот на утврдување на пловидбеност на воздухоплови од посебна категорија што ги пропишала Владата на Република Македонија (член 114);

10) за време на вршењето на своите работи персоналот во воздухопловството и друг стручен персонал е под дејство на алкохол, опојна дрога или други психотропни средства, или е уморен или болен, или ако е во таква психофизичка состојба што го прави неспособно да ги врши тие работи (член 142 ставови (1) и (2));

11) работите од своја надлежност, како персонал во воздухопловството или друг стручен персонал, ги врши несовесно, неквалитетно, неуредно и спротивно на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон (член 145 став (1));

12) не ги врши работите во рамките на дозволата и овластувањето, или во случај на опасност работите што ќе му ги нареди водачот на воздухопловот (член 150 ставови (1) и (2));

13) веднаш не го извести водачот на воздухопловот за секој инцидент во врска со воздухопловот, лицата и предметите во воздухопловот (член 151 став (1));

14) во случај на опасност или несреќа на воздухопловот не ги преземе сите потребни мерки за спасување на лицата и предметите од воздухопловот, како и на самиот воздухоплов (член 151 став (2));

15) пред полетувањето на воздухопловот не се запознае со содржината на товарот што го превезува или не провери дали во листата на оптоварување и положбата на тежиштето на воздухопловот правилно се пресметани тежината и положбата на тежиштето на воздухопловот или дали листата на оптоварувањето и положбата на тежиштето ја заверило овластеното лице или ако со свој потпис не ја завери таа листа или ако пред полетувањето на воздухопловот не провери дали екипажот и воздухопловот се подготвени и способни за безбеден воздушен сообраќај и дали сите пропишани исправи, книги и други документи се наоѓаат во воздухопловот (член 153 ставови (2), (3) и (4));

16) не обезбеди, лично или преку членови на екипажот, сите патници пред полетувањето, односно по полетувањето да се запознаат со постапките во случај на опасност и со местото на сместување и начинот на употреба на сигурносната опрема во случај на опасност или ако не обезбеди во случај на опасност сите членови на екипажот и патниците да ги извршуваат неговите упатства и наредби (член 154 ставови (1) и (2));

17) заради безбедност на воздушниот сообраќај и одржување на редот во воздухопловот не ги преземе потребните мерки спрема секое лице кое ја загрозува безбедноста или го крши редот и дисциплината во воздухопловот (член 155 став (1));

18) не преземе мерки да се спречи член на екипаж на воздухоплов или друго лице во воздухопловот кој подготвува, се обиде да изврши или изврши кривично дело со кое се загрозува безбедноста на воздухопловот или на лицата во него или ако делото е извршено, не преземе мерки да ги ублажи неговите последици (член 156);

19) без одобрение на непосредниот раководител контролорот на летање и помошникот на контролорот на летање го напушти работното место на коешто е распореден или се оддалечи од службената просторија во која ги врши работите (член 161);

20) за секое загрозување на безбедноста на воздушниот сообраќај, односно инцидент во врска со работите на контролата на летање не го извести веднаш својот непосреден раководител (член 162) и

21) постапува спротивно на траењето на непрекинатата работа, траењето на смените и должината на дневниот одмор за контролор на летање или помошник на контролор на летање пропишано од директорот на Агенцијата (член 163 став (2)).

(2) Покрај казната за прекршок во случај на повреда на одредбите за дејствијата од овој член може да се изрече и мерка за безбедност забрана за вршење на должноста водач на воздухоплов, контролор на летање и помошник на контролор на летање, член на екипаж на воздухоплов, како и за вршење на определени стручни работи на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал.

(3) Забраната од ставот (1) на овој член се изрекува во траење од три месеца до една година.

Член 191

Со мерка забрана за вршење на должноста водач на воздухоплов, како и за вршење на определени стручни работи на персонал во водухопловството и друг стручен персонал се казнуваат лицата, ако:

1) врши јавен воздушен превоз во воздушниот сообраќај, а не ги исполнува условите пропишани од Агенцијата (член 33 став (1));

2) редот на летањето не го утврди во согласност со одредбите од овој закон или измените во редот на летање не ги врши според постапка предвидена за негово донесување или редот на летање, односно измените во редот на летање не ги објави во пропишаниот рок (член 36);

3) превозот во воздушниот сообраќај не го одржува редовно и уредно во согласност со редот на летање (член 37 став (1));

4) своите работи ги врши така што не овозможува редовно и уредно одвивање на воздушниот сообраќај (член 37 став (2));

5) користи воздухоплов за воздухопловно-спортски активности, а не ги исполнува условите припишани од Агенцијата (член 44 став (1));

6) воздухопловот што се користи за воздушен сообраќај ги нема исправите, книгите и другите документи пропишани од директорот на Агенцијата (член 49 став (2));

7) се даваат АТМ услуги спротивно на поделбата и класификацијата на воздушниот простор што ја пропишува Владата на Република Македонија (член 58));

8) постават препреки, емисиони уреди, објекти, далноводи или други уреди што емитираат електромагнетни бранови на оддалеченост од која со својата работа можат да ја попречат работата на техничките средства и уреди за давање на услугите во воздушниот сообраќај или ако не обезбедат приоритет во врските неопходни за давање на услугите во воздушниот сообраќај (член 59);

9) планирањето, проектирањето, реконструкцијата и изградбата на аеродромот или леталиштето не ги врши согласно со посебните услови коишто ги пропишува директорот на Агенцијата (член 67 став (2));

10) пред изградбата или реконструкцијата на аеродромот, леталиштето или друг објект во зоната на аеродромот, односно леталиштето, инвеститорот не прибави согласност за услови за градба (член 68 став (1));

11) аеродромот не е отворен за воздушен сообраќај во утврденото време и во согласност со условите што ги пропишува министерот за транспорт и врски (член 71 став (1));

12) површините за маневрирање или платформите или другите површини на аеродромот, односно леталиштето определени за движење на воздухопловите по земја не се обележани во согласност со начинот пропишан од министерот за транспорт и врски (член 75);

13) врши одржување и техничка контрола на одржувањето на воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов и изработува техничко-технолошка документација за одржувањето, спротивно на условите пропишани од Владата на Република Македонија (член 121 став (1));

14) врши обука на персонал во воздухопловство и друг стручен персонал спротивно на одобрените програми за обука или ако врши обука, а не ги исполнува пропишаните услови за вршење на обука на персонал во воздухопловството и друг стручен персонал (член 136 ставови (4) и (5));

15) во воздушниот сообраќај се користи воздухоплов спротивно на видот, категоријата и намената утврдени во уверението за пловидбеност (член 15 став (2));

16) не се придржува на пропишаните услови и начин за давање на услугите во воздушниот сообраќај што ги пропишува Владата на Република Македонија (член 54 став (1));

17) користи воздухоплов кој не е регистриран, односно евидентиран (член 91 став (1));

18) користи воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов коишто не ги исполнуваат условите за безбеден воздушен сообраќај, односно техничките услови за пловидбеност определени со овој закон и со прифатените меѓународни стандарди (член 106 став (1));

19) воздухопловот го користи спротивно од намената што е назначена во уверението за пловидбеност и спротивно на начинот пропишан во одобрениот летачки прирачник на воздухопловот (член 110 став (1));

20) користи воздухоплов што нема уверение за пловидбеност (член 124);

21) воздухоплов во македонскиот воздушен простор лета без уверение за јачина на бучава и емисија на гасови (член 133);

22) за секој лет, односно дел од летот не определи водач на воздухопловот (член 152 став (1));

23) за време на летот од воздухопловот исфрла предмети (член 19 став (1));

24) воздухопловот лета во македонскиот воздушен простор без одобрение за летање (член 26 став (1));

25) без посебно одобрение од Агенцијата полетува и слетува на аеродроми, односно леталишта што не се отворени за меѓународен воздушен сообраќај или лета по воздушен пат определен за домашен воздушен сообраќај или надвор од воздушните патишта (член 28);

26) странскиот воздухоплов носи активно наполнето стрелачко, ракетно или бомбардерско вооружување, активна опрема за снимање, а тоа не е предвидено со меѓународен договор што го ратификувала Република Македонија или врши аерофото снимање без посебно одобрение од Агенцијата (член 29) и

27) странскиот воздухоплов не лета по воздушни патишта пропишани од Владата на Република Македонија (член 32 став (1)).

ЕДИНАЕСЕТТИ ДЕЛ

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 192

(1) Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи, врз основа на овој закон, ќе се применуваат постојните прописи што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

(3) Доколку меѓународните договори кои ги ратификувала Република Македонија содржат одредби кои се разликуваат од одредбите на овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон, тогаш ќе се применуваат одредбите од меѓународните договори.

Член 193

(1) Агенцијата и давателот на услуги од членот 60 на овој закон ќе почнат со работа најдоцна во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Основните средства, вработените, имотот, правата и обврските на Управата за цивилна воздушна пловидба ќе се поделат согласно со делбениот биланс, и тоа:

- основните средства, вработените, имотот, правата и обврските поврзани со работите од областа на воздухопловството ќе се пренесат на Агенцијата и
- основните средства, вработените, имотот, правата и обврските поврзани со дејноста давање на услуги во воздушниот сообраќај ќе се пренесат на давателот на услуги од членот 60 на овој закон.

(3) Делбениот биланс од ставот (2) на овој член ќе го изготви Комисија формирана од Владата на Република Македонија составена од претставници на Министерството за финансии, Министерството за транспорт и врски и Управата за цивилна воздушна пловидба со состојба на 31 декември 2005 година.

(4) До започнување со работа на субјектите од ставот (1) на овој член Управата за цивилна воздушна пловидба, ги врши работите од нејзината надлежност.

Член 194

Постапките кои се започнати пред влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат според прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 195

Одредбите од членот 152 ставови (2) и (3) на овој закон ќе се применуваат до денот на стекнување на полноправно членство на Република Македонија во Европската унија.

Периодот за кој се дава концесијата од членот 87 став (1) алинеја 4 на овој закон од денот на стекнувањето на полноправно членство на Република Македонија во Европската унија, не може да изнесува повеќе од седум години.

Член 196

Со денот на влегувањето во сила на овој закон Јавното претпријатие за аеродромски услуги "Македонија" - Скопје ќе продолжи да ги врши дејностите согласно со Одлуката за основање на Јавното претпријатие за аеродромски услуги "Македонија" - Скопје ("Службен весник на СРМ" број 38/90), се до неговата трансформација согласно со закон.

Член 197

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за Управата за цивилна воздушна пловидба ("Службен весник на Република Македонија" број 20/95 и 70/2001), Законот за воздушна пловидба ("Службен лист на СФРЈ" број 45/86, 24/88, 80/89 и 29/90) и Законот за користење на воздухопловни пристаништа ("Службен весник на СРМ" број 47/73 и 38/90).

Член 198

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J
PËR AVIACIONIN

PJESA E PARË

DISPOZITAT THEMELORE

Neni 1

(1) Me këtë ligj rregullohen kushtet dhe mënyra e kryerjes së veprimtarive nga lëmi i aviacionit në Republikën e Maqedonisë.

(2) Dispozitat e këtij ligji zbatohen për të gjitha mjetet fluturuese, me atë që për mjetet fluturuese shtetërore të vendit dhe mjetet fluturuese të shteteve të huaja zbatohen vetëm nëse kjo është paraparë në mënyrë eksplicite me këtë ligj, kurse për mjetet fluturuese të huaja civile, kur e shfrytëzojnë hapësirën ajrore maqedonase në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare, të cilat e obligojnë Republikën e Maqedonisë.

(3) Jashtë territorit të Republikës së Maqedonisë dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat e nxjerra në bazë të këtij ligji, zbatohen për mjetet fluturuese të regjistruara në Republikën e Maqedonisë nëse janë në pajtim me legjislaturën e shtetit në territorin e të cilit gjendet mjeti fluturues.

(4) Dispozitat e këtij ligji zbatohen edhe për aeroportet ushtarake dhe për pjesën e aeroporteve ushtarake-civile (aeroporte të përziera), nëse kjo është paraparë me këtë ligj.

Neni 2

1) Republika e Maqedonisë ka sovranitet të plotë dhe të pakufizuar në hapësirën ajrore mbi territorin e vet dhe siguron e organizon shërbime në komunikacionin ajror në këtë hapësirë.

2) Hapësira ajrore e Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejmë: hapësira ajrore maqedonase) është e pacenueshme.

Neni 3

(1) Dispozitat nënligjore të parapara me këtë ligj, përgatiten në pajtim me standardet ndërkombëtare të aviacionit, praktikat e rekomanduara dhe legjislacionin e UE, ICIAO, ECAC, JAA/EACA dhe EUROCONTROLL.

(2) Standardet, normativat, udhëzimet ndërkombëtare dhe praktikat e rekomanduara në të cilat dispozitat nënligjore vetëm udhëzojnë, konsiderohen drejtpërdrejt të miratuara dhe zbatohen.

Neni 4

Shprehje të veçanta të përdorura në këtë ligj kanë këtë domethënie:

1) "Aerodrom" është sipërfaqja e caktuar tokësore ose ujore me sipërfaqe për manovrim dhe sipërfaqe për ngritje dhe zbritje, platforma, objekte, aparate dhe pajisje të dedikuara për lëvizje, zbritje, ngritje dhe qëndrim të sigurt të mjeteve fluturuese;

2) "Aeroport i destinacionit" është aeroporti në të cilin mjeti fluturues përfundon fluturimin e përcaktuar me planin e fluturimit;

3) "Shërbime aeroporti" janë shërbimet që jepen në fushën e aviacionit të rëndësishme për zhvillimin e sigurt të komunikacionit ajror, dhe përshijnë:

a) pranimin dhe përcjelljen e mjeteve fluturuese, udhëtarëve, bagazhit, mallit dhe postës;

b) mbrojtjen kundër zjarrit;

c) shërbimet mjekësore për anëtarët e ekuipazhit dhe udhëtarët;

ç) shërbimin e mjeteve fluturuese me lëndë djegëse dhe lyrësues; dhe

d) sigurimin nga aktet e veprimit joligjor.

4) "Fluturim akrobatik" është ndryshimi me qëllim i pozitës së mjetit fluturues në fluturim me ndryshime të përnjëhershme të drejtimit, lartësisë dhe shpejtësisë së fluturimit, me ç'rast mjeti fluturues merr pozita të ndryshme në raport me tokën;

5) "Zonë e përkufizuar sigurie (Air Side)" është zona për lëvizje në aeroport, terreni i kufizuar, objekte ose pjesë nga të njëjtat, deri te të cilat qasja është e kontrolluar;

6) "Program sigurues" është përmbledhja e masave dhe aktiviteteve, të cilat zbatohen në nivel nacional dhe në nivelin e aeroportit, të dhëna me shkrim, që janë miratuar nga organi kompetent me qëllim të mbrojtjes së komunikacionit ajror civil nga aktet e veprimit joligjor;

7) "Standard në fuqi" është dokumenti i përgatitur me konsensus dhe i miratuar prej organit të njohur, me të cilin për shkak të përdorimit të përbashkët dhe të përsëritur, sigurohen rregulla, udhëzime dhe karakteristika për aktivitete ose rezultate të caktuara nga këto aktivitete, të cilat kanë për qëllim arritjen e shkallës më të volitshme të rregullsisë në rajonin e caktuar. Në rast të mosekzistimit të standardit në fuqi të vendit, do të zbatohet ai ndërkombëtar;

8) "Drejtues i mjetit fluturues" është personi i cili udhëheq me mjetin fluturues dhe është përgjegjës për lëvizjen e sigurt të fluturimit;

9) "Rajon informativ ajror (Flight Informacion Region – FIR)" është hapësira ajrore me dimensione të caktuara, në kuadrin e së cilës është siguruar shërbimi i informimit në fluturim dhe shërbimi i alarmit;

10) "Komunikacion ajror" është fluturimi i mjeteve fluturuese ose lëvizja e mjeteve fluturuese nëpër sipërfaqet për manovrim dhe platformat e aeroporteve;

11) "Rrugë ajrore" është rajoni i kontrolluar ose pjesa e hapësirës ajrore e vendosur në formë korridori;

12) "Transport ajror" është pjesa e komunikacionit ajror, i cili bëhet për shkak të transportit të personave, sendeve dhe postës;

13) "Transport ajror për nevoja personale" është transporti jokomercial në komunikacionin ajror të vendit, përkatësisht ndërkombëtar, i cili bëhet me mjet fluturues të dedikuar për transportin e personave dhe të sendeve për nevoja personale (transport personal, transport të partnerëve afaristë, bagazhit të tyre e ngjashëm);

14) "Manifestim ajror (Air Shonj)" është aktiviteti i organizuar për shkak të ekspozimit të teknikës së aviacionit (Stating displast), ekzekutimit të programit fluturues–parashutist (Fllxing displast), ose i të dyjave në të njëjtën kohë, e që i është i dedikohet për publikun, përkatësisht opinionin;

15) "Veprimtari avio-sportive" janë aktivitetet të cilat përfshijnë fluturimin me mjete fluturuese, kërcimin me parashutë, modelimin për qëllime rekreative dhe gara sportive, përkatësisht arritjen e rezultateve sportive;

16) "Fushë aviacioni" është aeroporti ose pjesa e aeroportit e aftësuar dhe e hapur në radhë të parë për transport ajror publik;

17) "Mjet fluturues" është çdo mjet i cili mund të qëndrojë në atmosferë për shkak të reagimit të ajrit, përveç reagimit të ajrit, i cili zmbrapset nga sipërfaqja e tokës;

18) "Mjete fluturuese që nuk janë sipas ICAO standardeve" janë fluturaket ultra të lehta (mikro të lehta), krahët e motorizuar dhe krahët për fluturim të lirë (dragonj, paraglajderë e tjerë);

19) "Informatë aviacioni" është ajo informatë e cila del nga grupimi, analiza dhe krijimi i të dhënave të aviacionit;

20) "Qarkore informative e aviacionit (Aeronautica Information Cirkular – AIC)" është lajmërimi i cili përmban informata, të cilat jepen me NOTAM ose që nuk hyjnë në AIP, e që janë të natyrës administrative dhe u dedikohen navigacionit ajror, punëve teknike-administrative, dispozitave ose sigurimit të fluturimit;

21) "Kohë në të cilën është e hapur fusha e aviacionit" është koha prej fillimit deri në përfundimin e punës së personit juridik që ofron shërbime të aeroportit;

22) "Korridor kufitar" është pjesa e rrugës ajrore sipas rregullit mbi kufirin shtetëror, të përcaktuar për hyrjen e mjeteve fluturuese në hapësirën ajrore maqedonase dhe për dalje nga kjo hapësirë;

23) "Leje" është dokumenti me të cilin dëshmohet se personi, i cili bën pjesë në personelin e aviacionit, është i aftësuar për kryerjen e punëve profesionale të caktuara;

24) "Mjete fluturuese shtetërore", në kuptimin e këtij ligji, janë mjetet fluturuese ushtarake, policore dhe doganore;

25) "Ekuipazhin e mjetit fluturues" e përbëjnë personeli fluturues dhe personeli i kabinës së mjetit fluturues;

26) "ECAC (Europen Civil Aviation Conferenca)" – Konferenca Evropiane e Aviacionit Civil;

27) "EUROCONTROLL" – Organizatë Evropiane e Sigurisë së Lundrimit Ajror;

28) "Zonë e ndaluar" është pjesa e hapësirës ajrore maqedonase, me dimensione të përcaktuara, mbi territor të caktuar, në të cilën është i ndaluar komunikacioni ajror;

29) "Përmbledhje informatash e aviacionit të Republikës së Maqedonisë (Aeronautical Information Publikation-AIP)" është publikimi i Agjencisë (në tekstin e mëtejmë: Përmbledhje informatash të aviacionit);

30) "Zonë e aeroportit" është hapësira ajrore që është përcaktuar me sistemin e sipërfaqeve imagjinare me të cilat mundësohet sigurimi i komunikacionit ajror të aeroportit ose fushuljes;

31) "ICAO (International Civil Aviation Organization)" – Organizatë Ndërkombëtare për Aviacion Civil;

32) "Informim në fluturim (Flight Information Service–FIS)" është shërbimi i cili ka për qëllim dhënien e këshillave dhe informatave të dobishme për zhvillimin e sigurt dhe efikas të fluturimit;

33) "Lajmërim nga kontrolli i fluturimit" është dhënia e informatave kapitenit – komanduesit të mjetit fluturues, të dobishme për kryerjen e sigurt dhe efikase të fluturimit;

34) "Instruksion nga kontrolli i fluturimit" është udhëzimi i kapitenit – komanduesit të mjetit fluturues që ta kryejë fluturimin në mënyrë të caktuar;

35) "Incident" është ngjarja që nuk është fatkeqësi, e lidhur me punën e mjetit fluturues, e cila ndikon ose mund të ndikojë mbi sigurinë e punës së mjetit fluturues;

36) "Lajmërim urgjent (Notice to Airman-NOTAM)" është lajmërimi i shpërndarë nëpërmjet rrjetit telekomunikues prej më parë të definuar dhe përmban

informata, të cilat i dedikohen vendosjes, gjendjes ose ndërrimit të mjetit teknik fluturues, objektit, shërbimit, procedurës ose rrezikut, dërgimi në kohë i së cilës te pjesëmarrësit në komunikacionin ajror është me rëndësi esenciale për ta, kurse jepet në të gjitha rastet kur informata ka karakter të përkohshëm, ose nuk mund të distribuohet në mënyrë të mjaftueshme shpejt me publikimin e amendamentit (AMD) ose shtojcës (SUP) të AIP;

37) "Transport ajror publik" është transporti i rregullt dhe jo i rregullt i personave, sendeve dhe mallit prej një vendi në vend tjetër në komunikacionin ajror të vendit, përkatësisht ndërkombëtar;

38) "JAA (Joint Aviation Authorities)" – Organe të bashkuara të aviacionit;

39) "Kontroll i fluturimit" është shërbimi i cili ka për qëllim ndarjen e mjeteve fluturuese dhe pengimin e ndeshjes ndërmjet mjeteve fluturuese në fluturim dhe sipërfaqeve për manovrim dhe ndërmjet mjeteve fluturuese dhe pengesave në tokë, si dhe të sigurojë qarkullimin e rregullt dhe ekspeditiv të komunikacionit ajror;

40) "Shfrytëzues i mjetit fluturues, aeroportit, fushuljes, objektit, mjeteve ose pajisjes" është personi juridik ose fizik, i cili nuk është pronar (bartës i të drejtës së dispozicionit), por e shfrytëzon në bazë të marrëveshjes për qira, koncesion, ose lizing, akt të organit shtetëror kompetent, ose në ndonjë bazë tjetër juridike;

41) "Fushulje aeroplanësh" është sipërfaqja e tokës ose ujit, e cila i plotëson kushtet e përcaktuara për ngritjen dhe uljen e sigurt të mjeteve fluturuese për kryerjen e shërbimeve të specializuara, të cilat, sipas rregullit, shfrytëzohen për bujqësinë, pylltarinë e ngjashëm;

42) "Linjë në transportin ajror publik të rregullt" është seria e fluturimeve ndërmjet dy ose më shumë destinacioneve të cilat kryhen sipas rendit të fluturimit;

43) "Hapësirë ajrore maqedonase" është hapësira ajrore mbi territorin e Republikës së Maqedonisë;

44) "Kontroll kompetent i fluturimit" është institucioni, i cili i kryen punët e kontrollit të fluturimit në një pjesë të caktuar të hapësirës ajrore;

45) "Transport jo i rregullt ajror publik" është transporti, i cili kryhet nën kushte të veçanta me marrëveshje; transport çarter (transport veç e veç ose serik) dhe transport aviotaksi;

46) "Fatkeqësi e mjetit fluturues" është ngjarja, e cila do të pasojë prej momentit kur një person ose më shumë veta do të hipin në mjetin fluturues me qëllim që të bëjnë fluturim, deri në zbritjen e të gjithë personave nga mjeti fluturues, e që ka për pasojë vdekjen ose lëndimin e rëndë trupor të një personi ose të më shumë personave në mjetin fluturues ose jashtë tij, shkatërrimin e mjetit fluturues, zhdukjen e mjetit fluturues si pasojë e fatkeqësisë, dëmtimin e konstruksionit bazë të mjetit fluturues, ose dëmtimin më të madh të pronës së personave të tretë;

47) "Sigurim (Securitis)" është përmbledhja e masave dhe aktiviteteve, të cilat paraqesin kombinimin e njerëzve dhe mjeteve teknike-teknologjike dedikuar për mbrojtjen e komunikacionit ajror civil prej aktesh të veprimit joligjor;

48) "Shpallje e mënyrës së rëndomtë në komunikacionin ajror" është shpallja në "Përmbledhje informatash ajrore (AIC);

49) "Leje prej kontrollit të fluturimit" është leja e mjetit fluturues që ta kryejë fluturimin në kushte të përcaktuara nga kontrolli kompetent i fluturimit;

50) "Autorizim" është pëlqimi i shënuar në lejen ose është pjesë përbërëse e lejes, me të cilën janë përcaktuar kushtet, të drejtat e veçanta që i dedikohen lejes;

51) "Zonë e rrezikshme" është pjesa e hapësirës ajrore në të cilën zhvillohet aktivitet i rrezikshëm për komunikacionin ajror, ose në të cilën mund të ndodhin dukuri të rrezikshme për komunikacionin ajror në një kohë të caktuar;

52) "Fluturim operativ" është fluturimi i mjetit fluturues shtetëror me nevoja speciale në të cilin nuk mund të zbatohen rregullat, procedurat dhe dispozitat e përgjithshme për fluturim, por zbatohen rregullat, procedurat dhe dispozitat për fluturim të miratuara nga ana e organeve shtetërore kompetente;

53) "Minimum operativ për aeroportin" janë përkufizimet e përdorimit të aeroportit për ngritje ose zbritje, rëndom të shprehur nëpërmjet: shikueshmërisë (visibilits) ose shikueshmërisë së pistës (RVR – runnjas vizual range), lartësisë së vendimit (MDA/H) ose minimumit të lartësisë së zbritjes (DA/H) dhe kushteve të vranësirës;

54) "Vlerësim i përshtatjes së mjetit fluturues, motorit, helikës dhe pajisjes së mjetit fluturues dhe parashutës" është konstatimi nëse tipi i ri i mjetit fluturues, motori, helika dhe pajisja e mjetit fluturues dhe parashutës, u përgjigjet kushteve teknike të përcaktuara për kushtet teknike për lundrim, përkatësisht kushteve teknike për shfrytëzim;

55) "Operator i aeroportit" është personi fizik ose juridik i cili është pronar ose shfrytëzues i aeroportit, përkatësisht fushuljes së aeroplanëve;

56) "Fluturim panoramik" është fluturimi nëpër rrugëkalim të caktuar për shkak të kontrollimit të ajrit;

57) "Pistë për vozitje" është pista e aeroportit në tokë, e përcaktuar për lëvizjen e mjetit fluturues në tokë dhe për lidhjen e pjesëve të aeroportit;

58) "Personel në aviacion" janë persona, të cilët në bazë të shkallës së përgatitjes, aftësisë profesionale, lejes në të cilën është shënuar autorizimi përkatës ose certifikata për aftësi, si dhe autorizimet, kryejnë dhe sigurojnë punë me rëndësi për sigurinë e aviacionit;

Në personelin e aviacionit bëjnë pjesë:

a) personeli fluturues, i cili drejton mjetin fluturues dhe kryen punë tjera lidhur me drejtimin e mjetit fluturues;

b) personeli avio-teknik, i cili kryen punë lidhur mirëmbajtjen dhe ndryshimin e mjeteve fluturuese, motorëve, helikave dhe pajisjes për mjetet fluturuese;

c) personeli i kontrollit të fluturimit, i cili kryen punë të kontrollit të fluturimit;

ç) personeli, i cili kryen punë lidhur me verifikimin e kushteve të fluturimit dhe me procedurat për përgatitjen e fluturimit (flight dispatcher);

d) personeli parashutist, i cili kërcen nga mjetet fluturuese në fluturim me parashutë;

dh) personeli i kabinës, i cili kryen punë në kabinën e udhëtimit të mjetit fluturues, të cilat i dedikohen sigurisë së personave që kanë hyrë, që nuk janë personel fluturues, ose personave që kryejnë verifikimin e aparateve radio-lundruese në ajër;

e) personeli për sigurimin meteorologjik të komunikacionit ajror;

ë) personeli për mirëmbajtjen e mjeteve teknike, aparateve dhe pajisjes për ofrimin e shërbimeve në komunikacionin ajror;

f) personeli, i cili kryen përgatitjen dhe dhënien e informatave, kartave dhe procedurave të aviacionit dhe punë lidhur me rregullimin dhe sigurimin e qarkullimit maksimal të komunikacionit ajror dhe dhënien e lejeve për aviacionin dhe fluturimet e përgjithshme; dhe

g) personeli për pranimin dhe përcjelljen e mjeteve fluturuese, udhëtarëve, bagazhit, mallit dhe postës.

Personel tjetër profesional, janë individët profesionalisht të aftësuar të cilët në bazë të certifikatës për aftësim profesional, kryejnë punë tjera me rëndësi për sigurinë e aviacionit.

59) "Plan i fluturimit" është përmbledhja e të dhënave që i dedikohen fluturimit të planifikuar, ose një pjese të fluturimit të mjetit fluturues;

60) "Platformë" është pjesa e aeroportit e caktuar për pranimin dhe përcjelljen e mjeteve fluturuese, udhëtarëve, bagazhit, mallit dhe postës, për furnizimin e mjeteve fluturuese me lëndë djegëse dhe lyrësues, dhe për parkimin, qëndrimin dhe mirëmbajtjen e mjeteve fluturuese, të cilat nuk e pengojnë kryerjen e komunikacionit në aeroport;

61) "Lundrim i mjetit fluturues" është aftësia e përcaktuar sipas rregullit e mjetit fluturues për sigurimin e komunikacionit ajror;

62) "Sipërfaqe për manovrim" është pjesa e aeroportit e caktuar për ngritje, zbritjen dhe për lëvizjen e mjeteve fluturuese në tokë lidhur me ngritjen dhe zbritjen, duke përjashtuar platformat;

63) "Pistë ngritëse-zbritëse" është sipërfaqja e përcaktuar kënddrejtë e aeroportit, dedikuar për ngritjen ose zbritjen e mjeteve fluturuese;

64) "Kërkim i mjetit fluturues dhe shpëtim i mjetit fluturues" është sistemi i organizuar për kërkimin e mjeteve fluturuese dhe shpëtimin e udhëtarëve dhe ekuipazhit;

65) "Transport në komunikacionit ajror të vendit" është transporti gjatë kryerjes së të cilit vendi i nisjes dhe destinacioni gjenden në territorin e Republikës së Maqedonisë;

66) "Transport në komunikacionin ajror ndërkombëtar" është transporti gjatë kryerjes së të cilit vendi i nisjes dhe destinacioni gjenden në territorin e dy shteteve, ose në territorin e një shteti, nëse është paraparë zbritje në territorin e shtetit tjetër;

67) "Standarde të miratuara dhe praktika të rekomanduara" janë standardet dhe praktikat e rekomanduara, të cilat konsiderohen si pjesë e dispozitave nacionale ajrore të Republikës së Maqedonisë;

68) "Orar pune e anëtarit të ekuipazhit të mjetit fluturues" është koha të cilën do ta kalojë anëtari i ekuipazhit në punë një orë para kohës së planifikuar për ngritje deri në tridhjetë minuta pas zbritjes;

69) "Transport publik ajror i rregullt" është transporti ajror i dedikuar për tërë opinionin dhe që kryhet në pajtim me orarin e shpallur, ose me rregullshmëri të atillë që e njëjta vërehet lehtë, seri sistemore fluturimesh;

70) "Rend i fluturimit" është koha e caktuar e ngritjes dhe zbritjes së mjeteve fluturuese në transportin publik ajror të rregullt;

71) "Shërbime të specializuara me mjetin fluturues (Aerial Njork)" janë aktivitetet e aviacionit në të cilat mjeti fluturuese shfrytëzohet për ofrimin e shërbimeve të specializuara, siç janë: për nevojat e bujqësisë, pylltarisë, shëndetësisë, ndërtimtarisë, për fotografim dhe incizim, mbikëqyrje dhe patrullim, fluturim panoramik, qëllime reklamuese (hedhje afishesh, tërheqje parullash reklamuese) dhe të tjera, përkatësisht shërbimeve të cilat nuk bëjnë pjesë në transportin e personave, lëndëve dhe postës;

72) "Incident serioz" është rrezikimi i sigurisë së një mjeti fluturues, i cili përfshin rrethana që paralajmërojnë se thuaja ka ndodhur fatkeqësi;

73) "Përgatitje profesionale" është lloji dhe shkalla arsimimit;

74) "Aftësim profesional" është nivel diturie dhe aftësie për kryerjen e punëve të veçanta profesionale në komunikacionin ajror, me çka fitohet shkalla e përgatitjes profesionale;

75) "Terren" është sipërfaqja tokësore, e cila i plotëson kushtet për kryerjen e kohëpaskohshme të aktiviteteve me mjete fluturuese të kategorisë së veçantë, parashutave, ballonëve dhe helikopterëve;

76) "Fluturim teknik" është fluturimi i mjetit fluturues nga aeroporti, në të cilin do të gjendet deri në aeroportin në të cilin do të kryhet servisi i mjetit fluturues;

77) "Certifikatë për punë" është dokumenti me të cilin dëshmohet se personi juridik i plotëson kushtet që të kryejë veprimtari të caktuar në aviacion;

78) "Udhëzim për punë (Maintenance Control Manual MCM & Maintenance Manegement Exhposition Manual MMEM)" është doracaku, i cili përmban procedurat, instruksionet dhe udhëheqjen e punës së personelit avio-teknik gjatë kryerjes së obligimeve dhe përgjegjësive të tyre;

79) "Zonë e ndaluar me kusht" është pjesa e hapësirës ajrore maqedonase mbi territor të caktuar, në të cilin nuk mund të kryhet komunikacioni ajror në një kohë të caktuar dhe nën kushte të caktuara;

80) "Shërbime në komunikacionin ajror (ANS-Air Navigation Services)" janë shërbimet, të cilat ofrohen në rajonin informativ të aviacionit, dhe përshijnë:

a) ATM shërbimet (Air Traffic Management) përfshijnë:

- ATS shërbimet (ATS-Air Traffic Services):
kontrollin e fluturimit,
informimin në fluturim, dhe
alarmin,
- rregullimin e protokollit të komunikacionit ajror, dhe
- organizimin e hapësirës ajrore,

b) informimin e aviacionit (Aeronautical Information Service-AIS),

c) sigurimin meteorologjik të komunikacionit ajror, dhe

ç) shfrytëzimin e mjeteve teknike dhe aparateve për komunikacion ajror.

81) "CTR" është hapësira e kontrolluar ajrore, e cila shtrihet prej sipërfaqes së tokës deri në lartësinë e caktuar.

PJESA E DYTË

DISPOZITAT E PËRBASHKËTA

1. ORGANET KOMPETENTE

Neni 5

Për rregullimin dhe zbatimin e punëve nga lëmi i aviacionit të përcaktuara me këtë ligji, kompetentë janë:

- Ministria e Transportit dhe Lidhjeve, dhe
- Agjencia për aviacionin civil.

Neni 6

Ministria e Transportit dhe Lidhjeve është kompetente për punët nga lëmi i aviacionit, edhe atë:

a) përgatit strategjinë nacionale për zhvillimin e aviacionit;

b) realizon politikën e Qeverisë së Republikës të Maqedonisë në lëmin e aviacionit;

c) zbaton politikën e Qeverisë së Republikës të Maqedonisë gjatë ndarjes së koncesioneve nga lëmi i aviacionit;

ç) propozon ligje nga lëmi i aviacionit;

d) bën mbikëqyrje mbi punën e Agjencisë për aviacionin publik;

dh) zbaton procedurë për vënien e përkohshme të koncesionit në administrim të përkohshëm me dhunë (sekuestar);

e) për emërimin e sllot koordinatorit të pavarur për lokacionin e slloteve për ngritje dhe zbritje; dhe

ë) formon komision për hulumtimin e fatkeqësive dhe incidenteve serioze.

Neni 7

(1) Për kryerje e punëve nga lëmi i aviacionit të përcaktuara me këtë ligj, themelohet Agjencia për aviacionin civil (në tekstin e mëtejmë: Agjencia).

(2) Agjencia është organ i pavarur i administratës shtetërore, me cilësinë e personit juridik.

(3) Agjencia i ka kompetencat vijuese:

- kryen punë në fushëveprimin e vet në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në bazë të tij, si dhe në bazë të strategjisë nacionale për zhvillimin e aviacionit dhe marrëveshjet ndërkombëtare nga lëmi i aviacionit, të ratifikuara nga Republika e Maqedonisë, me qëllim të zhvillimit të sigurt dhe të rregullt të aviacionit civil;
- bën mbikëqyrje inspektuese mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji;

- përgatit propozimligje dhe miraton akte nënligjore nga lëmi i aviacionit në pajtim me UE, ICAO, ECAC, EUROCONTROL, JAA/EACA;
- boton Përmbledhjen e informatave të aviacionit,
- mban procedurën për lëshimin, vazhdimin, ndryshimin, ndalimin e zbatimit dhe tërheqjen e lejeve, autorizimeve, certifikatave, pëlqimeve, dhe shkresave tjera të përcaktuara me këtë ligj, si dhe lëshimin e certifikatave për plotësimin e kushteve të përcaktuara për punën e dhënësve të shërbimeve të aeroportit dhe shërbimeve në komunikacionin ajror;
- regjistron mjete fluturuese, aeroporte, fushulje dhe evidenton terrene;
- propozon masa për zhvillimin dhe zbatimin e teknologjive të reja në aviacion;
- organizon dhe koordinon aktivitete lidhur me kërkimin dhe shpëtimin e mjeteve fluturuese;
- përgatit literaturë nga lëmi i aviacionit, dhe
- kryen punë tjera të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 8

(1) Me punën e Agjencisë udhëheq drejtori të cilin e emëron dhe shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Drejtori ka zëvendës të cilin e emëron dhe shkarkon Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(3) Emërimi i drejtorit, përkatësisht zëvendësdrejtorit bëhet në bazë profesionalizimit dhe aftësive tjera të tij relevante për kryerjen e funksionit.

Neni 9

(1) Drejtori përfaqëson Agjencinë.

(2) Drejtori është kompetent për:
- nxjerrjen e akteve në procedurë administrative të shkallës së parë,
- propozimin, përgatitjen dhe nxjerrjen e akteve nënligjore, dhe
- dhënien e autorizimeve personave juridikë për kryerjen e një pjese të kompetencave të Agjencisë;

Neni 10

(1) Drejtori miraton akte administrative në shkallë të parë.

(2) Kundër akteve nga paragrafi 1 të këtij nenin mund të jepet ankesë te Komisioni i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë për zgjidhjen e punëve në shkallë të dytë nga lëmi i transportit dhe lidhjeve dhe mjedisit jetësor në afat prej 15 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit.

Neni 11

(1) Drejtori vendos për të drejtat, obligimet dhe përgjegjësitë e të punësuarve në Agjenci.

(2) Drejtori siguron përfaqësimin përkatës dhe të drejtë të të gjitha bashkësive që jetojnë në Republikën e Maqedonisë.

(3) Drejtori miraton akt për organizim dhe akt për sistemim, me të cilët rregullohen format organizative, kompetencat e tyre, mënyra e udhëheqjes me format organizative dhe përcaktimi i vendeve të punës dhe kushtet për zbatimin e tyre.

(4) Për të punësuarit në Agjenci zbatohen dispozitat e Ligjit për marrëdhënie pune dhe të këtij ligji.

(5) Të punësuarit në Agjenci janë të obliguar që gjatë orarit kryerjes së shërbimit të mbajnë veshje zyrtare dhe legjimitacion zyrtar.

(6) Dispozitat për veshjen zyrtare, mënyrën e dhënies dhe të marrjes i miraton drejtori i Agjencisë.

Neni 12

(1) Agjencia financohet prej:
- një pjese të kompensimit të realizuar sipas bazës për shfrytëzimin e kushteve në komunikacionin ajror në hapësirën ajrore maqedonase,
- kompensimit për lëshimin e certifikatave, lejeve, pëlqimeve, pajtimeve etj,
- kompensimit për kontrollin teknik të mjetit fluturues,
- kompensimit për kontrollin e aftësisë profesionale të personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional,
- pjesës së kompensimit për sigurimin e platformës së fushës së aviacionit dhe ndërtesës me objektet përcjellëse, dhe
- donacioneve, huave dhe ndihmës tjetër financiare e teknike dhe kompensimeve tjera të përcaktuara me këtë ligj dhe dispozitave tjera të miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Lartësinë dhe mënyrën e përcaktimit të pjesës së kompensimit nga paragrafi (1) alineja 1 të këtij neni e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

(3) Lartësinë dhe mënyrën e përcaktimit të pjesës së kompensimit nga paragrafi 1 alineja 5 të këtij neni e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë dhe nuk mund të jetë më shumë se 10% nga lartësia e kompensimit për sigurimin e platformës së fushës së aviacionit dhe ndërtesës me objektet përcjellëse.

(4) Mjetet nga paragrafi (1) të këtij neni arkëtohen në llogarinë e Agjencisë, kurse shfrytëzohen për funksionimin e Agjencisë, mirëmbajtjen investuese dhe vijuese, për rrogat mujore dhe për kompensimet tjera të të punësuarve, për stërvitjen dhe përkryerjen e të punësuarve dhe për punë tjera të domosdoshme.

Neni 13

(1) Agjencia ka shenjën e vet, diell tetëcepësh të flamurit të Republikës së Maqedonisë me stilizim-lindjen e diellit nga mali të vendosur në hartën gjeografike të Republikës së Maqedonisë, mbi shenjën gjendet mbishkrimi i dyfishtë i shkurtesës së Agjencisë për aviacion civil, ACV-CAA (maqedonisht-anglisht).

(2) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e shfrytëzimit të shenjës nga paragrafi (1) të këtij neni e përcakton drejtori i Agjencisë.

2. VEPRIMTARITË NË AVIACION

Neni 14

Veprimtari nga lëmi i aviacionit sipas këtij ligji, janë:
1) transporti ajror;
2) shërbimet e specializuara me mjet fluturues;
3) aktivitetet avio-sportive;
4) ndërtimi dhe mirëmbajtja e mjeteve fluturuese;
5) ndërtimi, rikonstruktimi dhe mirëmbajtja e aeroporteve, fushuljeve dhe terreneve;
6) shërbimet e aeroportit;
7) shërbimet në komunikacionin ajror;
8) stërvitja e personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional; dhe
9) veprimtari tjera të përcaktuara me këtë ligj ose me dispozita tjera.

PJESA E TRETË

KOMUNIKACIONI AJROR

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 15

(1) Për komunikacion ajror mund të shfrytëzohet mjeti fluturues, i cili i plotëson kushtet e përcaktuara me këtë ligj dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Në komunikacionin ajror mjetet fluturuese shfrytëzohen në pajtim me llojin, kategorinë dhe destinaconin të përcaktuara me certifikatën për lundrim.

(3) Rregullat dhe procedurat e fluturimit të mjeteve fluturuese i përcakton për së afërmi drejtori i Agjencisë.

(4) Rregullat dhe procedurat e fluturimit operativ të mjeteve shtetërore të fluturimit i përcaktojnë:
- ministri i Punëve të Brendshme për mjetet fluturuese policore;

- ministri i Mbrojtjes për mjetet fluturuese ushtarake, dhe
- ministri i Financave për mjetet fluturuese doganore.

Neni 16

(1) Në rastin kur mjeti fluturues, që është regjistruar në regjistrin e mjeteve fluturuese të Republikës së Maqedonisë shfrytëzohet në shtet tjetër, Republika e Maqedonisë, me marrëveshje ndërkombëtare mund t'ia transmetojë atij vendi të gjitha ose një pjesë të funksioneve dhe obligimeve mbikëqyrëse të Agjencisë. Me këtë rast Republika e Maqedonisë si vend i regjistrit të mjetit fluturues, lirohet nga përgjegjësia sa u përket obligimeve të transmetuara.

(2) Në rastin kur mjeti fluturues, që është regjistruar në regjistrin e mjeteve fluturuese të vendit tjetër, shfrytëzohet në Republikën e Maqedonisë, vendi i regjistrit të mjetit fluturues, me marrëveshje ndërkombëtare mund t'ia transmetojë Republikës së Maqedonisë të gjitha ose një pjesë të funksioneve dhe obligimeve mbikëqyrëse të mjeteve fluturuese të atij vendi. Me këtë rast vendi i regjistrit të mjetit fluturues lirohet nga përgjegjësia sa u përket obligimeve të transmetuara.

Neni 17

(1) Ndalohet fluturimi i mjetit fluturues pa ekuipazh në zonën e aeroportit të kontrolluar të fushave të aviacionit.

(2) Në hapësirën ajrore maqedonase mund të fluturojë edhe mjet fluturues pa ekuipazh në pajtim me kushtet, të cilat i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Neni 18

(1) Komunikacioni ajror mund të ndalohet përherë ose përkohësisht mbi rajon të caktuar që është shpallur i ndaluar, i ndaluar me kusht ose zonë e rrezikshme.

(2) Komunikacioni ajror mbi rajone të caktuara mund të përkufizohet kohë pas kohe ose me përcaktimin e lartësisë nën të cilën ose mbi të cilën i njëjti nuk mund të kryhet.

(3) Zonat e ndaluara, të ndaluara me kusht dhe zonat e rrezikshme, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, dhe shpallen në mënyrë të rëndomtë në komunikacionin ajror.

(4) Nëse mjeti fluturues i afrohet rajonit të ndaluar, të ndaluar me kusht ose zonës së rrezikshme, ose fluturon nëpër të, kontrolli kompetent i fluturimit në atë pjesë të hapësirës ajrore maqedonase është e obliguar t'i ndërmarrë masat e përcaktuara për kthimin e mjetit fluturues në rrugën e fluturimit të caktuar në planin mbrojtës të fluturimit.

(5) Nëse drejtuesi i mjetit fluturues nga paragrafi 4 i këtij neni nuk vepron sipas instruksionit të kontrollit kompetent të fluturimit, i njëjti sipas nevojës inicion procedurë për zbritjen me forcë të mjetit fluturues.

(6) Ministria e Transportit dhe Lidhjeve përcakton mënyrën dhe procedurën për kthimin dhe zbritjen me forcë të mjetit fluturues nga paragrafi (4) dhe (5) të këtij neni.

(7) Ndalohet komunikacioni ajror nën lartësi të caktuar mbi qytetet dhe vendbanimet tjera dhe objektet industriale.

(8) Lartësinë nga paragrafi (7) i këtij neni e përcakton drejtori i Agjencisë.

(9) Ndalohet fluturimi akrobatik mbi qytetet dhe vendbanimet tjera dhe objektet industriale.

(10) Me përjashtim të dispozitës së paragrafit 7 të këtij neni, komunikacioni ajror mbi qytetet dhe vendbanimet tjera dhe objektet industriale, lejohet nën lartësi të caktuar nëse për këtë jep leje Agjencia.

(11) Leja nga paragrafi 10 i këtij neni nuk nevojitet për helikopterët e ofrimit të ndihmës mjekësore dhe helikopterët shtetërorë gjatë kryerjes së fluturimeve operative.

Neni 19

(1) Gjatë kohës së fluturimit nga mjeti fluturues nuk guxon të hedhen sende.

(2) Me përjashtim të paragrafit 1 të këtij neni, nëse kjo është në interes të sigurisë së mjetit fluturues ose mbrojtjes së jetës dhe shëndetit të personave në mjetin fluturues, drejtuesi i mjetit fluturues mund të urdhërojë që nga mjeti fluturues të hedhet lënda djegëse, ngarkesa ose një pjesë e ngarkesës mbi vendbanimet, sipas radhës të cilën do ta përcaktojë ai.

(3) Hedhja e mjeteve kimike dhe ujit nga mjeti fluturues për nevojat e bujqësisë, pylltarisë dhe shëndetësisë, ose për shuarjen e zjarreve të pyjeve ose zjarreve tjera, hedhja e pajisjes, produkteve ushqimore, ilaçeve dhe të tjera, në rast të fatkeqësive elementare, përkatësisht hedhja e afisheve dhe sendeve tjera reklamuese, bëhet në mënyrë dhe kushte të cilat i përcakton Agjencia.

Neni 20

Raketat dhe objektet tjera fluturuese për qëllime shkencore, sportive dhe të tjera, që mund ta rrezikojnë sigurinë e komunikacionit ajror në hapësirën ajrore maqedonase, mund të lansohen në mënyrë dhe kushte të cilat i përcakton Agjencia.

Neni 21

(1) Raketa kundër reve me breshër mund të lansohen vetëm në bazë të pëlqimit të kontrollit kompetent të fluturimit.

(2) Subjektet, kushtet dhe mënyrën e lansimit të raketave nga paragrafi 1 të këtij neni i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Neni 22

Në rrugën ajrore, përkatësisht në rajonin përfundimtar të kontrollit dhe zonës së aeroportit, dhe mbi fushën e aviacionit, ndalohet kërcimi me parashutë nga mjeti fluturues, përveç nëse mjeti fluturues gjendet në rrezik ose leje për kërcim ka dhënë kontrolli kompetent i fluturimit në pajtim me këtë ligj dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji.

Neni 23

(1) Agjencia, përkatësisht dhënësi i shërbimeve në komunikacionin ajror, me kërkesën e Ministrisë së Mbrojtjes është e obliguar që në një pjesë të caktuar të hapësirës ajrore, ose të ndonjë aeroporti të caktuar, ta ndalojë përkohësisht ose ta përkufizojë fluturimin nëse këtë e kërkojnë interesat e mbrojtjes, siguria nacionale ose siguria e fluturimit të ndonjë mjeti të caktuar fluturues, ose grupi të mjeteve fluturuese.

(2) Ndalimi i fluturimit, përkatësisht përkufizimi i fluturimit nga paragrafi (1) i këtij neni, shpallet në mënyrë të rëndomtë në komunikacionin ajror, së paku 48 orë para hyrjes në fuqi të ndalesës ose përkufizimit, përkatësisht menjëherë nëse këtë e kërkojnë rrethanat e jashtëzakonshme.

Neni 24

(1) Fluturimet e mjeteve fluturuese ushtarake maqedonase me qëllim të mbrojtjes së sovranitetit dhe integritetit territorial të Republikës së Maqedonisë, fluturimet e mjeteve fluturuese policore, të cilat bëhen me qëllim të mbrojtjes së rendit dhe qetësisë publike dhe të mjeteve fluturuese doganore në kryerjen e obligimit të vet, konsiderohen fluturime me rëndësi të veçantë për sigurinë e Republikës së Maqedonisë.

(2) Fluturimet e mjeteve fluturuese ushtarake, policore dhe doganore maqedonase nga paragrafi (1) të këtij neni, kanë përparësi para fluturimeve tjera, përveç nëse është fjala për fluturime ku piloti ka paraqitur incident.

Neni 25

(1) Mjeti fluturues mund të hyjë në hapësirën ajrore maqedonase, përkatësisht të dalë nga kjo hapësirë vetëm në korridorin kufitar, përpos nëse nuk është rregulluar ndryshe me marrëveshjen ndërkombëtare të cilën e ka ratifikuar Republika e Maqedonisë.

(2) Korridoret kufitare i cakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(3) Me përjashtim të dispozitës nga paragrafi (1) të këtij neni, në rast rreziku ose kushtesh të pavolitshme meteorologjike, aksioneve humanitare, aksioneve për mbrojtjen e njerëzve dhe të mirave materiale, për shkak të zjarrit, breshrit e ngjashëm, dhe për shkak të ekspeditivitetit të komunikacionit ajror, kontrolli kompetent i fluturimit mund të lejojë hyrjen, përkatësisht daljen e mjetit fluturues edhe jashtë korridorit kufitar, me ç'rast për lejen e dhënë menjëherë e informon Ministrinë e Mbrojtjes dhe Ministrinë e Punëve të Brendshme.

Neni 26

(1) Mjeti fluturues mund të fluturojë në hapësirën ajrore maqedonase vetëm në bazë të lejes për fluturim, përveç nëse nuk është rregulluar ndryshe me marrëveshje ndërkombëtare të cilën e ka ratifikuar Republika e Maqedonisë.

(2) Për mjetet fluturuese civile, lejen për fluturim nga paragrafi 1 të këtij neni e jep Agjencia.

(3) Për mjetet fluturuese të huaja, mjetet fluturuese të Kombeve të Bashkuara, mjetet fluturuese, të cilat shfrytëzohen për nevojat e Kombeve të Bashkuara, mjetet fluturuese që shfrytëzohen eksklузivisht për transportin e personave që gëzojnë status të veçantë, lejen për fluturim nga paragrafi 1 të këtij neni e lëshon Ministria e Punëve të Jashtme, pas mendimit paraprak të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Ministrisë së Punëve të Brendshme.

(4) Kushtet e veçanta, mënyrën dhe procedurën për marrjen e lejes për fluturim, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Neni 27

(1) Me përjashtim të nenit 26 paragrafi (1) të këtij ligji, për fluturimet operative të mjeteve fluturuese të vendit, nuk nevojitet leje për fluturim.

(2) Mjeti fluturues i huaj, i cili nuk shfrytëzohet për qëllime shtetërore, nëse ka leje për fluturim nga neni 26 të këtij ligji, konsiderohet mjet fluturues civil dhe për të zbatohen dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji.

Neni 28

(1) Mjeti fluturues i huaj, i cili sipas nenit 26 të këtij ligji ka leje për fluturim në hapësirën ajrore maqedonase, mund të ngrihet dhe zbresë në aeroport që është i hapur për komunikacion ajror të huaj.

(2) Për ngritje dhe zbritje në aeroport, përkatësisht fushulje që nuk është e hapur për komunikacion ndërkombëtar në paragrafin (1) të këtij neni, si dhe për fluturim nëpër rrugë ajrore të përcaktuara për komunikacion ajror të vendit, ose jashtë rrugëve ajrore, mjeti fluturues i huaj doemos duhet të ketë leje të veçantë, të cilën e jep Agjencia pas mendimit paraprak të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Ministrisë së Punëve të Brendshme.

(3) Ministria e Punëve të Brendshme dhe Ministria e Financave – Drejtoria doganore, detyrat nga kompetenca e vet lidhur me zbritjen në aeroport, i cili nuk është i hapur për komunikacion ajror të huaj, do t'i kryejnë në vendin e zbritjes së mjetit fluturues të huaj, kurse shpenzimet për këto aktivitete bien mbi personin shfrytëzues të shërbimeve.

Neni 29

(1) Mjetit fluturues të huaj në hapësirën ajrore maqedonase i ndalohet të mbajë armatim të mbushur aktiv pushkatar, raketor ose bombardues, si dhe pajisje aktive për incizim, përveç nëse nuk është përcaktuar ndryshe me marrëveshje ndërkombëtare që e ka ratifikuar Republika e Maqedonisë.

(2) Për kryerjen e aerofoto incizimit, mjeti fluturues i huaj doemos duhet të ketë leje të veçantë, të cilën e jep Agjencia pas mendimit paraprak të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Ministrisë së Punëve të Brendshme.

II. KUSHTET PËR KRYERJEN E KOMUNIKACIONIT AJROR

1. TRANSPORTI AJROR

Neni 30

Transporti ajror në komunikacionin ajror të vendit dhe ndërkombëtar, mund të kryhet si transport ajror publik dhe transport ajror për nevoja personale.

1.1. Kushtet për kryerjen e transportit ajror publik

Neni 31

Transporti ajror publik mund të kryhet si transport i rregullt ose si transport jo i rregullt në komunikacionin ajror të vendit ose ndërkombëtar.

Neni 32

(1) Transporti ajror publik kryhet sipas rregullit nëpër rrugët ajrore.

(2) Rrugët ajrore i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e drejtorit të Agjencisë pas mendimit paraprak të Ministrisë së Mbrojtjes.

(3) Transporti ajror publikë mund të kryhet edhe jashtë rrugëve ajrore në kushtet e përcaktuara me këtë ligj.

Neni 33

(1) Për shkak të sigurisë dhe rregullsisë së transportit ajror publik, personi juridik, i cili kryen transport ajror publik (në tekstin e mëtejmë: transportues) doemos duhet t'i plotësojë kushtet e përcaktuara nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Transportuesit, i cili i plotëson kushte nga paragrafi 1 të këtij neni, Agjencia i lëshon leje për punë.

(3) Transportuesit, i cili nuk i plotëson kushtet nga paragrafi 1 të këtij neni, Agjencia nuk do t'i japë leje për punë, për çka merr aktvendim.

(4) Transportuesit, i cili do të ndërpresë t'i plotësojë kushtet nga paragrafi 1 të këtij neni, Agjencia do t'ia marrë lejen për punë, për çka merr aktvendim.

(5) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit, vazhdimit, ndryshimit, suspendimit dhe të tërheqjes së lejes nga paragrafi (2) të këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 34

(1) Transport ajror publik në komunikacionin ajror ndërkombëtar mund të kryejë transportuesi i vendit, i cili përveç kushteve nga neni 33 të këtij ligji, i plotëson edhe kushtet e parapara me marrëveshjet ndërkombëtare, të cilat e obligojnë Republikën e Maqedonisë, si dhe aktet tjera ndërkombëtare me të cilat rregullohet kryerja e sigurt dhe e rregullt e transportit në komunikacionin ajror ndërkombëtar.

(2) Transportuesi i huaj mund të kryejë transport ajror publik në komunikacionin ajror ndërkombëtar me Republikën e Maqedonisë në pajtim me kushtet nga marrëveshja bilaterale dhe multilaterale për transport ndërkombëtar të rregullt ose transport jo të rregullt ajror publik, që e obligon Republikën e Maqedonisë ose në pajtim me kushtet e lejes së posaçme për kryerjen e transportit publik të rregullt ose të çrregullt në komunikacionin ndërkombëtar ajror.

(3) Lejen nga paragrafi 2 dhe 3 të këtij neni e lëshon Agjencia.

(4) Transportuesi i huaj, i cili nuk kryen transport ajror publik në komunikacionin ajror ndërkombëtar me Republikën e Maqedonisë, mund të fluturojë në hapësirën ajrore maqedonase pa lejen nga paragrafi 2 të këtij neni në pajtim me planin e paraqitur të fluturimit.

(5) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit të lejes i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 35

Transportuesi pavarësisht vendos për vendosjen e linjës për transport në komunikacionin ajror të vendit, kurse në komunikacionin ajror ndërkombëtar – në pajtim me marrëveshjen përkatëse bilaterale dhe multilaterale të cilën e ka lidhur Republika e Maqedonisë.

Neni 36

(1) Transporti ajror publik kryhet sipas rendit të fluturimit.

(2) Rendi i fluturimit verifikohet veças për periudhën verore, e veças për periudhën dimërore të komunikacionit.

(3) Rendin e fluturimit e propozojnë transportuesit, pas harmonizimit paraprak me operatorin e fushës së aviacionit, kurse e lejon Agjencia, përveç nëse nuk është rregulluar ndryshe me marrëveshjen ndërkombëtare, të cilën e ka ratifikuar Republika e Maqedonisë.

(4) Ndryshimet në rendin e fluturimin bëhen sipas procedurës së paraparë për miratimin e tij.

(5) Rendin e fluturimit transportuesi doemos duhet ta shpallë më së voni 15 ditë para hyrjes në fuqi të rendit të fluturimit për periudhën komunikacionit të përcaktuar, kurse ndryshimet në rendin e fluturimit më së voni 10 ditë para ditës së hyrjes në fuqi të ndryshimeve në rendin e fluturimit.

Neni 37

(1) Transportuesi është i obliguar që me rregull dhe përpikëri ta mbajë transportin në komunikacionin ajror në pajtim me rendin e fluturimit.

(2) Operatori i fushës së aviacionit (shërbimit për pranimin dhe përcjelljen e mjeteve fluturuese, udhëtarëve, bagazhit, mallit dhe postës, shërbimit për sigurim, shërbimit për mirëmbajtjen e sipërfaqeve për manovrim, platformave, objekteve, instalimeve, aparateve dhe pajisjes, shërbimit mjekësor dhe shërbimit zjarrfikës), personi juridik i cili e furnizon mjetin fluturues me lëndë djegëse, shërbimi i organeve të punëve të brendshme, shërbimi i doganës, kontrolli kompetent i fluturimit, shërbimi i sigurimit meteorologjik të komunikacionit ajror, janë të obliguar që punët e veta t'i kryejnë ashtu që të sigurojnë zhvillimin me rregull dhe me përpikëri të komunikacionit ajror.

(3) Transportuesi dhe operatori i fushës së aviacionit, janë të obliguar të paraqesin raport mujor për rregullsinë dhe përpikërinë e komunikacionit ajror te Agjencia.

Neni 38

(1) Gjatë kohës në fuqi të rendit të fluturimit, transportuesi mund të ndërpresë me transportin në komunikacionin ajror, përkatësisht ta ndryshojë rendin e fluturimit të linjës në rast të fuqisë madhore ose të ngjarjeve tjera të jashtëzakonshme, të cilat pengojnë mbajtjen e kësaj vije, vetëm pas lejes të lëshuar paraprakisht prej Agjencisë.

(2) Lajmërimin për ndërprerjen e transportit në komunikacionin ajror, përkatësisht për ndryshimin e rendit të fluturimit për shkak të fuqisë madhore, që e pengon mbajtjen e linjës pavarësisht nga dëshira e transportuesit, transportuesi detyrimisht e shpall në mjetet e informimit publik.

Neni 39

(1) Në mjetin fluturues mund të hipin aq persona sa ka ulëse të montuara me rrip për lidhje.

(2) Në mjetin fluturues me të cilin kryhet transport, mund të hipin aq udhëtarë sa ka ulëse të montuara dedikuar për transportin e udhëtarëve.

(3) Me përjashtim të dispozitës së paragrafit 2 të këtij neni, në mjetin fluturues mund të hipin edhe më shumë udhëtarë nëse transportohen fëmijë, me atë që numri i përgjithshëm i udhëtarëve në mjetin fluturues nuk mund të jetë më i madh se numri i maskave të instaluara në kabinën e udhëtimit të mjetit fluturues.

(4) Transporti masiv i fëmijëve, transporti i fëmijëve pa përcjellje, i të sëmurëve nga sëmundje të caktuara, i invalidëve të kategorive të caktuara dhe i shtatzënave, kryhet në kushtet dhe mënyrën që e përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 40

(1) Në kabinën e udhëtimit mund të transportohen sende në pajtim me kushtet teknike të përcaktuara për lundrimin e mjetit fluturues të kategorisë përkatëse.

(2) Kufomat nuk guxojnë të transportohen në kabinën e udhëtimit të mjetit fluturues në të cilën gjenden persona që nuk janë shoqërues të kufomës.

(3) Me mjetin fluturues me të cilin transportohen persona, mund të transportohen edhe kafshë në kushte dhe mënyrën që i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 41

(1) Ndalohet futja e armëve të ftohta dhe të zjarrit, municionit ose mjeteve tjera shpërthyese dhe ndezëse në kabinën e udhëtimit të mjetit fluturues.

(2) Personi që posedon armë të ftohtë dhe armë zjarri ose municion, ose mjete tjera shpërthyese dhe ndezëse në bazë të lejes së organit kompetent, është i obliguar që atë armë, përkatësisht municion ose mjete tjera shpërthyese ose ndezëse, para hipjes në mjetin fluturues me të cilin kryhet transporti ajror publik, t'ia dorëzojë përfaqësuesit të Ministrisë së Punëve të Brendshme të fushës së aviacionit, përkatësisht personit të autorizuar të transportuesit, nëse aeroporti i nisjes gjendet në botën e jashtme.

(3) Veprimin me armë të ftohtë dhe armë zjarri, municion ose mjete tjera shpërthyese dhe ndezëse, e përcakton ministri i Punëve të Brendshme pas mendimit paraprak të Agjencisë.

(4) Armën e ftohtë dhe të zjarrit ose municionin, ose mjetet tjera shpërthyese dhe ndezëse, pas zbritjes në aeroportin e destinacionit, personit nga paragrafi 2 të këtij neni ia kthen përfaqësuesi i Ministrisë së Punëve të Brendshme, por nëse aeroporti i destinacionit gjendet në botën e jashtme, atëherë udhëheqësi i mjetit fluturues ose personi të cilin do ta caktojë ai.

1.2. Kushtet për kryerjen e transportit për nevojat personale

Neni 42

(1) Personi juridik ose fizik me mjetin fluturues mund të transportojë persona dhe sende për nevojat personale, nëse i plotëson kushtet që i përcakton Agjencia.

(2) Personit juridik, përkatësisht fizik nga paragrafi (1) të këtij neni, i cili do t'i plotësojë kushtet për kryerjen e këtij lloji të transportit ajror, Agjencia i lëshon leje për punë.

(3) Personit juridik, përkatësisht fizik i cili nuk i plotëson kushtet e paragrafit 1 të këtij neni, Agjencia nuk do t'i lëshojë leje për punë, për çka merr aktvendim.

(4) Personit juridik, përkatësisht fizik i cili do të pushojë t'i plotësojë kushtet e paragrafit 1 të këtij neni, Agjencia do t'ia marrë lejen për punë, për çka merr aktvendim.

(5) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit dhe vazhdimit të lejes nga paragrafi (2) të këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

2. SHËRBIMET E SPECIALIZUARA ME MJETIN FLUTURUES

Neni 43

(1) Personi juridik ose fizik mund të kryejë shërbim të specializuar me mjet fluturues, i cili nuk bie në transportin ajror të personave, sendeve dhe mallit, nëse i plotëson kushtet që i përcakton Agjencia.

(2) Personit juridik ose fizik, i cili i plotëson kushtet për kryerjen e ndonjërit nga shërbimet e specializuara me mjet fluturues, Agjencia i lëshon leje për punë.

(3) Personit juridik ose fizik, i cili nuk i plotëson kushtet nga paragrafi 1 të këtij neni, Agjencia nuk i lëshon leje për punë, për çka merr aktvendim.

(4) Personit juridik, i cili do të pushojë t'i plotësojë kushtet e paragrafit 1 të këtij neni, Agjencia do t'ia marrë lejen për punë, për çka merr aktvendim.

(5) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit dhe vazhdimit të lejes nga paragrafi (2) të këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

3. AKTIVITETET AVIO-SPORTIVE

Neni 44

(1) Personi juridik mund të organizojë aktivitet avio-sportiv nëse i plotëson kushtet që i përcakton Agjencia.

(2) Personit juridik nga paragrafi (1) të këtij neni, i cili i plotëson kushtet për organizimin e aktivitetit avio-sportiv, Agjencia i lëshon leje për punë.

(3) Personit juridik ose fizik, i cili nuk i plotëson kushtet nga paragrafi 1 të këtij neni, Agjencia nuk i lëshon leje për punë, për çka merr aktvendim.

(4) Personit juridik, i cili do të pushojë t'i plotësojë kushtet e paragrafit 1 të këtij neni, Agjencia do t'ia marrë lejen për punë, për çka merr aktvendim.

(5) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit dhe vazhdimit të lejes nga paragrafi (2) të këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

(6) Mënyrën dhe rregullat e fluturimit me aeroplan pa motor, ballonë, mjet fluturues ultra të lehtë dhe me krahë të motorizuar, me krahë për fluturim të lirë (dragonj, paraglajdetrë e të tjerë), për kërcim me parashuta, për modelaritet dhe për organizimin e garave, i përcakton drejtori i Agjencisë.

4. PERSONELI I NEVOJSHËM

Neni 45

Personelin e nevojshëm në aviacion për kryerjen e veprimtarive të nenit 33, 42, 43 dhe 44 të këtij ligji, e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

5. KOMPENSIMET

Neni 46

(1) Për lëshimin, ndryshimin dhe vazhdimin e lejeve për punë nga nenet 33, 42, 43 dhe 44 të këtij ligji, paguhet kompensim.

(2) Lartësinë e kompensimit nga paragrafi 1 të këtij neni e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

6. MANIFESTIMET E AVIACIONIT

Neni 47

(1) Shoqëria tregtare, organi i administratës shtetërore, shoqata e qytetarëve ose person tjetër fizik ose juridik, mund të kërkojë organizimin e manifestimit të aviacionit, me kushtet dhe mënyrën që i përcakton drejtori i Agjencisë.

(2) Subjekteve nga paragrafi (1) të këtij neni, të cilët i plotësojnë kushtet për organizimin e manifestimit të aviacionit, pas mbikëqyrjes së bërë paraprakisht, Agjencia do t'u lëshojë leje.

7. DOKUMENTET PERSONALE, LIBRAT DHE DOKUMENTET TJERA TË MJETIT FLUTURUES

Neni 48

(1) Mjeti fluturues që shfrytëzohet për komunikacion ajror, gjatë kohës së fluturimit doemos duhet t'i ketë dokumentet personale, librat dhe dokumentet tjera të përcaktuara me këtë ligj.

(2) Dokumentet personale, librat dhe dokumentet tjera i shërbejnë mjetit fluturues si dëshmi për identitetin, lundrimin dhe karakteristikat tjera të mjetit fluturues.

(3) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së librave dhe dokumenteve tjera nga paragrafi 1 të këtij neni, që nuk u dedikohen mjeteve fluturuese shtetërore, i përcakton drejtori i Agjencisë.

(4) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së librave dhe dokumenteve tjera nga paragrafi (1) të këtij neni, të cilat u dedikohen mjeteve fluturuese shtetërore, i përcaktojnë edhe atë:

- ministri i Punëve të Brendshme për mjetet fluturuese policore;
- ministri i Mbrojtjes për mjetet fluturuese ushtarake, dhe
- ministri i Financave për mjetet fluturuese doganore.

Neni 49

(1) Gjatë kohës së komunikacionit ajror, në mjetin fluturues, përveç ballonit dhe mjeteve fluturuese, të cilët nuk janë sipas standardeve ICAO, doemos duhet të gjenden dokumentet personale, librat dhe dokumentet tjera vijuese:

1) certifikata për regjistrim – (Registration Certificate);
2) certifikata për lundrim – (Airnjorthiness Certificate);
3) leja e radiostacionit për punë – (Aircraft Radio Licence);
4) leja e anëtarit të ekuipazhit – (Crenj Licence);
5) ditari operativ i mjetit fluturues – (Aircraft Journes Log);

(2) Në mjetin fluturues që shfrytëzohet për transport ajror, përveç dokumenteve personale, librave dhe dokumenteve tjera nga paragrafi 1 të këtij neni, doemos duhet të gjenden edhe dokumentet personale, librat dhe dokumentet tjera, të cilat i përcakton drejtori i Agjencisë.

(3) Dokumentet personale, librat dhe dokumentet tjera që gjenden në mjetin fluturues, doemos duhet të jenë në rregull, të azhurnuara dhe doemos duhet të tregohen me kërkesën e personit të autorizuar.

Neni 50

(1) Dokumentet nga neni 49 të këtij ligji, doemos duhet të jenë në gjuhën maqedonishte dhe në gjuhën anglishte.

(2) Librat dhe dokumentet tjera të mjeteve fluturuese që marrin pjesë në komunikacionin ajror ndërkombëtar, doemos duhet të jenë në gjuhën anglishte.

Neni 51

Nëse mjeti fluturues fshihet nga regjistri i mjeteve fluturuese të Republikës së Maqedonisë, dokumentet e mjetit fluturues dërgohen në Agjenci.

Neni 52

(1) Dokumentet personale, librat dhe dokumentet tjera të mjeteve fluturuese të huaja të lëshuara sipas standardeve të vendit të regjistrimit të mjetit fluturues, vlejnë në Republikën e Maqedonisë, nëse kjo është përcaktuar me marrëveshje ndërkombëtare, ose nën kushtin e reciprocitetit.

(2) Me përjashtim të dispozitës së paragrafit (1) të këtij neni, dokumentet personale, librat dhe dokumentet tjera të mjeteve fluturuese të huaja, vlejnë në Republikën e Maqedonisë edhe pa reciprocitet, nëse mjetit fluturues të huaj kjo i është njohur në lejen për fluturim në hapësirën ajrore maqedonase.

III. SHËRBIMET NË KOMUNIKACIONIN AJROR

1. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 53

(1) Shërbimet në komunikacionin ajror jepen në rajonin informativ të aviacionit në kuadrin e blloqeve të posaçme të hapësirës ajrore, me qëllim të zhvillimit të sigurt, të rregullt dhe efikas të komunikacionit ajror.

(2) Shërbimet në komunikacionin ajror jepen në bazë ekskluzive nga ana e dhënësit të dezignuar të shërbimeve të përcaktuar me këtë ligj.

Neni 54

(1) Kushtet dhe mënyrën e dhënies së shërbimeve në komunikacionin ajror i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Agjencia i lëshon Certifikatë për plotësimin e kushteve të përcaktuara për punë dhënësit të shërbimeve në komunikacionin ajror.

3) Nëse Agjencia verifikon se dhënësi i shërbimeve në komunikacionin ajror nga paragrafi (2) të këtij neni nuk i plotëson më kushtet për punë, duhet të ndërmarrë masa përkatëse që të sigurojë vazhdimësi në dhënien e shërbimeve në komunikacionin ajror, të cilat përfshijnë edhe marrjen e certifikatës.

(4) Formën, përmbajtjen, afatin e vlefshmërisë, mënyrën e lëshimit dhe vazhdimit të certifikatës nga paragrafi 2 të këtij neni, i përcakton Agjencia.

(5) Për lëshimin, ndryshimin dhe vazhdimin e certifikatës nga paragrafi 2 të këtij neni, paguhet kompensim, lartësinë e të cilit e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(6) Qeveria e Republikës së Maqedonisë përcakton mënyrën, procedurat dhe kushtet gjatë dhënies së shërbimeve në komunikacionin ajror për fluturimet operative të mjeteve fluturuese shtetërore sipas nevojave të ministrive kompetente, edhe atë:

- ministria e Punëve të Brendshme për mjetet fluturuese policore;
- ministria e Mbrojtjes për mjetet fluturuese ushtarake, dhe
- ministria e Financave për mjetet fluturuese doganore.

Neni 55

Gjatë dhënies së shërbimeve në komunikacionin ajror përdoren njësitë matëse, shkurtesat dhe masat të përcaktuara me ligj, standardet në fuqi ose marrëveshjet ndërkombëtare, të cilat e obligojnë Republikën e Maqedonisë.

Neni 56

(1) Për shfrytëzimin e shërbimeve në komunikacionin ajror në hapësirën ajrore maqedonase, operatori i mjetit fluturues paguan kompensim.

(2) Lartësinë e kompensimin nga paragrafi (1) të këtij neni dhe mënyrën e arkëtimit, e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, në pajtim me marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara prej Republikës së Maqedonisë.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (1) të këtij neni, nuk paguhet kompensim për fluturimet:

- e mjeteve fluturuese shtetërore dhe mjeteve fluturuese të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë,
- për qëllime humanitare,
- për veprimtari avio-sportive,
- për stërvitjen e personelit ajror të vendit,
- për kërkim dhe shpëtim, dhe
- për kalibrimin dhe testimin e mjeteve teknike dhe aparateve për komunikacion ajror.

Neni 57

ATM shërbimet mund të jepen edhe jashtë kufijve të rajonit ajror informativ ose e drejta për sigurimin e tyre në ndonjë pjesë të rajonit ajror informativ t'i delegohet edhe një subjekti tjetër ndërkombëtar në bazë të marrëveshjeve ndërkombëtare, të cilat e obligojnë Republikën e Maqedonisë.

Neni 58

(1) ATM shërbimet jepen në pajtim me ndarjen e përcaktuar dhe klasifikimin e hapësirës ajrore.

(2) Ndarjen dhe klasifikimin e hapësirës ajrore i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

Neni 59

(1) Pengesa, aparate të emisionit, objekte, largpërçues ose aparate tjera që emitojnë valë elektromagnetike, nuk guxojnë të vendosen në largësinë prej së cilës me punën e vet mund ta pengojnë punën e mjeteve teknike dhe aparateve për dhënien e shërbimeve në komunikacionin ajror.

(2) Personat juridikë që japin shërbime telekomunikuese dhe postare-telegrafike, janë të obliguar të sigurojnë përparësi në lidhjet e domosdoshme për dhënien e shërbimeve në komunikacionin ajror.

2. DHËNËS I SHËRBIMEVE NË KOMUNIKACIONIN AJROR

Neni 60

(1) Për kryerjen e shërbimeve në komunikacionin ajror, Qeveria e Republikës së Maqedonisë themelon shoqëri aksionare me një aksionar, shtetin – dhënës të shërbimeve në komunikacionin ajror, në pajtim me Ligjin për shoqëritë tregtare.

(2) Mënyra e themelimit, veprimtaria dhe mënyra e qeverisjes rregullohen me aktin për themelim dhe statutin e shoqërisë.

(3) Marrëdhëniet ndërmjet aksionarit të vetëm dhe shoqërisë nga paragrafi (1) të këtij neni rregullohen me marrëveshje të lidhur në formë të shkruar.

(4) Shoqëria aksionare nga paragrafi (1) të këtij neni është dhënës i dezignuar i shërbimeve në komunikacionin ajror në kuadrin e hapësirës ajrore maqedonase, nëse ka certifikatë nga neni 54 të këtij ligji dhe e mban në fuqi të përhershme.

PJESA E KATËRT

AEROPORTET, FUSHULJET E AEROPLANËVE DHE TERRENET

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 61

(1) Aeroporti dhe fushulja mund të shfrytëzohet për komunikacion ajror vetëm nëse i plotëson kushtet për sigurinë e komunikacionit ajror të përcaktuar me këtë ligj dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji, nëse i plotëson kushtet e përcaktuara me dispozitat për planifikimin, projektimin, ndërtimin dhe rindërtimin e ndërtesave, nëse është regjistruar në regjistrin e aeroporteve, përkatësisht të fushuljes dhe nëse ka leje për shfrytëzim prej organit kompetent.

(2) Terreni mund të shfrytëzohet për ngritjen dhe zbritjen e mjeteve fluturuese nëse i plotëson kushtet për sigurinë e komunikacionit ajror, të cilat i përcakton Agjencia.

Neni 62

(1) Aeroportet mund të jenë civile, ushtarake dhe të përziera (civile-ushtarake).

(2) Aeroportet sipas dedikimit ndahen në:

1) Aeroporte dedikuar në radhë të parë për transportin ajror publik – fusha të aviacionit;

2) Aeroporte dedikuar në radhë të parë për aktivitete avio-sportive – aeroporte sportive; dhe

3) Aeroporte për nevoja personale.

(3) Sipas llojit të mjeteve fluturuese dhe vendit të zbritjes, aeroportet mund të jenë aeroporte për mjete fluturuese në tokë, në ujë – hidrodrome dhe aeroporte për helikopterë – helidrome (në tokë, ujë dhe objekt të ngritur).

Neni 63

(1) Aeroporti ushtarak mund të shfrytëzohen si fushë e aviacionit me kusht dhe mënyrë të përcaktuara me marrëveshje ndërmjet Ministrisë së Mbrojtjes dhe shfrytëzuesit.

(2) Me marrëveshjen nga paragrafi (1) të këtij neni përcaktohen pjesët e aeroportit, të cilat mund të shfrytëzohen për nevojat e transportit ajror, mënyra e shfrytëzimit, kushtet për mirëmbajtje dhe të drejta dhe obligimet e ndërsjella të palëve të marra vesh.

Neni 64

Për çdo aeroport Agjencia përcakton veprimet, procedurat dhe minimumin e kushteve për ngritjen dhe zbritjen e sigurt të mjeteve fluturuese, të cilat botohen në Përmbledhjen e informatave ajrore.

Neni 65

Operatori i mjetit fluturues është i obliguar ta verifikojë minimumin operativ për çdo aeroport, të cilin e shfrytëzon për ngritjen dhe zbritjen e mjeteve fluturuese, që nuk mund të jenë më të vogla se kushtet minimale të përcaktuara nga drejtori i Agjencisë.

Neni 66

(1) Aeroportet ndahen në klasa sipas karakteristikave fizike, ndërtuese dhe të komunikacionit të pistës kryesore ngritëse-zbritëse dhe pistave për vozitje, dhe kategorive sipas shkallës së pajisjes me aparate dhe mjete për afrim, zbritje, manovrim dhe ngritje të mjeteve fluturuese.

(2) Klasifikimin dhe kategorizimin e aeroporteve nga paragrafi 1 të këtij neni i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

II. NDËRTIMI, MIRËMBAJTJA DHE SHFRYTËZIMI I INFRASTRUKTURËS SË AEROPORTIT, PËRKATËSISHT FUSHULJES

Neni 67

(1) Aeroporti, përkatësisht fushulja doemos duhet të ndërtohet ashtu që t'i plotësojë kushtet për ngritje, zbritje dhe qëndrim të sigurt të të gjitha llojeve dhe tipave ose vetëm të llojeve dhe tipave të caktuara të mjeteve fluturuese.

(2) Kushtet e veçanta për planifikimin, projektimin, ndërtimin dhe rikonstruktimin e aeroportit dhe fushuljes, i përcakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

(3) Kushtet e veçanta për planifikimin, projektimin, ndërtimin dhe rikonstruktimin e aeroporteve ushtarake, i përcakton ministri i Mbrojtjes.

Neni 68

(1) Para ndërtimit ose rikonstruktimit të aeroportit, fushuljes ose objektit tjetër në zonën e aeroportit, përkatësisht fushuljes, investuesi është i obliguar të marrë pëlqim për kushtet e ndërtimit nga aspekti i sigurisë së komunikacionit ajror për lokacionin.

(2) Pëlqimin për plotësimin e kushteve për ndërtim nga paragrafi 1 të këtij neni e jep Agjencia.

(3) Në komisionet për kontrollin teknik të objekteve të aeroportit, fushuljes ose të objekteve në zonën e aeroportit dhe fushuljes, merr pjesë edhe përfaqësuesi i Agjencisë, me ç'rast konstatohet nëse janë plotësuar kushtet teknike dhe të tjera, të cilat mundësojnë ngritjen, zbritjen, manovrimin dhe qëndrimin e sigurt të mjeteve fluturuese në aeroport, përkatësisht fushulje, që është kusht për dhënien e lejes për shfrytëzim.

Neni 69

(1) Operatori i aeroportit ose fushuljes, është i obliguar t'i shfrytëzojë pistat ngritëse-zbritëse dhe pistat tjera, platformat, objektet, instalimet, aparatet dhe pajisjen sipas dedikimit dhe kapacitetit të tyre në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Operatori i aeroportit ose fushuljes, është i obliguar që mjetit fluturues, i cili ka leje për fluturim në hapësirën ajrore maqedonase, t'i mundësojë shfrytëzimin e objekteve të aeroportit dhe infrastrukturës në pajtim me dispozitat në fuqi dhe në kufijtë e kapaciteteve në dispozicion.

Neni 70

(1) Aviotransportuesit, udhëtarët dhe dhënësit e shërbimeve të aeroportit dhe shfrytëzuesit e infrastrukturës së aeroportit paguajnë kompensime, edhe atë:

- për shfrytëzimin e pistës ngritëse-zbritëse dhe pistave për vozitje, përkatësisht për ngritje, zbritje dhe ndriçim,
- për qëndrimin e mjeteve fluturuese (parkim), dhe
- për shfrytëzimin e platformës së fushës së aviacionit dhe ndërtesës me objektet shoqëruese.

(2) Kompensimi nga paragrafi (1) të këtij neni janë të ardhura të operatorit të infrastrukturës së aeroportit.

(3) Lartësinë e kompensimit nga paragrafi (2) të këtij neni për shfrytëzimin e infrastrukturës së aeroportit e cakton operatori i aeroportit, e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, kurse lartësinë e kompensimit për shërbimet e dhëna të aeroportit, e përcaktojnë dhënësit e shërbimeve të aeroportit.

(4) Me përjashtim nga paragrafi (1) të këtij neni, nuk paguhet kompensim për fluturimet:

- e mjeteve fluturuese shtetërore dhe mjetet fluturuese të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë,
- për qëllime humanitare,
- për veprimtari avio-sportive,
- për stërvitjen e personelit ajror të vendit,
- për kërkim dhe shpëtim, dhe
- për kalibrimin dhe testimin e mjeteve teknike dhe aparateve për komunikacion ajror.

Neni 71

(1) Kohën në të cilën aeroporti është i hapur për komunikacion, e përcakton operatori.

(2) Kohën e hapjes së fushës së aviacionit e verifikon operatori, së paku 30 ditë para hapjes së fushës së aviacionit, përkatësisht para ndryshimit të kohës së hapjes së fushës së aviacionit.

Neni 72

(1) Aeroporti, fushulja dhe terreni që i plotëson kushtet për ngritje, zbritje dhe qëndrim të sigurt të mjeteve fluturuese, regjistrohet në regjistrin e aeroporteve, regjistrin e fushuljeve, përkatësisht në evidencën e terrenit.

(2) Regjistrin e aeroportit, regjistrin e fushuljeve dhe evidencën e terrenit nga paragrafi (1) të këtij neni, e mban Agjencia.

(3) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit të aeroporteve, përkatësisht regjistrin e fushuljeve dhe evidencën e terreneve, i përcakton drejtori i Agjencisë.

(4) Aeroporti, përkatësisht fushulja fshihet nga regjistri nëse konstatohet se nuk i plotëson në mënyrë të përhershme kushtet për shfrytëzimin e sigurt ose nëse këtë e kërkon pronari i aeroportit, përkatësisht i fushuljes.

(5) Terreni i cili nuk i plotëson kushtet për shfrytëzimin e sigurt, fshihet nga evidenca e terreneve.

Neni 73

(1) Për aeroportin ose fushuljen, i cili i plotëson kushtet për shfrytëzimin e sigurt, Agjencia për plotësimin e kushteve për shfrytëzim të sigurt i lëshon certifikatë operatorit të aeroportit, përkatësisht të fushuljes.

(2) Aeroportit ose fushuljes, i cili nuk i plotëson kushtet nga paragrafi 1 të këtij neni, Agjencia nuk do t'i japë leje, për çka merr aktvendim.

(3) Aeroportit ose fushuljes, i cili do të pushojë t'i plotësojë kushtet nga paragrafi 1 të këtij neni, Agjencia do t'ia marrë lejen, për çka merr aktvendim.

(4) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit dhe të certifikatës nga paragrafi (1) të këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

(5) Për lëshimin, vazhdimin, ndryshimin dhe bartjen e certifikatës nga paragrafi (1) të këtij neni, paguhet kompensim në lartësi të cilën e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

Neni 74

(1) Operatori i aeroportit e informon Agjencinë dhe dhënësin e shërbimeve nga neni 60 të këtij ligji për çdo ndryshim të planifikuar të destinacionit, klasës ose kategorisë së aeroportit së paku 60 ditë para ndodhjes së ndryshimit.

(2) Për çdo punë të planifikuar me vëllim më të madh, e cila shkakton mbylljen e pjesëve të aeroportit ose përkufizimin e shfrytëzimit të sipërfaqeve për manovrim, lajmërimi dërgohet së paku 7 ditë para fillimit të punëve.

(3) Për ndryshime të papritura dhe të paparapara, punë dhe intervenime, operatori i aeroportit menjëherë e lajmëron Agjencinë dhe dhënësin e shërbimeve nga neni 60 të këtij ligji.

Neni 75

(1) Sipërfaqet për manovrim, platformat dhe sipërfaqet tjera të aeroportit, përkatësisht të fushuljes, të caktuara për lëvizjen e mjeteve fluturuese nëpër tokë, doemos duhet të shënohen.

(2) Mënyrën e shënimit të sipërfaqeve nga paragrafi (1) të këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 76

(1) Ndërtimi, vendosja dhe shënimi i objekteve, instalimeve dhe aparateve në zonën e aeroportit dhe të fushuljes, duke përfshirë edhe objektet dhe aparatet për kontrollin e fluturimit, si dhe të objekteve jashtë zonës së aeroportit dhe të fushuljes, të cilat mund të ndikojnë në sigurinë e komunikacionit ajror (shtylla antenash, oxhaqe, kulla e ngjashëm), bëhen në mënyrën e përcaktuar me këtë ligj dhe ligj tjetër.

(2) Toka në zonën e aeroportit, përkatësisht fushuljes dhe toka në afërsinë e tyre të drejtpërdrejtë, përpunohet dhe shfrytëzohet në mënyrën e përcaktuar me këtë ligj dhe ligj tjetër.

(3) Kushtet për vendosjen, ndërtimin dhe shënimin e objekteve nga paragrafi 1 të këtij neni dhe kushtet për mënyrën e përpunimit dhe shfrytëzimit të tokës nga paragrafi 2 të këtij neni, i ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 77

Shënimin e objekteve nga neni 76 paragrafi (1) të këtij ligji, e bën operatori i objektit nëse është ndërtuar pas ndërtimit të aeroportit, përkatësisht fushuljes, kurse operatori i aeroportit, përkatësisht fushuljes nëse objekti është ndërtuar para ndërtimit ose rikonstruktimit të aeroportit, përkatësisht fushuljes.

Neni 78

(1) Nëse objekti nga neni 76 paragrafi (1) të këtij ligji është ndërtuar në kundërshtim me këtë ligj, ose me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji, pronari është i obliguar ta mënjanojë me shpenzimet e veta objektin e ndërtuar pas ndërtimit të aeroportit ose fushuljes, por nëse është ndërtuar para ndërtimit dhe rindërtimit të aeroportit ose fushuljes, mënjanimin do ta bëjë pronari ose investuesi i aeroportit, përkatësisht fushuljes me shpenzimet e veta dhe me kompensim të drejtë.

(2) Dispozita nga paragrafi (1) të këtij neni zbatohet edhe për pengesat natyrore në drejtimet hyrëse-fluturuese të aeroportit, përkatësisht fushuljes (drurë, shkurre etj).

Neni 79

(1) Sipërfaqet për manovrim, platformat, objektet, instalimet, aparatet dhe pajisja e aeroportit, mirëmbahen dhe kontrollohen në mënyrën që e përcakton Agjencia.

(2) Në aeroportet ushtarake dhe pjesën ushtarake të aeroportit të përzier, sipërfaqet për manovrim, platformat, objektet, instalimet, aparatet dhe pajisja, mirëmbahen dhe kontrollohen në mënyrën që e përcakton ministri i Mbrojtjes.

Neni 80

Operatori i fushuljes e mirëmban fushuljen në mënyrën dhe kushtet që i përcakton drejtori i Agjencisë.

III. SHËRBIMET E AEROPORTIT

Neni 81

(1) Shërbimet e aeroportit i japin shoqëritë tregtare.

(2) Aviotransportuesit, udhëtarët dhe shfrytëzuesit tjerë të shërbimeve të aeroportit paguajnë kompensim.

(3) Kompensimi nga paragrafi (2) të këtij neni është e hyrë e dhënësve të shërbimeve të aeroportit.

(4) Lartësinë e kompensimit nga paragrafi (2) të këtij neni e përcaktojnë vetë dhënësit e shërbimeve të aeroportit.

Neni 82

(1) Në aeroport dhe fushulje organizohet sigurimi zjarrfikës, në pajtim me këtë ligj dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji, kurse në fushën e aviacionit organizohet Shërbimi për pranimin e përcjelljen e mjeteve fluturuese, udhëtarëve, bagazhit, mallit dhe postës, ofrimin e ndihmës mjekësore, shërbimin me lëndë djegëse dhe lyrësues, dhe sigurimin nga veprimet joligjore.

(2) Në fushën e aviacionit organizohet furnizimi i mjeteve fluturuese me pistonë dhe reaktivë me lëndë djegëse dhe lyrësues, në pajtim me standardet në fuqi për cilësi.

(3) Në fushën e aviacionit duhet të sigurohen lëndë djegëse dhe lyrësues së paku për përdorim treditor, varësisht nga sasia e planifikuar e komunikacionit në fushën e aviacionit.

(4) Nëse për shkak të fuqisë madhore ose ndonjë ngjarjeje të jashtëzakonshme, personi juridik që bën furnizimin e mjetit fluturues me lëndë djegëse dhe lyrësues nuk ka mundësi ta furnizojë me lëndë djegëse dhe lyrësues, është i obliguar që menjëherë pas ndodhjes së këtyre rrethanave, ta lajmërojë operatorin e aeroportit, Agjencinë dhe kontrollin kompetent të fluturimit.

(5) Kushtet dhe mënyrën e kryerjes së veprimtarive nga paragrafi (1) të këtij neni, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

Neni 83

(1) Në zonën përkufizuar të sigurisë së aeroportit, nëpër sipërfaqet për manovrim dhe platformat e aeroportit ose në fushuljes, mund të lëvizin vetëm persona që kryejnë punë zyrtare dhe që kanë leje zyrtare për lëvizje, si dhe automjete me të cilat ata persona shërbehen në punët e veta.

(2) Lejen nga paragrafi (1) të këtij neni e lëshon Ministria e Punëve të Brendshme për fushat e aviacionit, operatori për aeroportet dhe fushuljet tjera, kurse për pjesën ushtarake të aeroportit të përzier, Ministria e Mbrojtjes.

(3) Nëpër platformën e fushës së aviacionit mund të lëvizin edhe persona tjerë për shkak të ngarkimit, përkatësisht shkarkimit nga mjetet fluturuese dhe kryerjes së punëve tjera, me atë që doemos duhet të kenë shoqërues, të cilin e cakton pronari i fushës së aviacionit.

(4) Automjetet lëvizin nëpër platformën sipas udhëzimeve nga shërbimi kompetent i operatorit të fushës së aviacionit.

(5) Personat dhe automjetet që lëvizin nëpër sipërfaqen për manovrimin e mjeteve fluturuese, doemos duhet të mbajnë radiolidhje të pandërprerë me kontrollin kompetent të fluturimit dhe të veprojnë sipas udhëzimeve të tij.

Neni 84

(1) Personat që gjenden në fushën e aviacionit (persona zyrtarë dhe udhëtarë), doemos duhet t'u përmbahen kushteve për siguri, të cilat i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë dhe kushteve për rendin e fushës së aviacionit, që i përcakton Agjencia.

(2) Qeveria e Republikës së Maqedonisë i përcakton masat për lehtësimin e pranimit, qëndrimit dhe përcjelljes së mjeteve fluturuese, udhëtarëve, bagazhit, mallit dhe postës, si dhe mënyrën e organizimit të kushteve për ndarjen e slloteve.

Neni 85

(1) Operatori i aeroportit, transportuesit e vendit, Agjencia, dhënësi i shërbimeve nga neni 60 të këtij ligji, Ministria e Punëve të Brendshme, Drejtoria doganore, Ministria e Mbrojtjes, formojnë Komitet për sigurinë e komunikacionit ajror dhe Komitet për sigurinë dhe lehtësimin e komunikacionit ajror (në tekstin e mëtejmë: komitete).

(2) Komitetet janë organe këshillëdhënëse për koordinimin e aktiviteteve të subjekteve nga paragrafi (1) të këtij neni, dhe janë të obliguar për segmente të caktuara të sigurisë dhe lehtësimit të një fushe të aviacionit, përkatësisht sigurinë dhe lehtësimin e komunikacionit ajror.

(3) Komitetet për siguri dhe lehtësim konstituohen nga ana e operatorit të fushës së aviacionit, kurse subjektet nga paragrafi 1 të këtij neni caktojnë përfaqësues.

(4) Komitetet për siguri dhe lehtësim miratojnë Rregullore pune me të cilën përcaktojnë mënyrën e punës.

Neni 86

(1) Për shkak të ndërmarrjes së masave preventive, veprimit të organizuar dhe mënjanimit të pasojave nga veprimet e drejtuara kundër sigurisë së komunikacionit ajror civil, si dhe për shkak të ndërmarrjes së masave për lehtësimin e pranimit, qëndrimit dhe përcjelljes së mjeteve fluturuese, udhëtarëve, bagazhit, mallit, postës e tjerë, Qeveria e Republikës së Maqedonisë themelon Komitet nacional për sigurim dhe Komitet nacional për lehtësimin e transportit në komunikacionin ajror (në tekstin e mëtejmë: komitete nacionale).

(2) Anëtarët e Komiteteve nacionale emërohen përfaqësues Ministrisë së Transportit dhe Lidhjeve, të Agjencisë, dhënësit të shërbimeve nga neni 60 të këtij ligji, operatorëve të fushave të aviacionit, transportuesve të vendit, organeve të administratës shtetërore kompetentë për punët e brendshme, të mbrojtjes dhe punëve të doganës.

(3) Me komitetet nacionale udhëheq drejtori i Agjencisë në cilësinë e koordinatorit nacional për sigurinë dhe lehtësimin e transportit në komunikacionin ajror.

(4) Komitetet nacionale, në pajtim me përfaqësuesit tjerë të subjekteve, të cilët janë të përfshirë në zbatimin e masave për mbrojtjen e komunikacionit ajror civil, përgatisin programe nacionale për sigurim, trajnim, kontrollin e cilësisë, lehtësime tjera, të cilat i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, në pajtim me standardet ndërkombëtare të pranuara.

(5) Operatorët e fushave të aviacionit dhe transportuesit e vendit, përgatisin Program për siguri, i cili doemos duhet të jetë në pajtim me Programin nacional për siguri.

IV. KONCESIONET

Neni 87

(1) Koncesion mund të jepet për të mirat dhe veprimtaritë vijuese me interes të përgjithshëm, edhe atë:

- ndërtimin dhe shfrytëzimin e aeroporteve dhe fushuljeve,
- rindërtimin dhe shfrytëzimin e aeroporteve ose fushuljeve ekzistuese, dhe
- dhënien e shërbimeve të aeroportit.

(2) Koncesioni nga paragrafi (1) të këtij neni jepet në pajtim me Ligjin për koncesione dhe këtë ligj.

Neni 88

(1) Koncesioni nga neni 87 të këtij ligji mund t'i jepet personit juridik të vendit ose të huaj ose personit fizik me konkurs publik, të organizuar dhe të zbatuar në pajtim me dispozitat e Ligjit për koncesione.

(2) Në konkursin publik për dhënien e koncesionit, përcaktohet:

- përshkrimi i objekteve, përkatësisht shërbimit i cili jepet në koncesion;
- kushtet themelore për ndërtimin, mirëmbajtjen dhe rikonstruktimin, përkatësisht nivelin e shërbimeve të cilat janë objekt i koncesionit;
- kushtet e veçanta për kryerjen e veprimtarisë;
- kohëzgjatja e koncesionit, si dhe kushtet për prishjen e marrëveshjes për koncesion;
- lartësia dhe mënyra e pagimit të kompensimit për koncesion;
- mënyra e kryerjes së mbikëqyrjes së veprimtarisë së koncesionit;
- kushtet tjera të cilat duhet të plotësohen për dhënien e koncesionit të përcaktuara në Ligjin për koncesione dhe këtë ligj.

(3) Fillimi i koncesionit, të drejtat dhe obligimet e ndërsjella, periudha, kushtet me të cilat jepet dhe kryhet koncesioni, si dhe lartësia e kompensimit për koncesion, përcaktohet me Marrëveshje.

(4) Kriteret për përcaktimin e lartësisë dhe mënyrën e pagimit të kompensimit për koncesionet nga paragrafi 2 alineja 5 e këtij neni, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(5) Mjetet e realizuara nga kompensimi për koncesionin e ndarë, paguhen në llogarinë e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë.

Neni 89

a) Periudha për të cilën jepet koncesioni, nuk mund të jetë më e gjatë se tridhjetë vjet për veprimtaritë nga neni 87 të këtij ligji.

b) Koncesionet nga neni 87 të këtij ligji paragrafi mund të vazhdohen, por zgjatja e përgjithshme e kohës së periudhës së koncesionit nuk mund të jetë më e gjatë se 30 vjet për një koncesioner.

c) Për vazhdimin e koncesionit vendos koncesioneri në bazë të vlerësimit të suksesit dhe cilësisë së koncesionerit në kryerjen e veprimtarisë së koncesionerit për kohën e periudhës së koncesionit, në pajtim me Ligjin për koncesione.

Pas kalimit të periudhës për të cilën jepet koncesioni, e me kërkesën e koncesionerit, Qeveria e Republikës së Maqedonisë në bazë të mendimit të Ministrisë së Transportit dhe Lidhjeve dhe Agjencisë, për cilësinë e kryerjes së veprimtarisë së koncesionit gjatë kohës së periudhën së koncesionit, mund ta vazhdojë koncesionin për periudhën e përcaktuar në marrëveshjen e re, e cila nuk mund të jetë mbi 30 vjet.

Neni 90

Koncesioni nga neni 87 të këtij ligji mund të transmetohet.

PJESA E PESTË

REGJISTRIMI, PËRKATËSIA SHTETËRORE DHE IDENTIFIKIMI I MJETEVE FLUTURUESE

I. REGJISTRIMI DHE EVIDENTIMI I MJETEVE FLUTURUESE

Neni 91

(1) Në hapësirën ajrore maqedonase nuk guxon të fluturojë mjet fluturues, i cili nuk është regjistruar, përkatësisht evidentuar.

(2) Mjeti fluturues i regjistruar në Republikën e Maqedonisë (në tekstin e mëtejmë: mjeti fluturues maqedonas), ka përkatësi shtetërore maqedonase.

(3) Agjencia mban regjistrin e mjeteve fluturuese të Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejmë: regjistër i mjeteve fluturuese).

Neni 92

(1) Mjeti fluturues është regjistruar në Republikën e Maqedonisë, nëse është regjistruar në regjistrin e mjeteve fluturuese.

(2) Në regjistrin e mjeteve fluturuese regjistrohen të gjitha mjetet fluturuese në pajtim me ICAO standardet.

(3) Agjencia mban evidencë të veçantë për mjetet fluturuese, të cilat nuk janë sipas ICAO standardeve (fluturake ultra të lehta, krahë të motorizuar dhe krahë për fluturim të lirë).

(4) Mjetet fluturuese në ndërtim dhe mjetet fluturuese të ndërtuara në mënyrë amatore, regjistrohen në regjistrin e mjeteve fluturuese, përkatësisht në evidencën e mjeteve fluturuese në mënyrën që e përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 93

(1) Në regjistrin e mjeteve fluturuese, përveç mjeteve fluturuese të cilat janë në pronësi të shtetasve të Republikës së Maqedonisë, përkatësisht personave juridikë të vendit, mund të regjistrohen edhe mjete fluturuese të huaja të marra në shfrytëzim në bazë të marrëveshjes për lizing ose qira.

(2) Kur personi juridik i vendit ose shtetas i Republikës së Maqedonisë merr mjet fluturues të huaj me qira për kryerjen e komunikacionit ajror, i njëjti mund të regjistrohet në regjistrin e mjeteve fluturuese, nëse:

- kjo është paraparë me marrëveshjen për qira;
- kjo lejohet me dispozitat e vendit në të cilin është regjistruar paraprakisht; dhe
- merret me qira vetëm mjeti fluturues pa ekuipazh, përkatësisht operacionet fluturuese me ekuipazh personal.

(3) Kur personi juridik i vendit ose shtetas i Republikës së Maqedonisë merr mjet fluturues të huaj me ekuipazh me qira për kryerjen e komunikacionit ajror, i njëjti nuk regjistrohet në regjistrin e mjeteve fluturuese, por Agjencia i jep leje për qira.

(4) Mjeti fluturues maqedonas, i cili i është dhënë me qira personit të huaj juridik ose fizik për shkak të kryerjes së komunikacionit ajror në botën e jashtme, me kërkesën e qiramarrësit, e me pëlqimin e pronarit, mund të regjistrohen në regjistrin e huaj të mjeteve fluturuese nëse kjo është paraparë me dispozitat e vendit përkatës.

Neni 94

(1) Regjistri i mjeteve fluturuese përbëhet prej librit kryesor dhe përmbledhjes së dokumenteve.

(2) Libri kryesor përbëhet prej fletëregjistrimit, fletëngarkimit dhe fletëpronësisë.

(3) Të dhënat nga libri kryesor i dërgohen Regjistrit qendror të Republikës së Maqedonisë. Agjencia është e obliguar ta lajmërojë Regjistrin qendror të Republikës së Maqedonisë për çdo ndryshim ose fshirje të këtyre të dhënave nga regjistri i mjeteve fluturuese.

(4) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit, si dhe të dhënat që i dërgohen Regjistrit qendror të Republikës së Maqedonisë, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 95

Mjeti fluturues mund të regjistrohet në regjistrin e mjeteve fluturuese, nëse i plotëson kushtet vijuese:

1) operatori i mjetit fluturues të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë, përkatësisht person juridik ku kapitali i deponuar shumicë është pronë e shtetasve të Republikës së Maqedonisë me seli në Republikën e Maqedonisë;

2) nëse mjeti fluturues tashmë është regjistruar në regjistrin e huaj të mjeteve fluturuese, të ketë dëshmi se është çregjistruar nga regjistri i huaj i mjeteve fluturuese;

3) të ketë certifikatë për lundrimin e mjetit fluturues për eksport që e ka dhënë organi kompetent i vendit në të cilin është regjistruar mjeti fluturues;

4) mjeti fluturues t'i plotësojë kushtet e përcaktuara sa i përket zhurmës dhe emisioneve tjera në pajtim me nenin 133 të këtij ligji;

5) pronari i mjetit fluturues të pajtohet që i njëjti të regjistrohet në regjistrin e mjeteve fluturuese;

6) mjeti fluturues të ketë dokumentacion teknik.

Neni 96

(1) Mjeti fluturues regjistrohet në regjistrin e mjeteve fluturuese në bazë të kërkesës së operatorit të mjetit fluturues.

(2) Kërkesa për regjistrim i dërgohet Agjencisë.

(3) Me kërkesën për regjistrimin e mjetit fluturues në regjistrin e mjeteve fluturuese, në mënyrë të obligueshme paraqiten dëshmi për plotësimin e kushteve nga neni 92 të këtij ligji.

Neni 97

(1) Regjistrimi në fletëregjistrimin e mjeteve fluturuese bëhet në bazë të aktvendimit për regjistrim, të cilin e merr drejtori i Agjencisë.

(2) Regjistrimi në fletëpronësinë dhe fletëngarkesën e regjistrit të mjetit fluturues, bëhet në bazë të dëshmisë për pronësi dhe/ose peng.

Neni 98

(1) Agjencia është e obliguar që në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të kërkesës së rregullt nga neni 96 të këtij ligji, të bëjë regjistrimin në regjistrin e mjeteve fluturuese dhe t'i lëshojë bartësit të kërkesës për regjistrim certifikatë për regjistrimin e mjetit fluturues.

(2) Për lëshimin e certifikatës për regjistrimin e mjetit fluturues, operatori i mjetit fluturues paguan kompensim në lartësinë që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

(3) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e dhënies, dhe ndryshimin e certifikatës për regjistrimin e mjetit fluturues, e përcakton Agjencia.

Neni 99

(1) Operatori i mjetit fluturues, është i obliguar që çdo ndryshim të të dhënave të futura në regjistrin e mjeteve fluturuese, ta paraqesë në afat prej 15 ditësh nga dita e ndryshimit të bërë dhe të kërkojë që ky ndryshim të regjistrohet në regjistër.

(2) Ndryshimet e futura në regjistrin e mjetit fluturues, inkorporohen edhe në certifikatën për regjistrimin e mjetit fluturues, nëse këto ndryshime u dedikohen fakteve të cilat inkorporohen në atë certifikatë.

Neni 100

Çregjistrimi i mjetit fluturues nga regjistri i mjeteve fluturuese, bëhet:

1) me kërkesën e pronarit, përkatësisht shfrytëzuesit të mjetit fluturues;

2) nëse mjeti fluturues është shkatërruar ose është bërë i papërdorshëm për gjithnjë për komunikacionin ajror ose prej shkaqesh tjera është tërhequr nga përdorimi;

3) nëse mjeti fluturues është regjistruar në regjistrin e mjeteve fluturuese shtetërore;

4) nëse mjeti fluturues në 3 vitet e fundit nuk ka certifikatë që vlen për lundrim;

5) nëse pronari, përkatësisht shfrytëzuesi i mjetit fluturues pushon të jetë shtetas i Republikës së Maqedonisë.

Neni 101

Agjencia është e obliguar që pas fshirjes menjëherë ta tërheqë certifikatën e lëshuar për regjistrimin e mjetit fluturues dhe për fshirjen e mjetit fluturues nga regjistri i mjeteve fluturuese, t'i informojë personat, të drejtat e të cilëve janë regjistruar në fletëngarkesë.

Neni 102

(1) Ministria e Punëve të Brendshme mban regjistrin për mjetet fluturuese policore, Ministria e Mbrojtjes mban regjistrin për mjetet fluturuese ushtarake dhe Ministria e Financave mban regjistrin për mjetet fluturuese doganore.

(2) Kushtet dhe procedurën për regjistrimin e mjeteve fluturuese shtetërore në regjistrat e mjeteve fluturuese shtetërore, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrave të mjeteve fluturuese shtetërore, si dhe kushtet për fshirjen e mjeteve fluturuese shtetërore nga regjistrat e mjeteve fluturuese shtetërore, i përcaktojnë Ministria e Punëve të Brendshme, Ministria e Mbrojtjes dhe Ministria e Financave.

II. PËRKATËSIA SHTETËRORE DHE IDENTIFIKIMI I MJETEVE FLUTURUESE

Neni 103

(1) Mjeti fluturues i regjistruar në Republikën e Maqedonisë në bazë të këtij ligji, doemos duhet t'i mbajë shenjat e përkatësisë dhe shenjat e regjistrimit.

(2) Shenjat e përkatësisë shtetërore janë flamuri i Republikës së Maqedonisë dhe shenja "ZZ" (zulu tre).

(3) Shenjat e regjistrimit varësisht nga lloji, kategoria dhe destinacioni i mjetit fluturues, i përcakton drejtori i Agjencisë.

(4) Të gjitha shenjat dhe mbishkrimet tjera të mjetit fluturues, nuk guxojnë ta pengojnë dukjen e shenjave të përkatësisë shtetërore dhe shenjat e regjistrimit.

Neni 104

Mjeti fluturues i regjistruar në regjistrin maqedonas të mjeteve fluturuese, mund të mbajë shenja të pronarit, përkatësisht të shfrytëzuesit të mjetit fluturues. Mjeti fluturues shtetëror mban shenja personale.

Neni 105

Mjeti fluturues i huaj gjatë kohës së fluturimit në hapësirën ajrore maqedonase, doemos duhet të mbajë shenja të përcaktuara me dispozitën e vendit në të cilin është regjistruar ose shenja të parapara me marrëveshje ndërkombëtare.

PJESA E SHTATË

KUSHTET PËR SHFRYTËZIMIN E SIGURT TË MJETIT FLUTURUES, MOTORIT, HELIKËS, PARASHUTËS DHE PAJISJES SË MJETIT FLUTURUES

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 106

(1) Mjeti fluturues, motori, helika, parashuta dhe pajisja e mjetit fluturues, mund të shfrytëzohen vetëm nëse i plotësojnë kushtet për komunikacion ajror të sigurt, përkatësisht kushtet teknike për lundrim të parapara me këtë ligj dhe me standardet ndërkombëtare të miratuara.

(2) Kushtet për komunikacion ajror të sigurt nga paragrafi 1 të këtij neni, përcaktohen varësisht nga lloji, kategoria dhe destinacioni i mjetit fluturues, përkatësisht destinacioni i motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues.

Neni 107

Mjetet fluturuese sipas llojit ndahen në mjete fluturuese më të rënda se ajri (avioni, zhiroplani, helikopteri, aeroplani pa motor dhe mjeti fluturues, i cili nuk është sipas ICAO standardeve), dhe mjete fluturuese më të lehta se ajri (ballon i lirë, ballon i lidhur dhe anije ajrore).

Neni 108

(1) Mjetet fluturuese sipas kategorisë ndahen në kategori transportuese, normale gjysmëakrobatike, akrobatike, komutere dhe të kategorisë së veçantë (mjet fluturimi amator i montuar, eksperimental dhe mjet fluturues që nuk është sipas ICAO standardeve).

(2) Mjetet e fluturimit varësisht prej kushteve për shfrytëzim (pesha maksimale, koeficienti maksimal i ngarkimit dhe shpejtësia maksimale) për të cilat janë përcaktuar përkufizime në mënyrën e shfrytëzimit, janë mjete fluturuese me përkufizim.

Neni 109

Mjetet fluturuese sipas destinacionit, ndahen në: mjete fluturuese për transportin e personave dhe sendeve, mjete fluturuese për transportin e ngarkesës, mjete fluturuese për kryerjen e shërbimeve të specializuara, mjete fluturuese për aktivitete avio-sportive, mjete fluturuese për stërvitjen e personelit të fluturimit dhe mjete fluturuese për dhënien e ndihmës mjekësore.

Neni 110

(1) Mjeti fluturues mund të shfrytëzohet vetëm për destinacionin që është theksuar në certifikatën për lundrim në mënyrën e përcaktuar në manualin fluturues të lejuar të mjetit fluturues.

(2) Në mjetin fluturues, varësisht nga kategoria dhe destinacioni, doemos duhet të montohen aparate dhe pajisje për komunikacion ajror të sigurt, të cilat i përcakton Agjencia.

Neni 111

Mjetet fluturuese shtetërore ndahen në klasa dhe kategori, të cilat i përcaktojnë:

- ministri i Punëve të Brendshme për mjetet fluturuese policore;
- ministri i Mbrojtjes për mjetet fluturuese ushtarake, dhe
- ministri i Financave për mjetet fluturuese doganore.

II. NDËRTIMI I MJETEVE FLUTURUESE

Neni 112

(1) Ndërtimi i mjeteve fluturuese dhe ndryshimi i mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes, kryhen sipas dispozitave teknike ndërkombëtare të pranuara për ndërtimin e mjeteve fluturuese dhe ndryshimin e mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues për cilësinë e materialeve.

(2) Para fillimit të ndërtimit të mjetit fluturues ose ndryshimit të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues ose ndryshimit gjatë ndërtimit të mjeteve fluturuese, Agjencisë i dërgohet në shikim dokumentacioni teknik për atë ndërtim.

Neni 113

(1) Ndërtimin e mjetit fluturues dhe ndryshimin e mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, kontrollin teknik të ndërtimit dhe përpilimin e dokumentacionit teknik-teknologjik për ndërtim dhe ndryshim, mund t'i bëjë personi juridik i cili, përveç kushteve të përgjithshme për kryerjen e veprimtarisë ekonomike, i plotëson edhe kushtet e veçanta që i përcakton Ministria e Transportit dhe Lidhjeve.

(2) Personit juridik nga paragrafi (1) të këtij neni që do të paraqesë dëshmi se i plotëson kushtet nga paragrafi (1) të këtij neni, Agjencia i lëshon certifikatë për punë.

(3) Për lëshimin e certifikatës nga paragrafi (2) të këtij neni, paguhet kompensim në lartësinë që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

(4) Formën, përmbajtjen, mënyrën e lëshimit dhe vazhdimit të certifikatës nga paragrafi (2 të) këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 114

(1) Ndërtim të mjeteve fluturuese të kategorisë së veçantë mund ta kryejë edhe personi fizik.

(2) Kushtet për ndërtim, mbikëqyrjen mbi punën dhe mënyrën e përcaktimit të lundrimit të mjeteve fluturuese të kategorisë së veçantë, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

Neni 115

Agjencia mund t'i bëjë vërejtje dokumentacionit teknik dhe të kërkojë që ai të ndryshohet, nëse konstaton se nuk u përgjigjet dispozitave teknike për ndërtimin e mjeteve flutуruese dhe ndryshime të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues nga neni 112 të këtij ligji, përkatësisht nëse konstaton se mjeti fluturues i projektuar nuk i plotëson kushtet teknike për lundrim.

Neni 116

Prodhuesi i mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, është i obliguar që me prodhimin t'ia dërgojë porositësit, përkatësisht blerësit dokumentacionin për përdorimin, mirëmbajtjen, përtëritjen dhe riparimin e prodhimit, si dhe të sigurojë lajmërimin e tij me kohë dhe të pandërprerë për ndryshimet teknike, përkatësisht për ndryshimin e përdorimit, mirëmbajtjes dhe kryerjes së riparimit në atë tip prodhimi.

Neni 117

(1) Tipi i ri i mjetit fluturues, motori, helika, parashuta dhe pajisja e mjetit fluturues, doemos duhet t'i nënshtrohet procedurës për vlerësimin e përshtatjes ose njohjen e vlerësimit të përshtatjes për shkak të konstatimit nëse u përgjigjet kushteve teknike për lundrim të përcaktuara në pajtim me këtë ligj, me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji dhe standardet ndërkombëtare të miratuara.

(2) Kontrollin për shkak të vlerësimit të përshtatjes së tipit të ri të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, e bën personi juridik i cili ka personel, pajisje dhe objekte përkatëse.

(3) Kushtet lidhur me personelin, pajisjen dhe objektet që duhet t'i plotësojë personi juridik nga paragrafi 2 të këtij neni, do t'i përcaktojë Agjencia.

Neni 118

(1) Agjencia lëshon Certifikatë për tipin e mjetit fluturues, në bazë të manualit të fluturimit, manualit për mirëmbajtjen e tipit të ri të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, dokumentacionit projektues dhe llogaritës dhe rezultateve nga kontrolli, që i kryen personi juridik nga neni 117 të këtij ligji.

(2) Njohjen e kontrollimeve për përshtatje të kryera në botë të tipit të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, e kryen Agjencia me lëshimin e certifikatës për përshtatje.

(3) Ndërtimi serik i mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, mund të fillojë pas lëshimit të certifikatës për përshtatje.

(4) Për lëshimin ose vlefshmërinë e certifikatës për përshtatje, paguhet kompensim në lartësinë që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(5) Mjetet flutуruese të ndërtuara në mënyrë amatore dhe eksperimentale, nuk u nënshtrohen procedurës për vlerësimin e përshtatjes.

(6) Formën, përmbajtjen, mënyrën e lëshimit dhe vazhdimit të certifikatave, i përcakton drejtori i Agjencisë.

III. MIRËMBAJTJA E MJETEVE FLUTURUESE

Neni 119

(1) Pronari, përkatësisht shfrytëzuesi i mjetit fluturues, është i obliguar që gjatë shfrytëzimit të kryejë shikime dhe kontrolle të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, dhe t'i mirëmbajë në gjendje e cila siguron komunikacion ajror të sigurt në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe me dispozitat për mirëmbajtjen e mjeteve flutуruese të miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Shikimet dhe kontrollet, riparimet, zëvendësimet dhe përtëritjet e mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues (në tekstin e mëtejmë: mirëmbajtja e mjetit fluturues), mirëmbajtja preventive e mjetit fluturues dhe ndryshimet e mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, si dhe kontrolli teknik dhe kontrolli i cilësisë së punës, doemos duhet të kryhen në pajtim me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji dhe me udhëzimet teknike të prodhuesit të tipit të caktuar të mjetit fluturues.

Neni 120

(1) Mirëmbajtja dhe kontrolli teknik i mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, kryhen sipas sistemit teknik për mirëmbajtjen e çdo tipi të mjetit fluturues, motori, helike, parashute, përkatësisht lloji të pajisjes.

(2) Sistemi teknik nga paragrafi (1) të këtij neni, duhet të jetë në pajtim me kërkesat për mirëmbajtje të lejuara prej organeve kompetente ajrore të vendit të prodhuesit, me udhëzimet teknike të prodhuesit për mirëmbajtjen e këtij tipi të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, mënyrën e shfrytëzimit të tyre dhe rezultatet e kontrollit të sigurisë së tyre gjatë shfrytëzimit.

(3) Sistemin teknik për mirëmbajtjen nga paragrafi (1) të këtij neni, e përgatit bartësi i të drejtës për dispozicion, përkatësisht pronari i mjetit fluturues ose shfrytëzuesi, kurse e lejon Agjencia.

Neni 121

(1) Nëse operatori i mjetit fluturues ia beson personit juridik të huaj mirëmbajtjen bazë të mjetit fluturues, motorin, helikën, parashutën dhe pajisjen e mjetit fluturues, është i obliguar që Agjencisë t'i paraqesë dëshmi se organi kompetent i fluturimit të vendit të huaj e ka autorizuar atë person për mirëmbajtjen bazë të këtij tipi të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues.

(2) Nëse mjeti fluturues i regjistruar në regjistrin e mjeteve flutуruese i jepet me qira personit të huaj, operatori i mjetit fluturues, është i obliguar që me marrëveshje të sigurojë mirëmbajtjen e mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues sipas sistemit teknik të miratuar për mirëmbajtje, edhe atë te personi i cili është i autorizuar për këto punë në pajtim me paragrafin 1 të këtij neni.

(3) Operatorit të mjetit fluturues nga paragrafi (1) të këtij neni, me kërkesën e tij, e pas mbikëqyrjes së kryer të personit fizik të huaj për kushtet dhe mënyrën e mirëmbajtjes së mjetit fluturues, Agjencia i lëshon certifikatë për plotësimin e kushteve për mirëmbajtjen e mjetit fluturues të regjistruar në regjistrin e mjeteve flutуruese.

(4) Për lëshimin e certifikatës nga paragrafi (3) të këtij neni, paguhet kompensim në lartësinë që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

(5) Formën, përmbajtjen, mënyrën e lëshimit dhe vazhdimit të certifikatave, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 122

(1) Mirëmbajtje dhe kontroll teknik të mbajtjes së mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, mund të bëjë, si dhe të përpilojë dokumentacion teknik-teknologjik për mirëmbajtje, personi juridik i cili i plotëson kushtet e përcaktuara nga Agjencia.

(2) Personit juridik nga paragrafi (1) të këtij neni që do të paraqesë dëshmi se i plotëson kushtet nga paragrafi (1) të këtij neni, Agjencia i lëshon certifikatë për punë.

(3) Për lëshimin e certifikatës nga paragrafi (2) të këtij neni, paguhet kompensim në lartësinë që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

(4) Mjetet flutуruese me një motor të kategorisë normale, gjysmëakrobatike dhe akrobatike dhe aeroplanëve pa motorë, duke përjashtuar përtëritjen, mund t'i mirëmbajë edhe personi fizik i autorizuar, nëse posedon leje për mirëmbajtjen e mjetit fluturues.

(5) Mirëmbajtja dhe kontrolli teknik i mjeteve fluturuese shtetërore, kryhet në mënyrën që e përcaktojnë: ministri i Punëve të Brendshme për mjetet fluturuese policore, ministri i Mbrojtjes për mjetet fluturuese të mbrojtjes, dhe ministri i Financave për mjetet fluturuese doganore.

(6) Formën, përmbajtjen, mënyrën e lëshimit dhe vazhdimit të certifikatës nga paragrafi (2) të këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 123

Operatori i mjetit fluturues, është i obliguar që në pajtim me sistemin teknik të miratuar për mirëmbajtje, të sigurojë kontrollin e mjetit fluturues para çdo starti të motorëve me qëllim të kryerjes së fluturimit, për shkak të konstatimit nëse është i aftë mjeti fluturues për komunikacion ajror të sigurt, kurse personi i autorizuar për kontrollin e mjeteve fluturuese është i obliguar që me nënshkrimin e vet në ditarin operativ të mjetit fluturues, të dëshmojë se kontrolli është kryer, dhe se mjeti fluturues është i aftë për komunikacion ajror të sigurt.

IV. LUNDRIMI I MJETEVE FLUTURUESE

Neni 124

(1) Aftësia e mjetit fluturues për komunikacion ajror të sigurt (në tekstin e mëtejmë: lundrimi i mjetit fluturues), konstatohet me kontroll, kurse dëshmohet me certifikatë për lundrim të mjetit fluturues.

(2) Certifikata për lundrimin e mjetit fluturues lëshohet nëse mjeti fluturues i përgjigjet vlerësimit për përshtatje, nëse është furnizuar me aparatet dhe pajisjen e përcaktuar për komunikacion ajror të sigurt, dhe nëse me kontroll konstatohet se është i aftë për komunikacion ajror të sigurt, përkatësisht lundrim.

(3) Mënyrën dhe procedurën për konstatimin e lundrimit të mjeteve fluturuese i përcakton drejtori i Agjencisë.

(4) Kontrollin e mjeteve fluturuese për shkak të konstatimit të lundrimit të tyre e kryen Agjencia.

(5) Për lëshimin e certifikatës për lundrim, paguhet kompensim në lartësinë që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

(6) Formën, përmbajtjen, mënyrën e lëshimit dhe vazhdimit të certifikatës nga paragrafi (2) të këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 125

(1) Kontrolli i mjetit fluturues për shkak të konstatimit të lundrimit kryhet me provimin e mjetit fluturues në tokë dhe në fluturim, dhe mund të jetë themelor, i rregullt dhe i jashtëzakonshëm.

(2) Kontrolli themelor, i rregullt dhe i jashtëzakonshëm i mjetit fluturues kryhet me kërkesën e pronarit, përkatësisht të shfrytëzuesit të mjetit fluturues.

(3) Kontrolli i jashtëzakonshëm i mjetit fluturues mund të kryhet edhe me kërkesën e inspektorit të aviacionit, nëse ai me arsye dyshon se mjeti fluturues që fluturon, nuk është i aftë për komunikacion ajror të sigurt.

Neni 126

(1) Kontrolli i mjetit fluturues në fluturim kryhet me kontrollin e mjetit fluturues në fluturim (fluturim provues), ose me kontrollin e mjetit fluturues në fluturim (kontroll funksional).

(2) Kontrolli i mjetit fluturues në fluturim bëhet pa udhëtarë dhe përfshin kontrollin e karakteristikave fluturuese-teknike dhe sjelljen e mjetit fluturues në fluturim në bazë të programit të përgatitur prej bartësit të së drejtës së dispozicionit, përkatësisht prej pronarit të mjetit fluturues ose shfrytëzuesit, të lejuar nga Agjencia.

(3) Kontrolli i mjetit fluturues në fluturim kryhet edhe me udhëtarë dhe përfshin kontrollin e funksionalitetit të aparateve dhe sistemin e mjetit fluturues në mënyrën e cila nuk rrezikon sigurinë e fluturimit.

(4) Për kontrollin e mjetit fluturues në fluturim, anëtarëve të ekuipazhit dhe personelit teknik ajror, i cili gjendet në mjetin fluturues, paguhet kompensim në lartësinë që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

(5) Dispozitat e këtij neni zbatohen edhe për mjetet fluturuese shtetërore.

Neni 127

(1) Për kontrollin e kryer të mjetit fluturues, operatori i mjetit fluturues paguan kompensim në lartësinë që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Me përjashtim të dispozitës së paragrafit 1 të këtij neni, nëse kontrolli i jashtëzakonshëm i mjetit fluturues kryhet me kërkesën e inspektorit, kompensimin për kontrollin e kryer e paguan operatori i mjetit fluturues, nëse me kontrollin konstatohet se mjeti fluturues është i aftë për komunikacion ajror të sigurt.

Neni 128

Nëse në mjetin fluturues, i cili ka certifikatë për lundrim ndodh defekt, por mjeti fluturues është i aftë për fluturim të sigurt me përkufizime të caktuara, Agjencia mund të lejojë që mjeti i tillë fluturues të kryejë fluturim nga aeroporti në të cilin do të gjendet deri në aeroportin në të cilin duhet të kryhet riparimi.

Neni 129

(1) Nëse me kontrollin konstatohet se mjeti fluturues nuk i plotëson kushtet për komunikacion ajror të sigurt dhe nuk i përgjigjet kategorisë ose destinacionit të përcaktuar në certifikatën e dhënë për lundrim të mjetit fluturues, certifikata do të tërhiqet.

(2) Me kërkesën e pronarit, përkatësisht të shfrytëzuesit të mjetit fluturues, do të lëshohet certifikatë e re për lundrimin e mjetit fluturues për kategorinë përkatëse, përkatësisht për destinacionin për të cilin mjeti fluturues mund të shfrytëzohet në mënyrë të sigurt.

Neni 130

Certifikata për lundrimin e mjeteve fluturuese të huaja, e lëshuar në vendin e regjistrimit të mjetit fluturues, vlen në Republikën e Maqedonisë, nëse është dhënë në pajtim me marrëveshjen ndërkombëtare për komunikacion ajror që e obligon Republikën e Maqedonisë ose me kushte të reciprociteti.

Neni 131

(1) Agjencia do të ndalojë certifikatën për tipin e mjetit fluturues, përkatësisht certifikatën për lundrim nëse konstaton ose merr raport nga organet e aviacionit të vendit që ka kryer vlerësimin e aftësisë së tipit të caktuar të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues nga prodhuesi ose shfrytëzuesi i tyre se ka ndodhur gabim për shkak të lëshimit në konstruksion, materialin e montuar, procedurën për ndërtimin dhe vlerësimin e përshtatjes, si dhe për shkak të mënyrës jo të rregullt të shfrytëzimit dhe mirëmbajtjes së mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues deri sa ky gabim nuk mënjanohet.

(2) Agjencia do të urdhërojë të kontrollohet nëse ekziston gabim në mjetin fluturues, motorin, helikën, parashutën dhe pajisjen e mjetit fluturues që është regjistruar në Republikën e Maqedonisë për shkak të lëshimit në konstruksion, materialin e montuar, procedurën për ndërtimin dhe vlerësimin e përshtatjes, si dhe për shkak të mënyrës jo të rregullt të shfrytëzimit dhe mirëmbajtjes, dhe pronarit përkatësisht shfrytëzuesit të mjetit fluturues do t'i urdhërojë që këtë gabim ta mënjanojë në afat të caktuar.

(3) Nëse pronari, përkatësisht shfrytëzuesi i mjetit fluturues nuk vepron në pajtim me konstatimet nga paragrafi (2) të këtij neni, Agjencia do ta tërheqë certifikatën për lundrim të mjetit përkatës dhe do ta ndalojë përdorimin e tij.

(4) Nëse në mjetin fluturues të prodhimit të vendit, i cili ka certifikatë për përshtatje në Republikën e Maqedonisë, konstatohet gabimi nga paragrafi (1) të këtij neni, Agjencia menjëherë do t'i lajmërojë organet e aviacionit të atij vendi në të cilin është eksportuar mjeti fluturues dhe në të cilin është regjistruar.

(5) Nëse mjeti fluturues maqedonas i prodhuar në botën e jashtme, vlerësimi për lundrim i të cilit është njohur në vendin tonë, dhe për të cilin është dhënë certifikatë për lundrim konstatohet gabimi nga paragrafi (1) të këtij neni, Agjencia për këtë do t'i njoftojë menjëherë organet e aviacionit të vendit në të cilin është bërë vlerësimi i përshtatjes.

Neni 132

(1) Për lundrimin e mjetit fluturues është përgjegjës operatori i mjetit fluturues.

(2) Certifikata për lundrim ndalohet nga zbatimi, nëse mjeti fluturues ose pajisja e tij nuk mbahen në pajtim me dispozitat e nxjerra në bazë të këtij ligji, nëse në mjetin fluturues ose pajisjen e tij janë bërë ndryshime të cilat nuk i ka lejuar Agjencia ose nëse nuk janë bërë ndryshimet e domosdoshme dhe punë tjera të urdhëruara nga Agjencia.

(3) Operatori i mjetit fluturues doemos duhet ta informojë Agjencinë për të gjitha rrethanat, ndodhitë, lëshimet dhe parregullsitë e zbuluara, si në mjetin fluturues ashtu edhe në pikëpamje të dokumentacionit që mund të ndikojnë negativisht në lundrimin e mjetit fluturues.

Neni 133

(1) Mjeti fluturues i cili fluturon në hapësirën ajrore maqedonase, doemos duhet të ketë Certifikatë për fuqinë e zhurmës, e cila krijohet gjatë ngritjes, gjatë fluturimit dhe gjatë zbritjes, si edhe Certifikatë për emisionin e gazrave gjatë djegies që ndodh me rastin e ngritjes, fluturimit dhe zbritjes.

(2) Mjetit fluturues maqedonas certifikatat nga paragrafi (1) të këtij neni ia lëshon Agjencia, me kërkesën e marrë paraprakisht nga Ministria e Ambientit të Njeriut dhe Planifikimit Hapësinor. Për lëshimin e certifikatës nga paragrafi (1) të këtij neni, paguhet kompensim në lartësinë që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

(3) Mjetit fluturues të huaj nuk do t'i lejohet fluturimi në hapësirën ajrore maqedonase nëse nuk i ka certifikatat nga paragrafi (1) të këtij neni.

(4) Fuqinë maksimale të lejuar të zhurmës, përkatësisht sasinë maksimale të lejuar të emisionit të gazrave, të cilat krijohen gjatë ngritjes, gjatë fluturimit dhe gjatë zbritjes, i përcakton ministri i Ambienti të Njeriut dhe Planifikimit Hapësinor pas mendimit paraprak të Agjencisë.

(5) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit dhe vazhdimit të certifikatave nga paragrafi (1) të këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

PJESA E SHTATË

PERSONELI NË AVIACION DHE PERSONELI TJETËR PROFESIONAL

KUSHTET PËR KRYERJEN E PUNËVE NË AVIACION

1. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 134

(1) Personeli në aviacion për kryerjen e punëve në aviacion, doemos duhet të ketë përgatitje profesionale të përcaktuar, të jetë i aftësuar profesionalisht, të posedojë leje dhe autorizim dhe t'i plotësojë edhe kushtet tjera të përcaktuara me këtë ligj dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Personeli tjetër profesional për kryerjen e punëve tjera me rëndësi për aviacionin, duhet të jetë i aftësuar profesionalisht dhe të posedojë certifikatë për aftësim profesional.

Neni 135

(1) Agjencia mban regjistrin e personelit në aviacion dhe personelin tjetër profesional.

(2) Formën, përmbajtjen, si dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit të personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 136

(1) Përgatitja profesionale e personelit nga neni 134 të këtij ligji fitohet në institucione arsimore të mesme dhe sipërore në Republikën e Maqedonisë dhe në botën e jashtme.

(2) Aftësimi profesional fitohet në organizata dhe qendra për stërvitjen e personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional, të cilët i plotësojnë kushtet për stërvitje që i përcakton Agjencia.

(3) Aftësim profesional, personeli në aviacion dhe personeli tjetër profesional, mund të fitojnë edhe në botën e jashtme.

(4) Aftësimi profesional kryhet në bazë të programeve të miratuara prej organizatash dhe qendrash për stërvitje të lejuara paraprakisht prej Agjencisë.

(5) me kërkesën e organizatave dhe qendrave të cilat i plotësojnë kushtet për stërvitjen e personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional, Agjencia u lëshon certifikatë pas mbikëqyrjes së bërë paraprakisht.

(6) Për lëshimin e certifikatës nga paragrafi (5) të këtij neni, paguhet kompensim në lartësinë që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

(7) Formën, përmbajtjen, mënyrën e lëshimit dhe vazhdimit të certifikatës nga paragrafi (5) të këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 137

(1) Aftësimi profesional kontrollohet me dhënien e provimeve.

(2) Provimin e zbaton komisioni i formuar prej drejtorit të Agjencisë nga lista e ekspertëve të aviacionit.

(3) Listën e ekspertëve të aviacionit në fillim të çdo viti kalendarik e përcakton drejtori i Agjencisë në bazë të kritereve që i Ministria e Transportit dhe Lidhjeve.

(4) Kandidatët për dhënien e provimit për aftësim profesional të personelit në aviacion dhe personelit tjetër, paguajnë kompensim.

(5) Anëtarëve të komisionit u takon kompensim.

(6) Lartësinë e kompensimeve të paragrafëve (4) dhe (5) të këtij neni, e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

Neni 138

(1) Kontrolli i aftësimit profesional nga neni 137 të këtij ligji, mund të jetë i rregullt ose i jashtëzakonshëm.

(2) Kontrolli i rregullt i aftësimit profesional kryhet gjatë dhënies ose vazhdimit të lejes ose autorizimit të personelit në aviacion, si dhe gjatë dhënies së certifikatës për aftësim profesional të personelit tjetër profesional.

(3) Personit i cili bën pjesë në personelin e aviacionit nuk do t'i jepet ose vazhdohet afati i vlefshmërisë së lejes ose autorizimit:

1) nëse me kontrollin e aftësive të tij fizike ose psikike konstatohet se nuk i plotëson kushtet e përcaktuara për kryerjen e punëve të caktuara;

2) nëse me kontrollin konstatohet se nuk ka profesionalizëm të nevojshëm për kryerjen e punëve të caktuara;

3) nëse me kontrollin konstatohet se është i varur prej alkoolit, drogës ose mjeteve psikotropike.

(4) Dispozita e paragrafit (3) të këtij neni zbatohet dhe gjatë dhënies së certifikatave për aftësim profesional të personelit tjetër profesional.

(5) Kontrolli i jashtëzakonshëm kryhet me udhëzimin e inspektorit të aviacionit me fletëparaqitjen e personit juridik ose fizik dhe nëse me bazë dyshohet në kryerjen

profesionale të punëve nga ana e personit, i cili posedon leje, autorizim ose certifikatë për aftësim profesional ose konstatohet cenimi i dispozitave të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

(6) Mënyrën e zbatimit të kontrollit të rregullt dhe të jashtëzakonshëm, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 139

(1) Kandidatit i cili e jep provimin nga neni 137 të këtij ligji, Agjencia i lëshon ose ia vazhdon lejen, përkatësisht autorizimin, ose i lëshon certifikatë për aftësim profesional.

(2) Formën, përmbajtjen, llojin e lejeve, autorizimeve dhe certifikatave për aftësim profesional, afatin e vlefshmërisë së tyre, kushtet për marrjen, mënyrën e dhënies dhe vazhdimit të tyre, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 140

(1) Përgatitja profesionale dhe aftësimi profesional i personelit ushtarak në aviacion, fitohet në akademinë ushtarake dhe në aviacionin ushtarak të ARM-së.

(2) Përgatitjen profesionale dhe aftësimin profesional, personeli ushtarak në aviacion mund ta fitojë edhe në botën e jashtme.

(3) Programet për përgatitje profesionale dhe aftësim profesional, kushtet dhe mënyrën e dhënies, vazhdimit dhe marrjes së përkohshme të lejeve dhe autorizimeve ushtarake, formën dhe përmbajtjen e formularit të lejes dhe autorizimeve ushtarake, i përcakton ministri i Mbrojtjes.

Neni 141

Përgatitja profesionale përkatëse e aviacionit dhe aftësimi profesional i personelit ushtarak në aviacion, të fituara në ARM dhe në armata tjera, do të njihen për marrjen e lejes në aviacionin civil nëse u përgjigjen kushteve për dhënien e lejeve dhe autorizimeve të parapara me këtë ligj dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

Neni 142

(1) Personeli në aviacion dhe personeli tjetër profesional gjatë kryerjes së punëve të veta, nuk guxon të jetë nën ndikimin e alkoolit, drogës narkotike ose mjeteve tjera psikotropike.

(2) Personeli nga paragrafi (1) të këtij neni nuk guxon t'i kryejë punët e veta nëse është i lodhur ose i sëmurë, ose është në gjendje të atillë psikofizike që e bën të paaftë për kryerjen e rregullt të këtyre punëve.

(3) Për largimin e personelit nga paragrafi (1) të këtij neni deri sa nuk ndërpriten pasojat nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, vendos udhëheqësi i drejtpërdrejtë dhe e informon Agjencinë në afat prej 24 orësh prej marrjes së vendimit për largim.

Neni 143

(1) Personelit në aviacion do t'i suspendohet leja, nëse:

1) kundër tij në procedurë penale ose kundërvajtëse është kumtuar masë sigurie ndalesë e kryerjes së profesionit, gjatë kohës që zgjat ajo masë;

2) fizikisht ose psiqikisht nuk është i aftë për kryerjen e punëve dhe detyrave për kryerjen e së cilave i është dhënë leja;

3) me kontrollin konstatohet se nuk është i aftë që profesionalisht t'i kryejë punët për të cilat i është dhënë leja;

4) me kontrollin konstatohet se punët për të cilat i është dhënë leja, i kryen nën ndikimin e alkoolit, drogës ose mjeteve tjera psikotropike.

(2) Në rastin e paragrafit (1) pika 1 të këtij neni, lejen e suspendon Agjencia.

(3) Nëse inspektori i aviacionit në kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese konstaton se ekzistojnë shkaqet nga paragrafi (1) pikat 2, 3 dhe 4 të këtij neni, është i obliguar që personin ta udhëzojë në kontroll të jashtëzakonshëm të aftësisë shëndetësore, përkatësisht të aftësisë profesionale dhe përkohësisht t'ia marrë lejen dhe në afat prej 3 ditësh t'ia dërgojë organit që e ka dhënë.

(4) Procedura për kontrollin e aftësisë shëndetësore dhe profesionale, doemos duhet të përfundojë në afat prej 30 ditësh prej ditës së marrjes së përkohshme të lejes.

(5) Nëse gjatë kontrollit (të rregullt ose të jashtëzakonshëm) të aftësisë shëndetësore të personelit në aviacion konstatohet se është i prirë në përdorimin e alkoolit, drogës ose mjeteve tjera psikotropike, leja do t'i merret për menjëherë.

Neni 144

Njohja e stërvitjes së kryer dhe programeve për stërvitje, provimet e dhëna, leja dhe autorizimi i fituar në botën e jashtme, kryhet në bazë të kritereve, në mënyrën dhe në procedurën që i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 145

(1) Personeli në aviacion dhe personeli tjetër profesional, punët nga kompetenca e vet doemos duhet t'i kryejnë me vetëdije, në mënyrë cilësore, me rregull dhe në pajtim me këtë ligj dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Personi juridik i cili prodhon, shfrytëzon, mirëmban, përtërin dhe riparon mjet fluturues ose kryen ndryshime në mjetin fluturues, motor, helikë, pajisjen e mjetit fluturues dhe parashutë, furnizon mjet fluturues me lëndë djegëse, bën transport ajror, bën shërbime të specializuara me mjetin fluturues, organizon aktivitete avio-sportive, ofron shërbime në komunikacionin ajror, ofron shërbime të aeroportit, përkatësisht shfrytëzon aeroport ose fushulje, është i obliguar që me aktet e veta të përgjithshme ta përcaktojë për së afërmi përgjegjësinë e punëtorëve të cilët, në kuptimin e këtij ligji konsiderohen si personel në aviacion dhe personel tjetër profesional, nëse gjatë kryerjes nuk u përmbahen dispozitave të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

(3) Me aktet e përgjithshme të paragrafit (2) të këtij neni përcaktohet veçanërisht:

1) rastet në të cilat punëtori nga paragrafi (2) të këtij neni, i cili nuk i plotëson kushtet që në mënyrë të drejtpërdrejtë të marrë pjesë në kryerjen e punëve për sigurinë e komunikacionit ajror, do të sistemohet përkohësisht ose përherë në punë tjera, përkatësisht detyra pune;

2) rastet në të cilat punëtorit nga paragrafi (2) të këtij neni do t'i ndërpritet marrëdhënia e punës me pushim nga puna.

2. GJENDJA SHËNDETËSORE E PERSONELIT NË AVIACION DHE PERSONELIT TJETËR PROFESIONAL

Neni 146

(1) Vërtetimi i aftësisë shëndetësore (fizike dhe psikike) të personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional, kryhet në bazë të kontrolleve shëndetësore.

(2) Kushtet e veçanta, mënyrën dhe procedurën e vërtetimit të aftësisë shëndetësore të personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional, si dhe afatet e vlefshmërisë së certifikatës mjekësore, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me mendimin paraprak të ministrit të Shëndetësisë dhe drejtorit të Agjencisë.

(3) Për kontrollin e bërë shëndetësor, jepet certifikatë shëndetësore.

Neni 147

(1) Kontrollet mjekësore të personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional, janë të rregullta dhe të jashtëzakonshme, dhe kryhen në institucione shëndetësore ose nga mjeku i autorizuar – individ, të cilët i plotësojnë kushtet e veçanta, që i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e ministrit të Shëndetësisë dhe drejtorit të Agjencisë.

(2) Subjekteve të cilat i plotësojnë kushtet nga paragrafi (1) të këtij neni, Agjencia u jep certifikatë për plotësimin e kushteve për kontrollin e personelit në aviacion.

(3) Për dhënien, vazhdimin dhe ndryshimin e certifikatës nga paragrafi (2) të këtij neni, paguhet kompensim në lartësinë që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

(4) Formën, përmbajtjen, mënyrën e dhënies dhe vazhdimit të certifikatës nga paragrafi (2) të këtij neni, i përcakton drejtori i Agjencisë.

(5) Për kontrollet e rregullta dhe të jashtëzakonshme, paguhet kompensim në lartësinë që e cakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

3. EKUIPAZHI I MJETIT FLUTURUES

Neni 148

(1) Në mjetin fluturues gjatë kohës së komunikacionit ajror gjendet ekuipazhi në përbërje përkatëse.

(2) Anëtar i ekuipazhit të mjetit fluturues maqedonas mund të jetë shtetas i vendit dhe i huaj.

(3) Numrin, përbërjen, kufirin e moshës dhe detyrat e anëtarëve të ekuipazhit në mjetin fluturues, i përcakton drejtori i Agjencisë sipas llojit, kategorisë dhe destinacionit të mjetit fluturues.

Neni 149

(1) Koha e punës së anëtarëve të ekuipazhit të mjetit fluturues në transportin ajror publik, mund të zgjasë deri më 40 orë në javë, me atë që gjatë ditëve pasuese të mos jetë mbi 160 orë.

(2) Koha e fluturimit të anëtarëve të ekuipazhit mund të zgjasë deri më 28 orë në javë, me atë që gjatë 30 ditëve pasuese të jetë deri më 85 orë.

(3) Pushimi ditor i anëtarit të ekuipazhit zgjat së paku 10 orë pandërprerë.

(4) Kohën e fluturimit, kohën e fluturimit në komunikacionin e linjës së gjatë, kohën e fluturimit natën, numrin e ngritjeve dhe zbritjeve gjatë kohës së punës dhe kohëzgjatjen e pushimit të anëtarit të ekuipazhit të mjetit fluturues, së afërmi i përcakton drejtori i Agjencisë.

(5) Personi që drejton mjetin fluturues ka të drejtën e shfrytëzimit të mungesës së veçantë nga puna me kompensimin e rrogës dhe të drejtave tjera nga marrëdhënia e punës gjatë vitit kalendarik për shkak të mbajtjes së kondicionit psikofizik dhe në afatin që e përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 150

(1) Anëtari i ekuipazhit të mjetit fluturues i kryen punët për të cilat i është dhënë leja, përkatësisht autorizimi.

(2) Në rast rreziku, drejtuesi i mjetit fluturues mund t'i urdhërojë anëtarit të ekuipazhit të kryejë edhe punë tjera.

Neni 151

(1) Anëtari i ekuipazhit është i obliguar që për çdo incident lidhur me mjetin fluturues, personat dhe sendet në mjetin fluturues, menjëherë ta informojë drejtuesin e mjetit fluturues.

(2) Në rast rreziku ose fatkeqësie të mjetit fluturues, anëtarët e ekuipazhit janë të obliguar t'i ndërmarrin të gjitha masat e nevojshme për shkak të shpëtimit të personave dhe sendeve prej mjetit fluturues, si dhe të vetë mjetit fluturues.

4. DREJTUESI I MJETIT FLUTURUES

Neni 152

(1) Pronari, përkatësisht shfrytëzuesi i mjetit fluturues për çdo fluturim, përkatësisht pjesë fluturimi, do të caktojë drejtues të mjetit fluturues.

(2) Drejtuesi i mjetit fluturues të mjetit fluturues maqedonas, i cili shfrytëzohet për transport ajror publik, është shtetas i Republikës së Maqedonisë, i caktuar nga operatori.

(3) Me përjashtim nga paragrafi (2) të këtij neni, drejtues i mjetit fluturues mund të jetë edhe shtetas i huaj, kur:

- kryen stërvitjen e personelit fluturues maqedonas, dhe
- kryen fluturim teknik.

Neni 153

(1) Drejtuesi i mjetit fluturues është përgjegjës për fluturimin e mjetit fluturues, dhe nuk guxon të ngrihet ose të zbresë nën minimumin operativ për çdo aeroport.

(2) Drejtuesi i mjetit fluturues doemos duhet të njoftohet me përmbajtjen e ngarkesës që e transporton.

(3) Drejtuesi i mjetit fluturues është i obliguar që para ngritjes të kontrollojë nëse në listën e ngarkimit dhe pozitës së shtratit është llogaritur sipas rregullit pesha dhe pozita e peshës së mjetit fluturues dhe këtë listë nëse e ka verifikuar personi i cili e ka përgatitur, si dhe vetë ta verifikojë me nënshkrimin e tij.

(4) Drejtuesi i mjetit fluturues është i obliguar që para ngritjes të kontrollojë nëse ekuipazhi i mjetit fluturues dhe mjeti fluturues janë të aftë për komunikacion të sigurt ajror, dhe nëse në mjetin fluturues janë të gjitha dokumentet personale, librat dhe dokumentet tjera.

Neni 154

(1) Drejtuesi i mjetit fluturues është i obliguar që personalisht ose nëpërmjet anëtarëve të ekuipazhit të sigurojë që të gjithë udhëtarët para ngritjes të njihen me procedurën në rast rreziku, mënyrën e përdorimit të pajisjes siguruese në rast rreziku, si dhe vendin ku gjendet.

(2) Në rast rreziku, të gjithë anëtarët e ekuipazhit dhe udhëtarët i zbatojnë udhëzimet dhe urdhrat e drejtuesit të mjetit fluturues.

Neni 155

(1) Nëse personi që gjendet në mjetin fluturues me sjelljet e veta rrezikon sigurinë e komunikacionit ajror ose sigurinë e personave dhe të pronës, ose prish rendin dhe disiplinën në mjetin fluturues, drejtuesi i mjetit fluturues në mënyrën më përkatëse do ta pengojë në rrezikimin e mëtejshëm të sigurisë, kurse në aeroportin e parë në të cilin do të aterojë mjeti fluturues, mund ta largojë nga i njëjti.

(2) Drejtuesi i mjetit fluturues është i obliguar që gjatë ndërmarrjes së masave nga paragrafi 1 të këtij neni, t'i sigurojë të gjitha kushtet për fluturim të sigurt të mjetit fluturues.

Neni 156

Nëse gjatë komunikacionit ajror anëtar i ekuipazhit të mjetit fluturues ose person tjetër në mjetin fluturues përgatit, tenton të kryejë ose kryen vepër penale me të cilën rrezikohet siguria e mjetit fluturues ose personat në të, drejtuesi është i obliguar të ndërmarrë masa që vepra e tillë të pengohet, por nëse vepra është kryer, t'i zbusë pasojat e saj duke mbajtur llogari për sigurinë e udhëtarëve, ekuipazhit dhe mjetit fluturues.

5. PERSONELI AVIO-TEKNIK

Neni 157

Pronari, përkatësisht shfrytëzuesi i mjetit fluturues, është i obliguar që në pajtim me sistemin teknik të lejuar për mirëmbajtje të sigurojë personelin avio-teknik.

Neni 158

Punët në mirëmbajtjen e mjeteve teknike, aparateve dhe pajisjes në gjendje e cila mundëson komunikacion të sigurt dhe të rregullt ajror, i kryen personeli kompetent operativ inxhinierik dhe teknik në pajtim me nenin 137 paragrafi (1) të këtij ligji.

Neni 159

Personeli operativ inxhinierik dhe teknik nga neni 158 i këtij ligji është i obliguar që për defektet ose ndërprerjen e

punës së mjeteve teknike, aparateve dhe pajisjes ta informojë udhëheqësin e drejtpërdrejtë me qëllim të informimit të pjesëmarrësve në komunikacionin ajror.

6. PERSONELI I KONTROLLIT TË FLUTURIMIT

Neni 160

Punët e kontrollit të fluturimit i kryen kontrollori i fluturimit. Në kryerjen e punëve të kontrollorit të fluturimit i ndihmon ndihmëskontrollori i fluturimit.

Neni 161

Kontrollori i fluturimit dhe ndihmëskontrollori i fluturimi nuk guxojnë të largohen nga vendi i punës në të cilin janë sistemuar pa lejen e udhëheqësit të drejtpërdrejtë, përkatësisht të largohen nga lokali zyrtar në të cilin i kryejnë punët.

Neni 162

Kontrollori i fluturimit dhe ndihmëskontrollori i fluturimit janë të obliguar që për çdo rrezikim të sigurisë, përkatësisht incident lidhur me punët e kontrollit të fluturimit menjëherë ta informojnë udhëheqësin e vet të drejtpërdrejtë.

Neni 163

(1) Koha e punës së kontrollorit të fluturimit dhe ndihmëskontrollorit të fluturimit mund të zgjasë deri më 40 orë në javë, me atë që gjatë 90 ditëve pasuese të mos jetë mbi 462 orë.

(2) Zgjatjen e punës së pandërprerë, zgjatjen e ndërrimeve dhe obligimeve të pushimit ditor të kontrollorit të fluturimit dhe ndihmëskontrollorit të fluturimit, i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 164

Kontrollori i fluturimit dhe ndihmëskontrollori i fluturimit kanë të drejtën e shfrytëzimit të mungesës së veçantë nga puna me kompensimin e rrogës dhe të drejtave tjera nga marrëdhënia e punës gjatë vitit kalendarik për shkak të mbajtjes së kondicionit psikofizik, në mënyrën dhe në afatin që e përcakton drejtori i Agjencisë.

PJESA E TETË

HULUMTIMI I FATKEQËSIVE AJRORE, INCIDENTEVE SERIOZE, INCIDENTEVE DHE NGJARJEVE TË VEÇANTA TË LIDHURA ME ATM-në

I. HULUMTIMI I FATKEQËSIVE AJRORE DHE INCIDENTEVE SERIOZE

Neni 165

Çdo fatkeqësi ose incident serioz në mjetin fluturues ose parashutë, doemos duhet të hulumtohet dhe të analizohet në mënyrë të gjithanshme për shkak të verifikimit të fakteve dhe rrethanave nën të cilat ka ndodhur dhe ndërmarrjes së masave përkatëse për pengimin e fatkeqësive të reja dhe incidenteve serioze.

Neni 166

(1) Fatkeqësitë dhe incidentet serioze të mjeteve fluturues ose parashutave i hulumton Komisioni për hulumtimin e fatkeqësive dhe incidenteve serioze, i cili propozon masa për pengimin e fatkeqësive të reja dhe incidenteve serioze.

(2) Komisioni nga paragrafi (1) të këtij neni është i pavarur në punën e vet.

(3) Komisioni për hulumtimin e fatkeqësive dhe incidenteve serioze ka anëtar të përhershëm të emëruar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë dhe përbërje të ndryshueshme të emëruar nga ministri i Transportit dhe Lidhjeve nga lista e ekspertëve të aviacionit, varësisht nga tipi i mjetit fluturues për të cilin është fjala.

(4) Nëse për shkak të fatkeqësisë së mjetit fluturues ndodh vdekje ose lëndim i rëndë trupor i ndonjë personi ose dëm më i madh material, ose nëse është në pyetje fatkeqësi e mjetit fluturues të huaj, në Komisionin për hulumtimin e fatkeqësive dhe incidenteve serioze emërohet edhe përfaqësues i Ministrisë së Punëve të Brendshme.

(5) Nëse në fatkeqësi ose incident serioz ka marrë pjesë edhe mjet fluturues ushtarak, në Komisionin për hulumtimin e fatkeqësisë dhe incidentit serioz, emërohet edhe përfaqësues i Ministrisë së Mbrojtjes.

Neni 167

(1) Nëse mjeti fluturues i huaj pëson fatkeqësi në territorin e Republikës së Maqedonisë, në punën e Komisionit për hulumtimin e fatkeqësive dhe incidenteve serioze mund të marrin pjesë përfaqësues të organeve ose organizatave të aviacionit të vendit ku është regjistruar mjeti fluturues, vendit të aviotransportit, vendit të prodhimit dhe vendit, shtetasit e të cilit kanë pësuar në fatkeqësi, me kërkesën e tyre.

(2) Nëse mjeti fluturues maqedonas pëson fatkeqësi në territorin e shtetit të huaj, Agjencia cakton përfaqësues të autorizuar, i cili do të marrë pjesë gjatë hulumtimit të fatkeqësisë së atij mjeti fluturues.

Neni 168

(1) Procedurën dhe mënyrën e paraqitjes, hulumtimit të fatkeqësive ose incidenteve serioze të mjetit fluturues, ose parashutave, analizës, vlerësimit dhe kualifikimit, si dhe mënyrën e punës së Komisionit për hulumtimin e fatkeqësive dhe incidenteve serioze, mënyrën e sigurimit të vendit të fatkeqësisë, masave për pengimin e fatkeqësive të reja dhe incidenteve serioze, evidentimit dhe informimit për fatkeqësitë e ndodhura dhe incidentet serioze, e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(2) Procedurën dhe mënyrën e hulumtimit të fatkeqësive të mjeteve fluturuese shtetërore, mënyrën e punës së Komisionit për hulumtim, masat për pengimin e fatkeqësive dhe evidentimin e fatkeqësive të ndodhura, e përcaktojnë: ministri i Punëve të Brendshme për mjetet fluturuese policore, ministri i Mbrojtjes për mjetet fluturuese ushtarake dhe ministri i Financave për mjetet fluturuese doganore.

II. HULUMTIMI I INCIDENTEVE DHE NGJARJEVE TË VEÇANTA TË LIDHURA ME ATM-në

Neni 169

(1) Çdo person i përfshirë në incident, ose që është dëshmitar i incidentit ose ngjarjes së veçantë lidhur me ATM-në në pajtim me këtë ligj, doemos duhet ta paraqesë të njëjtin duke shfrytëzuar procedurat e verifikuara.

(2) Çdo ATM incident ose ngjarje e veçantë lidhur me ATM-në, doemos duhet menjëherë të hulumtohet nga ana e dhënësit të ATM shërbimeve.

(3) Agjencia ngre dhe kryen hulumtimin e çdo incidenti, kurse sipas konstatimit të vet, edhe për çfarëdo qoftë ATM incidenti. Dhënësi përkatës i ATM shërbimeve doemos duhet t'i paraqesë të gjitha të dhënat dhe ndihmën për atë hulumtim ashtu siç kërkohet nga Agjencia.

(4) Qëllimi i hulumtimit nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni nuk është që të vërtetohet faji dhe të shqiptohen masat ndëshkimore, por të vërtetohen shkaqet për incidentin ose ngjarjen e veçantë lidhur me ATM dhe të zbatohen masat përmirësuese përkatëse për pengimin e ndodhjes së tyre të serishme.

(5) Agjencia kontrollon efektin e çdo mase përmirësuese.

Neni 170

Procedurën dhe mënyrën e paraqitjes, hulumtimit, analizës, vlerësimit dhe klasifikimit të incidenteve dhe ngjarjeve të veçanta lidhur me ATM, masat për pengimin e tyre, udhëheqjen e evidencës, arkivimin dhe lajmërimin për incidentet dhe ngjarjet e veçanta lidhur me ATM-në, e përcakton Agjencia.

III. KËRKIMI PAS MJETIT FLUTURUES DHE SHPËTIMI I MJETIT FLUTURUES

Neni 171

(1) Agjencia organizon dhe koordinon kërkimin dhe shpëtimin efikas të mjetit fluturues të vendit ose të huaj që ka pësuar fatkeqësi, ose ka nevojë për shpëtim në territorin e Republikës së Maqedonisë.

(2) Mënyrën, organizimin dhe subjektet e kërkimit dhe shpëtimit të mjetit fluturues i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e Agjencisë.

Neni 172

(1) Subjektet që marrin pjesë në kërkim dhe shpëtim kanë të drejtë kompensimi në lartësinë e shpenzimeve reale që i kanë pasur gjatë kërkimit dhe shpëtimit.

(2) Shpenzimet nga paragrafi (1) të këtij neni i mbulon pronari, përkatësisht shfrytëzuesi i mjetit fluturues pas të cilit është bërë kërkimi, përkatësisht që është shpëtuar dhe është i obliguar t'i kompensojë në afat prej 60 ditësh prej ditës së ngjarjes.

(3) Nëse subjektet nga paragrafi 1 të këtij neni nuk mund ta arkëtojnë në afatin e paraparë prej pronarit, përkatësisht shfrytëzuesit të mjetit fluturues, këtë kompensim do ta arkëtojnë prej Buxheteve të Agjencisë për aviacion civil dhe dhënësit të shërbimeve nga neni 60 të këtij ligji.

PJESA E NËNTË

MBIKËQYRJA

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 173

(1) Mbikëqyrjen mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji, e bën Ministria e Transportit dhe Lidhjeve.

(2) Mbikëqyrjen inspektuese mbi zbatimin e këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji i kryen Agjencia nëpërmjet inspektorëve të mjeteve fluturuese (në tekstin e mëtejmë: inspektorë).

(3) Mënyrën, rregullat dhe kushtet e veçanta për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese, i përcakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 174

Mënyrën, rregullat dhe kushtet e veçanta për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese të mjeteve fluturuese shtetërore, të drejtat, obligimet dhe përgjegjësitë, si dhe kushtet të cilat duhet t'i plotësojnë personat për kryerjen e mbikëqyrjes, i përcaktojnë: ministri i Punëve të Brendshme për mjetet fluturuese policore, ministri i Mbrojtjes për mjetet fluturuese ushtarake, dhe ministri i Financave për mjetet fluturuese doganore.

Neni 175

Personat juridikë dhe fizikë personeli dhe mjetet e të cilëve, përkatësisht puna, i nënshtrohen mbikëqyrjes inspektuese, janë të obliguar që inspektorit t'i mundësojnë kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese dhe pa shtyrje t'i paraqesin të dhëna të sakta, informata dhe materiale të cilat i kërkon, e që janë të nevojshme për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese.

II. PUNËT INSPEKTUESE

1. PËRSHKRIMI I PUNËVE INSPEKTUESE

Neni 176

Inspektimi i mjeteve fluturuese dhe komunikacionit ajror përfshin veçanërisht mbikëqyrjen mbi zbatimin e dispozitave për: mjetin fluturues, veçanërisht në pikëpamjen e kushteve për shfrytëzimin e sigurt dhe mirëmbajtjes së rregullt të mjetit fluturues dhe aftësisë për komunikacion të sigurt ajror; ndërtimin, mirëmbajtjen, riparimin, përtëritjen e mjeteve fluturuese, motorëve, helikave, parashutave dhe pajisjen për mjetet fluturuese; dokumentet personale dhe dokumentet tjera që doemos duhet të jenë në mjetin fluturues; plotësimin e kushteve të caktuara për kryerjen e sigurt të transportit ajror, shërbimet e specializuara me mjetin fluturues, si dhe shfrytëzimin e mjeteve fluturuese për qëllime sportive, shkollore dhe për qëllime tjera.

Neni 177

Inspektimi i aeroporteve, fushuljeve dhe terreneve, përshin mbikëqyrjen përfshin veçanërisht mbikëqyrjen mbi zbatimin e dispozitave për: shfrytëzimin e sigurt të aeroporteve, fushuljeve dhe terreneve; projektimin dhe rikonstruktimin e aeroportit dhe objekteve në zonën e aeroporteve, si dhe objekteve jashtë asaj zone, të cilat mund të ndikojnë në sigurinë e komunikacionit ajror; përpunimin e tokës në zonën e aeroporteve dhe tokës në afërsinë e tyre të drejtpërdrejtë; mirëmbajtjen e objekteve të aeroporteve, instalimeve, aparateve dhe pajisjes që shërbejnë për komunikacion të sigurt ajror; vendosjen, rregullsinë dhe mirëmbajtjen e shenjave për vërejtjen e objekteve; gjendjen e pistave ngritëse-zbritëse dhe pistave tjera dhe platformën e fushës së aviacionit dhe sipërfaqet tjera për lëvizjen e mjeteve fluturuese në aeroport; rregullsinë e sistemeve ndriçuese që shërbejnë për afrim, zbritje dhe ngritje të mjetit fluturues dhe për sigurimin e rregullsisë së mbushjes themelore dhe rezervë të këtyre sistemeve me energji elektrike.

Neni 178

Inspektimi i personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional, përfshin veçanërisht mbikëqyrjen mbi zbatimin e dispozitave për: punën dhe mënyrën e kryerjes së punëve profesionale të personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional; edukimin, stërvitjen dhe treningun profesional, lejet, autorizimet dhe certifikatat për aftësimin profesional të këtij personali, aftësinë e tyre profesionale dhe shëndetësore; zgjatjen e orarit të punës; kohën e fluturimit; kohën e fluturimit në komunikacionin me linjë të gjatë; kohën e fluturimit natën, numrin e ngritjeve dhe zbritjeve gjatë kohës së punës, zgjatjen e pushimit ditor të anëtarëve të ekuipazhit të mjetit fluturues, si dhe zgjatjen e punës së pandërprerë.

Neni 179

Inspektimi i dhënies së shërbimeve të aeroportit përfshin veçanërisht mbikëqyrjen mbi zbatimin e dispozitave për: kushtet teknike dhe kushtet tjera për pranimin dhe përcjelljen e sigurt të mjeteve fluturuese, udhëtarëve dhe sendeve në fushën e aviacionit; ngarkimin e mjetit fluturues dhe rendin e ngarkesës në të; llojin dhe sigurinë e ngarkesës kur ngarkesa përbëhet prej materialesh dhe sendesh të rrezikshme; procedurat e shkrirjes së mjeteve fluturuese dhe pistën ngritëse-zbritëse, si dhe mënyrën e procedurave për mbrojtjen e tyre nga ngrirja, kualitetin e lëndës djegëse dhe lyrësuesit dhe rregullsinë e sistemeve që shërbejnë për furnizimin e mjetit fluturues me lëndë djegëse dhe lyrësues; lokalet, teknikën, pajisjen dhe mënyrën e kryerjes së kontrollit të mjeteve fluturues, bagazhit të udhëtimit dhe mallrave, sigurimit të fushave të aviacionit, sigurimit zjarrfikës dhe kushteve për mbrojtje të sigurt kundër zjarrit, si dhe organizimin, kushtet dhe mënyrën e ofrimit të mbrojtjes mjekësore.

Neni 180

Inspektimi i dhënies së shërbimeve komunikacionit ajror përfshin veçanërisht mbikëqyrjen mbi zbatimin e dispozitave për: mënyrën e dhënies së ATM shërbimeve, informimit ajror, sigurimit meteorologjik, si dhe për gjendjen, mirëmbajtjen dhe punën e rregullt të mjeteve teknike, aparateve dhe pajisjes të rëndësishme për zhvillimin e sigurt të komunikacionit ajror.

2. KUSHTET PËR KRYERJEN E PUNËVE INSPEKTUESE

Neni 181

Punët e inspektorit mund t'i kryejë personi, i cili i plotëson kushtet e përgjithshme në pajtim me Ligjin për marrëdhënie pune, të ketë së paku 5 vjet përvojë pune në detyra pune përkatëse nga lëmi i aviacionit, si dhe t'i plotësojë kushtet e veçanta që i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

III. CENIMI I DISPOZITAVE

Neni 182

(1) Në rast të cenimit të dispozitave të këtij ligji, inspektori bën procesverbal dhe përgatit aktvendim të cilin e merr drejtori i Agjencisë.

Me aktvendimin nga paragrafi (1) të këtij neni:

b) i urdhëron bërësit të cenimit që në një periudhë të caktuar të ndërmarrë masa për mënjanimin e parregullsive dhe mangësive të konstatuara;

b) ndalon aktivitete të cilat bëhen në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji dhe rregullave të miratuara në bazë të këtij ligji, dhe

c) ngre procedurë në pajtim me Ligjin për kundërvajtje ose Ligjin për procedurë penale.

(2) Kundër aktvendimit të inspektorit, pala e pakënaqur mund të paraqesë ankesë në Komisionin e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë për zgjidhjen e punëve administrative në shkallë të dytë nga lëmi i transportit dhe lidhjeve dhe mjedisit jetësor, në afat prej tetë ditësh nga pranimi i aktvendimit.

(3) Ankesa nuk e shtyn ekzekutimin e aktvendimit të marrë nga inspektori.

Neni 183

Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese në mjetin fluturues, inspektori është i obliguar që për praninë e vet ta informojë drejtuesin e mjetit fluturues, por nëse bën inspektim në shoqërinë tregtare, organ shtetëror ose në person tjetër juridik, personin përgjegjës të këtyre subjekteve.

Neni 184

Nëse inspektori në punën e shoqërisë tregtare, të organit shtetëror ose të personit tjetër juridik konstaton mangësi dhe parregullsi sa i përket sigurimit të komunikacionit ajror, është i obliguar që ta njoftojë për këtë personin përgjegjës.

Neni 185

Inspektori është i obliguar t'i ruajë si sekret të dhënat që do t'i kuptojë gjatë kryerjes së inspektimit.

Neni 186

(1) Gjatë kryerjes së punëve inspektuese, inspektori doemos duhet të ketë legjitimacion me të cilin përcaktohen cilësia dhe autorizimi i tij.

(2) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit dhe të marrjes së legjitimacionit zyrtar i përcakton drejtori i Agjencisë.

Neni 187

Inspektorët kanë të drejtë dhe obligim për aftësim profesional, përsosje dhe përtëritje të njohurisë së fituar në pajtim me programin vjetor për punën e Agjencisë.

PJESA E DHJETË

DISPOZITAT NDËSHKIMORE

NDËSHKIMET

Neni 188

(1) Me dënim me para prej 30.000 deri më 300.000 denarë do të ndëshkohet për kundërvajtje, personi:

1) nëse kryen transport ajror në komunikacionin ajror, kurse nuk i plotëson kushtet e përcaktuara prej Agjencisë (neni 33 paragrafi 1);

2) nëse rendin e fluturimit nuk e përcakton në pajtim me dispozitat e këtij ligji, ose ndryshimet në rendin e fluturimit nuk i bën sipas procedurës së paraparë për miratimin e tij, ose rendin e fluturimit, përkatësisht ndryshimet në rendin e fluturimit nuk i shpall në afatin e përshkrua (neni 36):

3) nëse transportin e komunikacionin ajror nuk e mban me rregull dhe me përpikëri në pajtim me rendin e fluturimit (neni 37 paragrafi 1);

4) nëse punët e veta i kryen ashtu që të pengojë zhvillimin me rregull dhe me përpikëri të komunikacionit ajror (neni 37 paragrafi 2);

5) nëse nuk paraqet raport mujor për rregullsinë dhe përpikërinë e komunikacionit ajror Agjencisë (neni 37 paragrafi 3);

6) nëse gjatë vlefshmërisë se rendit të fluturimit ndërpret me transportin në komunikacionin ajror të linjës ose ndryshon rendin e fluturimit të linjës në rast ndikimi të forcës madhore, ose ngjarjesh tjera të jashtëzakonshme pa lejen e Agjencisë, ose nëse në këto kushte nuk e shpall menjëherë ndërprerjen e transportit në komunikacionin ajror ose ndryshimin e rendit të fluturimit (neni 38);

7) nëse në mjetin fluturues kryen transportin e personave ose sendeve për nevojat e veta, kurse nuk i plotëson kushtet e përcaktuara prej Agjencisë (neni 42 paragrafi 1);

8) nëse me mjetin fluturues kryen shërbime të specializuara, kurse nuk i plotëson kushtet e përcaktuara prej Agjencisë (neni 43 paragrafi 1);

9) nëse shfrytëzon mjetin fluturues për aktivitete avio-sportive, kurse nuk i plotëson kushtet e përcaktuara prej Agjencisë (neni 44 paragrafi 1);

10)nëse mjeti fluturues që shfrytëzohet për komunikacion ajror nuk i ka dokumentet personale dhe librat e përcaktuara prej Agjencisë (neni 49 paragrafi 2);

11)nëse jepen ATM shërbime në kundërshtim me ndarjen dhe klasifikimin e hapësirës ajrore që e përcakton Qeveria e Republikës (neni 58);

12)nëse vendosen pengesa, aparate emisioni, objekte, largpërçues dhe aparate tjera që emitojnë valë elektromagnetike në largësi prej së cilës me punën e vet mund ta pengojnë punën e mjeteve teknike dhe aparateve për dhënien e shërbimeve në komunikacionin ajror, ose nuk sigurojnë përparësi në lidhjet e domosdoshme për dhënien e shërbimeve në komunikacionin ajror (neni 59);

13)nëse planifikimin, projektimin, rindërtimin dhe ndërtimin e aeroportit ose fushuljes së aeroplanëve nuk i kryen në pajtim me kushtet e nevojshme të cilat i përcakton Agjencia (neni 71 paragrafi 1);

14)nëse para ndërtimit ose riparimit të aeroportit, fushuljes ose objektit tjetër në zonën e aeroportit, përkatësisht fushuljes investuesi nuk merr pëlqim për kushtet e ndërtimit (neni 68 paragrafi (1));

15) nëse pistat ngritëse-zbritëse dhe pistat tjera, platformat, objektet, instalimet, aparatet ose pajisjen nuk i shfrytëzon sipas destinacionit dhe kapacitetit të tyre në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji, dhe nuk i mundëson shfrytëzimin e objekteve të aeroportit dhe infrastrukturës mjetit fluturues që ka leje për fluturim në hapësirën ajrore maqedonase (neni 69 paragrafi (1) dhe (2));

16)nëse aeroporti nuk është i hapur për komunikacion ajror në kohën e caktuar dhe në pajtim me kushtet që i përcakton Agjencia (neni 71 paragrafi (1));

17) nëse nuk e informon Agjencinë dhe dhënësin e shërbimit nga neni 60 në afatin e përcaktuar për çdo ndryshim të planifikuar të destinacionit, klasës ose kategorisë së aeroportit, pastaj për çdo punë të planifikuar në vëllim më të madh që shkakton mbylljen e pjesëve të aeroportit ose përkufizimin e shfrytëzimit të sipërfaqeve për manovrim, si dhe për ndonjë ndryshim të papritur dhe të paparaparë, punë ose intervenim (neni 74 paragrafi (1), (2) dhe (3));

18)nëse sipërfaqet për manovrim ose platformat ose sipërfaqet tjera të aeroportit, përkatësisht fushuljes të përcaktuara për lëvizjen e mjeteve të fluturimit nëpër tokë nuk janë shënuar në pajtim me mënyrën e përcaktuar prej drejtorit të Agjencisë (neni 75);

19)nëse ndërtimi, vendosja dhe shënimi i objekteve, instalimeve dhe aparateve në zonën e aeroportit ose fushuljes, duke përshirë edhe objektet dhe aparatet për kontrollin e fluturimit, si dhe objekteve jashtë zonës së aeroportit dhe fushuljes, të cilat mund të ndikojnë mbi sigurinë e komunikacionit ajror, nuk i kryen në mënyrën e përcaktuar me këtë ligj dhe në pajtim me kushtet që i ka përcaktuar Agjencia ose nëse tokën e aeroportit, përkatësisht në afërsinë e aeroportit nuk e përpunon ose nuk e shfrytëzon në mënyrën e përcaktuar me këtë ligj dhe ligj tjetër dhe në pajtim me kushtet që i përcakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve (neni 76);

20)nëse sipërfaqet për manovrim, platformat, objektet, instalimet, aparatet dhe pajisjen e aeroportit nuk i mirëmban dhe nuk i kontrollon në mënyrën që i përcakton drejtori i Agjencisë (neni 79 paragrafi (1));

21)nëse fushuljen nuk e mirëmban në mënyrën dhe kushtet që i përcakton Agjencia (neni 80);

22) nëse në aeroport ose fushulje nuk është siguruar mbrojtja kundër zjarrit, kurse në fushën e aviacionit nuk është organizuar shërbimi për pranimin dhe përcjelljen e mjeteve fluturuese, udhëtarëve, bagazhit, mallit dhe postës, ofrimi i ndihmës mjekësore, shërbimi me lëndë djegëse dhe lyrësues, si dhe sigurimi nga sjelljet e veprimit joligjor (neni 82 paragrafi (1));

23) nëse në fushën e aviacionit nuk e organizon furnizimin e mjeteve fluturuese me pistonë dhe reaktivë me lëndë djegëse dhe lyrësues në pajtim me standardin në fuqi për cilësi ose nëse nuk siguron lëndë djegëse ose lyrësues së paku për përdorim treditor sipas vëllimit të planifikuar të komunikacionit të fushës së aviacionit, si dhe nëse për shkak të ndonjë fuqie madhore nuk e informon pronarin, përkatësisht shfrytëzuesin e aeroportit, Agjencinë dhe kontrollin kompetent të fluturimit se nuk ka mundësi ta furnizojë mjetin fluturues me lëndë djegëse dhe lyrësues (neni 82 paragrafi (2), (3) dhe (4));

24) nëse lejon që në zonën e përkufizuar të sigurimit, nëpër sipërfaqet për manovrim dhe nëpër platformën e aeroportit ose të fushuljes të lëvizin persona që nuk kryejnë punë zyrtare dhe që nuk kanë leje zyrtare për lëvizje ose automjet me të cilin nuk shërbehet personi, i cili kryen punë zyrtare dhe lëvizja e tij nuk është në pajtim me shërbimin kompetent të operatorit të fushës së aviacionit, ose personi tjetër i cili lëviz nëpër platformën e fushës së aviacionit për shkak të ngarkimit dhe shkarkimit nga mjeti fluturues nuk ka shoqërues ose nëse personi dhe automjeti që lëvizin nëpër sipërfaqet për manovrim nuk mbajnë radiolidhje të pandërprerë me kontrollin përkatës të fluturimit, ose nëse nuk veprojnë sipas udhëzimeve të tij (neni 83);

25)nëse operatorët e fushave të aviacionit dhe transportuesit e vendit nuk përgatisin program për siguri në pajtim me Programin nacional (neni 86 paragrafi (5));

26) nëse mjeti fluturues i huaj gjatë kohës së fluturimit në hapësirën ajrore maqedonase nuk i mban shenjat e përcaktuara me dispozitën e vendit në të cilin është regjistruar ose shenjat e parapara me marrëveshje ndërkombëtare (neni 105);

27) nëse kryen ndërtimin ose ndryshimin e mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes ose kontrollin teknik të ndërtimit dhe përpunimit të dokumentacionit teknik-teknologjik për ndërtim dhe ndryshime, kurse nuk i plotëson kushtet e veçanta që i ka përcaktuar Qeveria e Republikës së Maqedonisë (neni 113 paragrafi (1));

28) nëse kontrollin për shkak të vlerësimit të përshtatjes së tipit të ri të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues nuk i kryen sipas kushteve në pikëpamje të personelit, pajisjes dhe objekteve që i përcakton Agjencia (neni 117 paragrafi (2));

29) nëse kryen mbajtjen dhe kontrollin teknik të mirëmbajtjes së mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues dhe përpunon dokumentacion teknik për mirëmbajtje në kundërshtim me kushtet e përcaktuara prej Qeverisë së Republikës së Maqedonisë (neni 121 paragrafi (1));

30)nëse nuk e informon Agjencinë për rrethanat, ngjarjet, lëshimet dhe parregullsitë e zbuluara, si në mjetin fluturues ashtu edhe në pikëpamje të dokumentacionit që mund të ndikojnë negativisht në lundrimin e mjetit fluturues (neni 132 paragrafi (3));

31)nëse kryen stërvitjen e personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional në kundërshtim me programet e lejuara për stërvitje ose nëse bën stërvitje, kurse nuk i plotëson kushtet e përcaktuara për kryerjen e stërvitjes së personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional (neni 136 paragrafi (4) dhe (5));

32) nëse me aktet e veta të përgjithshme nuk përcakton për së afërmi përgjegjësinë e punëtorëve të cilët, në kuptim të këtij ligji konsiderohen si personel në aviacion dhe personel tjetër profesional (neni 145 paragrafi (2));

33)nëse në pajtim me sistemin e lejuar teknik për mirëmbajtje nuk siguron personel avio-teknik (neni 157); dhe

34) nëse nuk organizon dhe zbaton sistem për paraqitjen, hulumtimin, analizën, vlerësimin dhe klasifikimin e ATM incidenteve dhe ngjarjeve të veçanta lidhur me ATM-në (neni 169).

(2) Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 të këtij neni do të dënohet edhe personi përgjegjës në personin juridik me dënim me para prej 10.000 deri më 50.000 denarë.

Neni 189

(1) Me dënim me para prej 30.000 deri më 300.000 denarë do të ndëshkohet për kundërvajtje personi juridik:

1. nëse shfrytëzuesi i mjetit fluturues, i cili nuk i plotëson kushtet e përcaktuara me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji (neni 15 paragrafi (1));

2. nëse në komunikacionin ajror shfrytëzohet mjet fluturues në kundërshtim me llojin, kategorinë dhe destinacionin të përcaktuar në certifikatën për lundrim (neni 15 paragrafi (2));

3. nëse nuk u përmbahet rregullave dhe procedurave të përcaktuara për fluturimin e mjeteve fluturuese (neni 15 paragrafi (3));

4. nëse mjeti fluturues fluturon pa ekuipazh në zonën e kontrolluar të aeroportit të fushës së aviacionit, dhe në kundërshtim me kushte që i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë (neni 17);

5. nëse komunikacioni ajror kryhet mbi rajonin e shpallur të ndaluar, të zonës të ndaluar me kusht ose të zonës së rrezikshme, ose nëse kryen komunikacion ajror mbi rajone të caktuara në kohën e ndaluar, ose nën lartësinë ose mbi lartësinë e caktuar (neni 18 paragrafi (1) dhe (2));

6. nëse ndaj mjetit fluturues i cili afrohet ose fluturon mbi zonën e ndaluar, të ndaluar me kusht ose zonën e rrezikshme, ose fluturon nëpër të nuk i ndërmerr masat e përcaktuara për kthimin e mjetit fluturues në pistën e fluturimit të përcaktuar me planin e lejuar për fluturim, ose nuk inicion procedurë për zbritjen me forcë të mjetit fluturues (neni 18 paragrafi (4) dhe (5));

7. nëse pa lejen e Agjencisë kryen komunikacion ajror nën lartësinë e përcaktuar minimale të sigurisë për fluturim mbi qytete, vendbanime ose objekte industriale, ose nëse kryen fluturim akrobatik mbi qytete ose vendbanime (neni 18 paragrafi (7) dhe (9));

8. nëse hedhjen e mjeteve kimike, ujit, gjërave ushqimore, ilaçeve, pajisjes, afisheve dhe sendeve tjera reklamuese, e bënë në kundërshtim me kushtet dhe mënyrën e përcaktuar prej Agjencisë (neni 19 paragrafi (3));

9. nëse përdor raketa dhe objekte tjera fluturuese që mund ta rrezikojnë sigurinë e komunikacionit ajror, në kundërshtim me kushtet dhe mënyrën e përcaktuar prej Agjencisë (neni 20);

10. nëse përdor raketa kundër reve me breshër pa pëlqimin e kontrollit kompetent të fluturimit dhe në kundërshtim me kushtet dhe mënyrën që e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë (neni 21);

11. nëse pa lejen e kontrollit kompetent të fluturimit mjeti fluturues hyn në hapësirën ajrore maqedonase, ose del nga ajo hapësirë jashtë korridorit kufitar (neni 25 paragrafi (1));

12. nëse në mjetin fluturues hipin më shumë individë se sa ka karrige të montuara me kaish për lidhje, ose nëse në mjetin fluturues me të cilin bëhet transporti ajror publik hipin më shumë udhëtarë se sa ka karrige të montuara të destinuara për transportin e udhëtarëve (neni 39 paragrafi (1) dhe (2));

13. nëse kryen transportin masiv të fëmijëve, transportin e fëmijëve pa shoqërues, personave të sëmurë prej sëmundjesh të caktuara, invalidëve të kategorive të caktuara dhe të shtatzëna, në kundërshtim me kushtet dhe mënyrën e përcaktuar (neni 39 paragrafi (4));

14. nëse në kabinën e udhëtimit transporton sende në kundërshtim me kushtet teknike të përcaktuara për lundrimin e mjeteve fluturuese të kategorisë përkatëse, ose transporton kufoma në kabinën e udhëtimit të mjetit fluturues, në të cilën gjenden persona të cilët nuk janë shoqërues të kufomës (neni 40 paragrafi (1) dhe (2));

15. nëse në mjetin fluturues transporton kafshë në kundërshtim me kushtet dhe mënyrën e përcaktuar prej Agjencisë (neni 40 paragrafi (3));

16. nëse nuk i përmbahet mënyrës dhe rregullave të fluturimit me aeroplanë pa motorë, balona, mjete fluturuese ultra të lehta dhe krahë të motorizuar, krahë për fluturim të lirë, për kërcim me parashutë, për modelim dhe për organizimin e garave të përcaktuara prej Agjencisë (neni 44 paragrafi (4));

17. nëse nuk u përmbahet kushteve dhe mënyrës për organizimin e manifestimeve të aviacionit të përcaktuara prej Agjencisë (neni 47 paragrafi (1));

18. nëse gjatë kohës së komunikacionit ajror në mjetin fluturues nuk gjenden dokumentet personale dhe librat të përcaktuar me këtë ligj ose nëse librat dhe dokumentet personale nuk janë në rregull, të azhurnuara dhe nuk tregohen me kërkesën e personit të autorizuar (neni 49 paragrafi (1) dhe (3));

19. nëse Agjencisë nuk ia dërgon dokumentet personale të mjetit fluturues të çregjistruar nga regjistri i mjeteve fluturuese të Republikës së Maqedonisë (neni 51);

20. nëse nuk u përmbahet kushteve dhe mënyrës së përcaktuar për ofrimin e ndihmave në komunikacionin ajror që i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë (neni 54 paragrafi (1));

21. nëse gjatë dhënies së shërbimeve në komunikacionin ajror nuk përdoren njësitë matëse, shkurtesat dhe masat që janë verifikuar me ligj, standardet në fuqi ose marrëveshjet ndërkombëtare që e obligojnë Republikën e Maqedonisë (neni 55);

22. nëse shfrytëzon aeroport ose fushulje, i cili nuk i plotëson kushtet për sigurinë e komunikacionit ajror të përcaktuara me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji (neni 61 paragrafi (1));

23. nëse shfrytëzon terren në kundërshtim me kushtet që i përcakton Agjencia (neni 61 paragrafi (2));

24. nëse nuk u përmbahet kushteve dhe mënyrës së përcaktuar për kryerjen e shërbimeve të aeroportit (neni 82);

25. nëse shfrytëzon mjet fluturues i cili nuk është regjistruar, përkatësisht evidentuar (neni 91 paragrafi (1));

26. nëse çdo ndryshim i të dhënave të futura në regjistrin e mjeteve fluturuese nuk e paraqet në afat prej 15 ditësh prej ditës së ndryshimit të bërë (neni 99 paragrafi (1));

27. nëse në mjetin fluturues që është regjistruar në regjistrin e mjeteve fluturuese nuk i mban shenjat e përcaktuara të përkatësisë shtetërore dhe shenjat e regjistrimit, si dhe shenja dhe mbishkrime tjera të mjetit fluturues që e pengojnë dukjen e shenjave të përkatësisë shtetërore dhe shenjat e regjistrimit (neni 103 paragrafi (1) dhe (4));

28. nëse shfrytëzon mjet fluturues, motor, helikë, parashutë dhe pajisje të mjetit fluturues, të cilat nuk i plotësojnë kushtet për komunikacion ajror të sigurt, përkatësisht kushtet teknike për lundrim të përcaktuara me këtë ligj dhe me standardet ndërkombëtare të miratuara (neni 106 paragrafi (1));

29. nëse mjetin fluturues e shfrytëzon në kundërshtim me destinacionin që është shënuar në certifikatën për lundrim dhe në kundërshtim me mënyrën e përcaktuar në doracakun e lejuar të fluturimit të mjetit fluturues (neni 110 paragrafi (1));

30. nëse në mjetin fluturues nuk janë montuar aparatet dhe pajisja e përcaktuar për komunikacion ajror të sigurt (neni 110 paragrafi (2));

31. nëse mirëmbajtjen dhe kontrollin teknik të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues, nuk i kryen sipas sistemit teknik për mirëmbajtjen e çdo tipi të mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës, përkatësisht llojit të pajisjes të lejuar prej Agjencisë (neni 120 paragrafi (1) dhe (3));

32. nëse në pajtim me sistemin teknik të lejuar për mirëmbajtje nuk siguron kontrollin e mjetit fluturues para çdo starti të motorëve me qëllim të kryerjes së fluturimit për shkak të konstatimit se mjeti fluturues është i aftë për komunikacion ajror të sigurt, dhe nëse nuk ka nënshkrimin e personit të autorizuar për kontroll në ditarin operativ të mjetit fluturues (neni 123);

33. nëse shfrytëzon mjet fluturues që nuk ka certifikatë për lundrim (neni 124);

34. nëse mjeti fluturues në hapësirën ajrore maqedonase fluturon pa certifikatën për fuqinë e zhurmës dhe emisionit të gazrave (neni 133);

35. nëse gjatë kryerjes së punës së caktuar të lidhur me komunikacionin ajror personeli në aviacion dhe personeli tjetër profesional nuk ka përgatitje profesionale përkatëse, aftësim profesional, leje ose autorizim, ose nuk i plotëson kushtet tjera të përcaktuara me dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji (neni 134 paragrafi (1));

36. nëse konstaton gjendje shëndetësore për kryerjen e punëve të personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional në kundërshtim me kushtet e veçanta, mënyrën dhe procedurat të përcaktuara prej Qeverisë së Republikës të Maqedonisë (neni 146 paragrafi (2));

37. nëse kryen kontrolle mjekësore të personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional pa certifikatë për punë (neni 147);

38. nëse në mjetin fluturues gjatë kohës së komunikacionit ajror nuk gjendet ekuipazhi në numrin dhe përbërjen e përcaktuar dhe kufirin e përcaktuar të moshës, dhe nëse nuk u përmbahet detyrave të përcaktuara të ekuipazhit (neni 148 paragrafi (3));

39. nëse vepron në kundërshtim me kohën e përcaktuar të fluturimit, numrin e ngritjeve dhe zbritjeve, kohën e punës dhe kohën për pushim të anëtarëve të ekuipazhit të mjeteve fluturuese (neni 149 paragrafi (4));

40. nëse për çdo fluturim, përkatësisht pjesë të fluturimit nuk cakton drejtues të mjetit fluturues (neni 152 paragrafi (1)); dhe

41. nëse nuk i mundësojnë inspektorit kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese, ose nëse pa shtyrje nuk ia paraqet të dhënat e sakta, informatat dhe materialet të cilat i kërkon, kurse janë të nevojshme për kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese (neni 179).

(2) Për kundërvajtjen nga paragrafi (1) të këtij neni do të dënohet edhe personi përgjegjës në personin juridik me dënim me para prej 10.000 deri më 50.000 denarë.

(3) Për kundërvajtjen nga paragrafi (1) të këtij neni do të dënohet edhe personi fizik me dënim me para prej 10.000 deri më 50.000 denarë.

Neni 190

(1) Me dënim me para prej 10.000 deri më 50.000 denarë do të ndëshkohet për kundërvajtje personi fizik:

1. nëse gjatë kohës së fluturimit hedh prej mjetit fluturues sende (neni 19 paragrafi (1));

2. nëse në rrugën ajrore ose në zonën përfundimtare të kontrolluar ose në zonën e aeroportit ose mbi fushën e aviacionit kërcen me parashutë prej mjetit fluturues (neni 22);

3. nëse mjet fluturues fluturon në hapësirën ajrore maqedonase pa leje për fluturim (neni 26 paragrafi (1));

4. nëse pa leje të veçantë prej Agjencisë ngrihet dhe zbret në aeroporte të cilët nuk janë të hapur për komunikacion ajror ndërkombëtar, ose fluturon nëpër rrugë ajrore të përcaktuara për komunikacion ajror të vendit ose jashtë rrugëve ajrore (neni 28);

5. nëse mjeti fluturues i huaj mban armatim aktiv të mbushur pushkatar, raketor ose bombardues, pajisje aktive për incizim, kurse kjo nuk është paraparë me marrëveshjen ndërkombëtare që e ka ratifikuar Republika e Maqedonisë ose kryen aerofoto incizim pa leje të veçantë prej Agjencisë (neni 29);

6. nëse mjeti fluturues i huaj fluturon nëpër rrugë ajrore të përcaktuara prej Qeverisë së Republikës së Maqedonisë (neni 32 paragrafi (1));

7. nëse fut armë të ftohtë ose armë zjarri, ose municion, ose mjete tjera shpërthyese ose ndezëse në kabinën e udhëtimit të mjetit fluturues (neni 41 paragrafi (1));

8. nëse nuk u përmbahet kushteve për siguri që i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë dhe kushteve për rend të fushës së aviacionit, që i përcakton Agjencia (neni 84);

9. nëse nuk u përmbahet kushteve për ndërtimin e mjeteve fluturuese të kategorisë së veçantë që i ka përcaktuar Qeveria e Republikës së Maqedonisë (neni 114);

10. nëse gjatë kohës së kryerjes së punëve të veta si personel në aviacion dhe personel tjetër profesional është nën ndikimin e alkoolit, drogës dehëse ose mjeteve psikotropike, ose është i lodhur ose i sëmurë, ose është në gjendje të atillë psikofizike që e bën të paaftë t'i kryejë këto punë (neni 142 paragrafi (1) dhe (2));

11. nëse punët nga kompetenca e vet, si personel në aviacion ose personel tjetër profesional i kryen pa vetëdije, në mënyrë jocilësore, të parregullt dhe në kundërshtim me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji (neni 145 paragrafi (1));

12. nëse nuk i kryen punët në suazat e lejes dhe të autorizimit, ose në rast rreziku punët të cilat do t'ia urdhërojë udhëheqësi i mjetit fluturues (neni 150 paragrafi (1) dhe (2));

13. nëse nuk e njofton menjëherë udhëheqësin e mjetit fluturues për çdo incident lidhur me mjetin fluturues, personat dhe sendet në mjetin fluturues (neni 151 paragrafi (1));

14. nëse në rast rreziku ose fatkeqësie të mjetit fluturues nuk i ndërmerr të gjitha masat e nevojshme për shpëtimin e personave dhe sendeve nga mjeti fluturues, si dhe në vetë mjetin fluturues (neni 151 paragrafi (2));

15. nëse para ngritjes së mjetit fluturues nuk njoftohet me përmbajtjen e barrës që e transporton ose nuk kontrollon nëse në listën e ngarkimit dhe pozitës së peshës së mjetit fluturues janë llogaritur në mënyrë të rregullt pesha dhe pozita e barrës në mjetin fluturues, ose nëse listën e ngarkimit dhe pozitën e barrës e ka nënshkruar personi i autorizuar ose nëse me nënshkrimin e vet nuk e nënshkruan këtë listë ose para ngritjes së mjetit fluturues nuk kontrollon nëse ekuipazhi dhe mjeti fluturues janë të gatshëm dhe të aftë për komunikacion të sigurt ajror, nëse të gjitha dokumentet personale dhe librat gjenden në mjetin fluturues (neni 153 paragrafi (2), (3) dhe (4));

16. nëse nuk siguron, personalisht ose nëpërmjet anëtarëve të ekuipazhit që të gjitha udhëtarët para ngritjes, përkatësisht pas ngritjes të njoftohen me procedurat në rast rreziku dhe me vendin e vendosjes dhe mënyrën e përdorimit të pajisjes siguruese në rast rreziku, ose nëse nuk siguron në rast rreziku që të gjithë anëtarët e ekuipazhit dhe udhëtarët t'i zbatojnë udhëzimet dhe urdhrat e tij (neni 154 paragrafi (1) dhe (2));

17. nëse për shkak të sigurisë në komunikacionin ajror dhe mbajtjen e rendit në mjetin fluturues nuk i ndërmerr masat e nevojshme ndaj çdo personi i cili rrezikon sigurinë, ose prish rendin dhe disiplinën në mjetin fluturues (neni 155 paragrafi (1));

18. nëse nuk ndërmerr masa që të pengohet anëtari i ekuipazhit në mjetin fluturues ose person tjetër në mjetin fluturues i cili përgatit, tenton të kryejë ose kryen vepër penale me të cilën rrezikohet siguria në mjetin fluturues, ose personave në të ose nëse vepra është kryer, nuk ndërmerr masa që t'i zbusë pasojat e saj (neni 156);

19. nëse pa lejen e udhëheqësit të drejtpërdrejtë, kontrollorit të fluturimit dhe ndihmëskontrollorit të fluturimit largohet prej vendit të punës në të cilin është sistemuar, ose largohet prej lokalit zyrtar në të cilin i kryen punët (neni 161);

20. nëse për çdo rrezikim të sigurisë së komunikacionit ajror, përkatësisht incident nuk e informon menjëherë udhëheqësin e vet të drejtpërdrejtë (neni 162); dhe

21. nëse vepron në kundërshtim me kohëzgjatjen e punës së pandërprerë, kohëzgjatjen e ndërrimeve dhe zgjatjen e pushimit ditor për kontrollorin e fluturimit, ose ndihmëskontrollorin e fluturimit të përcaktuar prej Agjencisë (neni 163 paragrafi (2));

(2) Përveç dënimit për kundërvajtje në rast cënimi të dispozitave për veprimet nga ky nen, mund të shqiptohet edhe masë për siguri ndalim i kryerjes së detyrës udhëheqës i mjetit fluturues, kontrollor i fluturimit dhe ndihmëskontrollor i fluturimit, anëtar i ekuipazhit të mjetit fluturues, si dhe kryerjes së punëve të caktuara profesionale të personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional.

(3) Ndalesa nga paragrafi 1 të këtij neni shqiptohet në kohëzgjatje prej tre muajsh deri më një vit.

Neni 191

Me masën ndalim për kryerjen e detyrës drejtues i mjetit fluturues, si dhe për kryerjen e punëve të caktuara operative të personelit në aviacion dhe personelit tjetër profesional ndëshkohen personat, nëse

1) kryen transport publik ajror në komunikacionin ajror, kurse nuk i plotëson kushtet e përcaktuara nga Agjencia (neni 33 paragrafi (1));

2) rendin e fluturimit nuk e verifikon në pajtim me dispozitat e këtij ligji ose ndryshimet në rendin e fluturimit nuk i kryen sipas procedurës së paraparë për miratimin e saj ose me rendin e fluturimit, përkatësisht ndryshimet në rendin e fluturimit nuk i shpall në afatin e përcaktuar (neni 36);

3) transportin e komunikacionit ajror nuk e mirëmban rregullisht dhe me rregull në pajtim me rendin e fluturimit (neni 37 paragrafi (1));

4) punët e veta i kryen ashtu që nuk mundëson zhvillimin e rregullt dhe me rregull të komunikacionit ajror (neni 37 paragrafi (2));

5) shfrytëzon mjet fluturues për aktivitete avio-sportive, kurse nuk i plotëson kushtet e përshkruara nga Agjencia (neni 44 paragrafi (1));

6) mjeti fluturues që shfrytëzohet për komunikacion ajror nuk i ka dokumentet personale, librat dhe dokumentet tjera të përcaktuara nga drejtori i Agjencisë (neni 49 paragrafi (2));

7) jepen ATM shërbime në kundërshtim me ndarjen dhe klasifikimin e hapësirës ajrore të cilën e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë (neni 58));

8) vendosin pengesa, aparate emisionesh, objekte, largpërçues ose aparate tjera që emetojnë valë elektromagnetike në largësi nga e cila me punën e vet mund ta pengojnë punën e mjeteve teknike dhe aparate për

dhënien e shërbimeve në komunikacionin ajror ose nëse nuk sigurojnë prioritet në lidhjet e domosdoshme për dhënien e shërbimeve në komunikacionin ajror (neni 59);

9) planifikimin, projektimin, rindërtimin dhe ndërtimin e aeroportit ose të fushuljes nuk i kryen në pajtim me kushtet e posaçme të i përcakton drejtori i Agjencisë (neni 67 paragrafi (2));

10) para ndërtimit ose rindërtimit të aeroportit, fushuljes ose objektit tjetër në zonën e aeroportit, përkatësisht fushuljes, investuesi nuk ka marrë pëlqim për kushtet e ndërtimit (neni 68 paragrafi (1));

11)aeroporti nuk është i hapur për komunikacion ajror në kohën e përcaktuar dhe në pajtim me kushtet që i përcakton ministri i Transportit dhe Lidhjeve (neni (1));

12)sipërfaqet për manovrim ose platformat ose sipërfaqet tjera të aeroportit, përkatësisht të fushuljes të përcaktuara për lëvizjen e mjeteve fluturuese nëpër tokë nuk janë shënuar në pajtim me mënyrën e përcaktuar nga ministri i Transportit dhe Lidhjeve (neni 75);

13) bën mirëmbajtjen dhe kontrollin teknik të mirëmbajtjes së mjetit fluturues, motorit, helikës, parashutës dhe pajisjes së mjetit fluturues dhe përpilon dokumentacion teknik-teknologjik për mirëmbajtjen, në kundërshtim me kushtet e përcaktuara nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë (neni 121 paragrafi (1));

14)bën stërvitjen e personelit në aviacion dhe personelit tjetër në kundërshtim me programet e lejuara për stërvitje ose nëse bën stërvitje, kurse nuk i plotëson kushtet e përcaktuara për kryerjen e stërvitjes së personelit në aviacion dhe personelit tjetër (neni 136 paragrafi (4) dhe (5);

15)në komunikacionin ajror shfrytëzohet mjet fluturues në kundërshtim me llojin, kategorinë dhe destinimin të përcaktuara në certifikatën për lundrim (neni 15 paragrafi (2));

16)nuk u përmbahet kushteve të përcaktuara dhe mënyrës për dhënien e kushteve në komunikacionin ajror që i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë (neni 54 paragrafi (1));

17)shfrytëzon mjet fluturues që nuk është regjistruar, përkatësisht evidentuar (neni 91 paragrafi (1));

18) shfrytëzon mjet fluturues, motor, helikë, parashutë dhe pajisje në mjetin fluturues që nuk i plotësojnë kushtet për komunikacion të sigurt ajror, përkatësisht kushtet teknike për lundrim të përcaktuara me këtë ligj dhe me standardet ndërkombëtare të miratuara (neni 106 paragrafi (1));

19)mjetin fluturues e shfrytëzon në kundërshtim me destinimin që është theksuar në certifikatën për lundrim dhe në kundërshtim me mënyrën e përcaktuar në doracakun e miratuar për fluturim në aviacion (neni 110 paragrafi (1));

20)shfrytëzon mjet fluturues që nuk ka certifikatë për lundrim (neni 124);

21) mjet fluturues në hapësirën ajrore të Maqedonisë fluturon pa certifikatë për fuqinë e zhurmës dhe emisionin e gazrave (neni 133);

22) për çdo fluturim, përkatësisht pjesë të fluturimit nuk përcakton udhëheqës të mjetit fluturues (neni 152 paragrafi (1));

23) gjatë kohës së fluturimit nga mjeti fluturues hedh sende (neni 19 paragrafi (1));

24) mjeti fluturues fluturon në hapësirën ajrore maqedonase pa leje fluturimi (neni 26 paragrafi (1));

25) pa leje të posaçme nga Agjencia fluturon dhe ateron në aeroporte, përkatësisht vende fluturimi, të cilat nuk janë të hapura për komunikacion ndërkombëtar ajror ose fluturon në korridor ajror i ndarë për komunikacion të brendshëm ajror ose jashtë nga korridoret ajrore (neni 28);

26) mjeti i huaj fluturues bart armatim gjuajtës, raketor ose bombardues të mbushur aktiv, pajisje aktive për incizim, ndërsa kjo nuk është paraparë me marrëveshjet ndërkombëtare që e ka ratifikuar Republika e Maqedonisë ose kryen incizim aerofoto pa leje të posaçme nga Agjencia (neni 29) dhe

27) mjeti i huaj fluturues nuk fluturon nëpër korridoret ajrore të përcaktuara nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë (neni 32 paragrafi (1)).

PJESA E NJËMBËDHJETË

DISPOZITAT KALIMTARE

Neni 192

(1) Dispozitat nënligjore të parapara me këtë ligj do të miratohen në afat prej 1 viti prej ditës së hyrjen në fuqi të këtij ligji.

(2) Deri në miratimin e dispozitave nënligjore në bazë të këtij ligji, do të zbatohen dispozitat ekzistuese që kanë qenë në fuqi deri në hyrjen në fuqi të këtij ligji.

(3) Nëse marrëveshjet ndërkombëtare të cilat i ka ratifikuar Republika e Maqedonisë përmbajnë dispozita të cilat dallojnë nga dispozitat e këtij ligji dhe aktet nënligjore të nxjerra në bazë të këtij ligji, atëherë do të zbatohen dispozitat e marrëveshjeve ndërkombëtare.

Neni 193

(1) Agjencia dhe dhënësi i shërbimeve nga neni 60 të këtij ligji do të fillojnë me punë më së voni në afat prej 90 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Mjetet themelore, të punësuarit, prona, të drejtat dhe obligimet e Drejtorisë për lundrim ajror civil do të ndahen në pajtim me bilancin e ndarjes, edhe atë:

- mjetet themelore, të punësuarit, prona, të drejtat dhe obligimet lidhur me punët nga lëmi i aviacionit, do t'i transmetohen Agjencisë;
- mjetet themelore, të punësuarit, prona, të drejtat dhe obligimet lidhur me veprimtarinë e dhënies së shërbimeve në komunikacionin ajror, do t'i transmetohen dhënësit të shërbimeve nga neni 60 të këtij ligji.

(3) Bilancin e ndarjes nga paragrafi (2) të këtij neni do ta përgatisë Komisioni i formuar prej Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, i përbërë prej përfaqësuesish të Ministrisë së Financave, Ministrisë së Transportit të Lidhjeve dhe Drejtorisë për Lundrim Ajror Civil me gjendjen më 31 dhjetor 2005.

(4) Deri në fillimin me punë të subjekteve nga paragrafi (1) të këtij neni, Drejtoria për lundrim ajror civil, i kryen punët nga kompetenca e vet.

Neni 194

Procedurat që kanë filluar para hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të përfundojnë sipas dispozitave që kanë qenë në fuqi deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 195

Dispozita e nenit 152 paragrafi (2) dhe (3) të këtij ligji do të zbatohen deri në ditën e fitimit të anëtares me të drejta të plota të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian.

Periudha për të cilën jepet koncesioni nga neni 87 paragrafi 1 alineja 4 të këtij ligji deri në ditën e fitimit të anëtarësisë së barabartë të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian, nuk mund të jetë më shumë se 7 vjet.

Neni 196

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, Ndërmarrja Publike për Shërbimet e Aeroportit "Makedonija" – Shkup, do të vazhdojë t'i kryejë veprimtaritë në pajtim me Vendimin për themelimin e Ndërmarrjes Publike për Shërbimet e Aeroportit "Makedonija" – Shkup ("Gazeta zyrtare e RSM nr. 38/1990), deri në transformimin e saj në pajtim me këtë ligj.

Neni 197

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, ndërpritet të vlejë Ligji për Drejtorinë e Lundrimit Ajror Civil ("Gazeta zyrtare e RM" nr. 20/95 dhe 70/01, Ligji për Lundrimin Ajror ("Gazeta zyrtare e RSFJ" nnumër 45/86; 24/88; 80/89 dhe 29/90) dhe Ligji për shfrytëzimin e fushave të aviacionit ("Gazeta zyrtare e RSM" nr. 47/73 dhe 38/90)

Neni 198

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë të shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

192.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ПРИРОДАТА

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита на природата,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 31 јануари 2006 година.

Бр. 07-470/1
31 јануари 2006 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски**, с.р.

З А К О Н
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ПРИРОДАТА

Член 1

Во Законот за заштита на природата ("Службен весник на Република Македонија" број 67/2004) во членот 139 став 1 по точката 4 се додава нова точка 5, која гласи:

"5) ја утврдува висината на надоместоците пропишани со членот 141-а на овој закон;".

Точките 5 и 6 стануваат точки 6 и 7.

Во ставот 2 по зборовите: "точка 1" се додаваат зборовите: "и на висината на надоместоците од ставот (1) точка 5 на овој член".

Член 2

По членот 141 се додава нов член 141-а, кој гласи:

"Член 141-а
Финансирање на јавната установа - Национален парк

Јавната установа Национален парк се финансира од:

- надоместок за влез и посета на национален парк;
- надоместок за паркирање во национален парк;
- надоместок за посета на посебни објекти во национален парк;
- надоместок за контролиран отстрел на диви животни и собирање на диви видови растенија и габи и други шумски плодови во национален парк;
- надоместок за престој во национален парк;
- средства стекнати за вршење на активности согласно со членовите 105 и 106 од овој закон и
- други извори (донации, грантови, кредити, подароци, легати и друго)."

Член 3

Во членовите 161 точки 2, 3, 4 и 6, 165 ставови 1 и 3 точки 1 и 2, 166 став 3 точка 1 и 167 став 1 по зборовите: "заштитено подрачје", односно по зборовите: "заштитените подрачја" се става запирка и се додаваат зборовите: "освен во заштитеното подрачје национален парк".

Член 4

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J
PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR MBROJTJEN E NATYRËS

Neni 1

Në Ligjin për mbrojtjen e natyrës ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 67/2004) në nenin 139 paragrafin 1 pas pikës 4 shtohet pikë e re 5, si vijon:

"5) e cakton lartësinë e kompensimeve të përcaktuara me nenin 141-a të këtij ligji;".

Pikat 5 dhe 6 bëhen pika 6 dhe 7.

Në paragrafin 2 pas fjalëve: "pika 1" shtohen fjalët: "edhe në lartësi të kompensimeve nga paragrafi (1) pika 5 e këtij neni".

Neni 2

Pas nenit 141 shtohet nen i ri 141-a, si vijon:

"Neni 141-a
Financimi i institucionit publik - Parku nacional

Ndërmarrja publike Parku nacional financohet prej:

- kompensimit për hyrje dhe vizitë të parkut nacional;
- kompensimit për parkim në parkun nacional;
- kompensimit për vizitë në objekte të posaçme në parkun nacional;
- kompensimit për gjueti të kontrolluar të kafshëve të egra dhe grumbullimit të llojeve të bimëve të egra dhe kërpudhave si dhe frutave të tjera malore në parkun nacional;
- kompensimit për qëndrim në parkun nacional;
- mjeteve të fituara për kryerjen e aktiviteteve në pajtim me nenin 105 dhe 106 të këtij ligji dhe
- burimeve të tjera (donacione, grande, kredi, dhurata, legate etj.)."

Neni 3

Në nenet 161 pikat 2, 3, 4 dhe 6, 165 paragrafët 1 dhe 2, 166 paragrafi 3 pika 1 dhe 167 paragrafi 1 pas fjalëve: "rajon i mbrojtur", përkatësisht pas fjalëve: "rajonet e mbrojtura" vihet presje dhe shtohen fjalët: "përveç në rajonin e mbrojtur parku nacional".

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi me ditën e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

193.

Врз основа на член 11 од Законот за пропишување на техничките барања за производите и оцена на сообразноста („Службен весник на Република Македонија" бр. 55/2002), министерот за економија донесе

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОВЛАСТУВАЊЕ

1. За вршење проверка и потврдување на хомологациска сообразност на единечно прегледано возило од категорија M1 и N1 согласно Наредбата за задолжително атестирање (хомологација) на возила на тркала, опремата и деловите кои можат да се вградат и/или да се користат на возилата на тркала („Службен весник на Република Македонија" бр. 89/00, 95/01, 99/01, 45/02, 35/04) и Наредба за задолжително атестирање (хомологација) на возила на тркала, опремата и деловите за мо-

торни возила („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/01, 21/02, 31/02, 52/02, 26/04, 35/04, 83/04) се овластува Авто Мото Сојуз на Македонија – Центар за хомологација за следните испитни места: Х01 – АМСМ Центар; Х02 – АМСМ Чаир; Х03 – АМД Тетово; Х05 – АМД „Ѓорѓи Наумов“ – Битола; Х06 – АМД Струга и Х07 – АМД Прилепец.

2. Ова решение важи се додека се исполнети пропишаните услови, односно се додека е важечки Сертификатот за акредитација издаден од Институтот за акредитација на Република Македонија, Бр. ИТ – 003 од 19 декември 2005 година.

3. Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 02-49/1
6 јануари 2006 година
Скопје

Министер,
м-р **Фатмир Бесими**, с.р.

_____

194.

Врз основа на член 11 од Законот за пропишување на техничките барања за производите и оцена на сообразноста („Службен весник на Република Македонија“ бр. 55/2002), министерот за економија донесе

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА ОВЛАСТУВАЊЕ

1. За вршење проверка и потврдување на хомологациска сообразност на единечно прегледано возило од категорија М1 и N1 согласно Наредбата за задолжително атестирање (хомологација) на возила на тркала, опремата и деловите кои можат да се вградат и/или да се користат на возилата на тркала („Службен весник на Република Македонија“ бр. 89/00, 95/01, 99/01, 45/02, 35/04) и Наредба за задолжително атестирање (хомологација) на возила на тркала, опремата и деловите за моторни возила („Службен весник на Република Македонија“ бр. 84/01, 21/02, 31/02, 52/02, 26/04, 35/04, 83/04) се овластува Сојузот на возачи на Македонија – тело за хомологација/СВМ за следните испитни места: СТП – ЗВ Скопје; СТП – ЗВ Охрид; СТП – ЗВ Велес и СТП – ЗВ Битола.

2. Ова решение важи се додека се исполнети пропишаните услови, односно се додека е важечки Сертификатот за акредитација издаден од Институтот за акредитација на Република Македонија, Бр. ИТ – 004 од 19 декември 2005 година.

3. Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 02-593/1
25 јануари 2006 година
Скопје

Министер,
м-р **Фатмир Бесими**, с.р.

ЈП ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО СТАНБЕН И ДЕЛОВЕН ПРОСТОР НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

35.

Врз основа на Законот за облигации, Законот за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија (“Сл.весник на РМ“ бр. 2/94), Одлуката за продажба на станови на кои права, должности и одговорности во поглед на располагање има Републиката („Сл. весник на РМ“ бр. 34/96, 16/99 и 54/2001), а и по барања на група купувачи, како и член 27 од Статутот на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија (пречистен текст), Управниот одбор на Претпријатието, на 31-та редовна седница одржана на ден 23.11.2005 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ИЗМЕНА И ДОПОЛНА НА ОДЛУКАТА ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ПЛАЌАЊЕ НА НЕПЛАТЕНА ЗАТЕЗНА КАМАТА БР. 02-4995/10 ОД 13.06.2005 ГОДИНА

Член 1

Со оваа одлука се врши измена и дополна на Одлуката за ослободување од плаќање на неплатена затезна камата бр. 02-4995/10 од 13.06.2005 година, донесена на 28-та редовна седница на УО на ЈПССДП на РМ, одржана на 13 јуни 2005год.

Член 2

Во член 2 од Одлуката датумот „30.10.2005 година“ се заменува со датумот „ 31.03.2006 год. “.

Член 3

Се задолжуваат стручните служби на Претпријатието да ги преземат сите потребни дејствија (објавување во „Службен весник на РМ“, известување до купувачите и слично), како и при донесување на основната Одлука бр. 02-4995/10 од 13.06.2005 год.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето.

Бр. 02-11559/19
23 ноември 2005 година
Скопје

Управен одбор
Претседател,
д-р **Мирослав Грчев**, диа, с.р.

www.slvesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник - Борис Тренески.
Телефон: +389-2-3298-860.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2006 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ЦЕТИС ПРИНТ ДООЕЛ увоз-извоз, Скопје.

ISSN 0354-1622
2006014